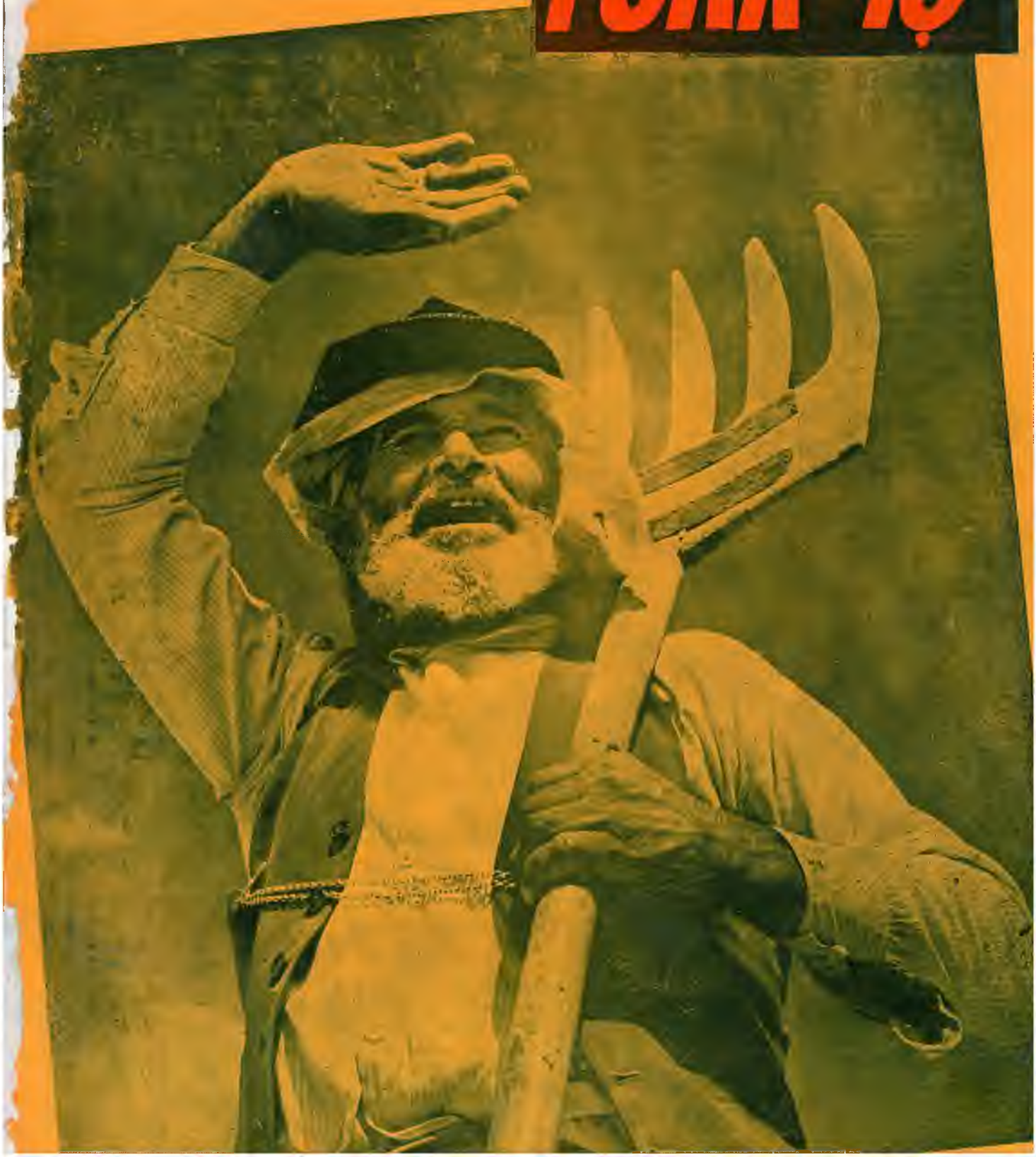
Nisan 1967
Sayı 50

TÜRK-İŞ

TÜRK-İŞ

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

NİSAN

1 9 6 7

YIL : 5

SAYI : 50

Fiatı : 250 Krş.

1 YILLIK 25.00 TL.

★

TÜRK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

Seyfi DEMİRSOY

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Önder AKER

★

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ

İşçi Sigortaları Hanı

Atatürk Bulvarı Kat 1/2

YENİŞEHİR — ANKARA

Telefon :

17 16 02 — 12 66 18

★

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK YASASINA UYMAYI KABUL ETMİŞTİR.

★

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER

Sevk

MATBAASI - ANKARA — 1967

sunuş

Saygıdeğer Türk - İş okuru,

Bu sayımızın kapağını bir tarım işçisi resmi süslüyor. O tarım işçisi ki, Tarım-İş Sendikasının ay içinde yayınladığı bildiride belirttiği gibi, yüzyıllardan beri ihmal edilmiş, yüzyıllardan beri en ağır şartlarda bir lokma ekmeğe çalıştırılmış ve hiçbir yasa tarfından korunamamıştır.

Fotoğraf :
ATTİLA M. TORUNOĞLU

Türk tarımının olsun, tarım işçisinin olsun büyük problemleri vardır. Ancak, bu problemler ve çözüm yolları bugüne kadar, bütün yönleriyle ele alınmamış, konuyu parça parça inceleyen araştırmalar da, kamuoyuna aksettirilmemiştir. Oysa, tarımın kalkınmamızda, üzerinde önemle durulması gereken bir sektör olduğu Kalkınma Plânımızda da belirtilmiş olan tarımı ve tarım işçisini bir bütün olarak ele almak lâzımdır.

Bir tarım ülkesi olarak tanımlanmasına rağmen, Türk tarımı bugün geri kalmış bir tarımdır. Tarımımızın geri kalma nedenlerini çok yönlü bir incelemeden geçirmek gerekmektedir. Türkiye'nin bütün meselelerini ve bunların çözüm yollarını araştırıp, kamuoyuna sunmayı bir görev sayan Türk-İş son olarak, «Türk Tarımının ve Tarım İşçisinin meseleleri» adlı kitapla, tarım konusunu yeniden ele almış bulunuyor.

Doçent Dr. Osman Koçtürk tarafından yapılan geniş araştırma, meselenin bilinmeyen birçok yönü olduğunu ve tarımımızı geliştirmek için mutlaka bütün yönlerin birden ele alınması gerektiğini büyük bir açıklıkla ortaya koymaktadır.

Mart ayı sonunda yayınlanan kitabın geniş bir özetini bu sayımızda sunuyoruz.

Bu sayımızda, Disk macerasının bazı kahramanlarına ait açıklamalar da iç sayfalarımızda yer almaktadır. Eğer bu derginin bir mizah sayfası olsaydı, bu hikâyeleri tereddütsüz o sayfalarda yayınlardık. İşin eğlenceli bir yönü olduğu muhakkaktır. Ama, bu eğlenceli yönün yanında, insanların çıkarları uğruna, dün beyaz dediklerine, bugün kara demelerinin, gene o insanlar adına utanılacak bir yönü olduğu da ortadadır ve bu da işin acı tarafıdır.

Saygılarımızla

BAŞKAN'DAN

Karanfil demeti mi, nefret demeti mi?

Sendikacılıkta kadim arkadaşımın biri, İstanbuldan telefon eder ve der ki: «Duydum İstanbul'a geliyormuşsunuz; Türk-İş'e pamuk ipliği ile bağlı Sendikacıları görerek, omuzlarına vurup, yapmayın ayrılmayın diyecekmişsin. Doğru mu?» «İnandın mı» **diye sordum.** «Dünya tepeme yıkılsa, bunu yapmıyacağımı sen bilirsin. Kaderlerine terkediyorum. Ne halleri varsa görsünler. Güçlerini de böylece tesbitde fayda vardır. Birkaç kalem yaygarası olur, bir iki karikatürcüye malzeme olurlar. Gelir geçer. Sen müsterih ol. Onlara, bünyede kalmaları için en ufak bir işarette, göz kırpmada da bulunmam. Yeter artık Türk-İş'in kendilerini yük olarak taşıdığı.»

Meslektaşım rahatlar, «doğrudur düşündüğün» **der.**

Türk-İş'ten ayrıldılar. Güç mü kaybetti Türk-İş. Ne kazandılar? Aradıklarını bulabildiler mi? Kalemleri ipoteklilerin ve yardakçıların yardımlarının tesir derecesi ne oldu? Kocaman bir hiç. Saman alevinin verdiği sıcaklık geldi geçti.

NE DURUYORSUNUZ?...

Bizde yılgınlık, panik mi oldu? Tenkidlerine güldük geçtik. Teşkilâtı parçalayacaklarmış. Bak yedikleri naneye. Haydi ne duruyorsunuz. Sizi bekliyor teşkilât. Hem de buketlerle karşılayacaklar. Şehir, ilçe varoşlarında, tren istasyonlarında, meydan ve iskelelerde omuzlarda taşınacaksınız. Hani Singer grevi esnasında Balmumcuda 28 saat misafirliği müteakip, Savcının beni odasında bir süre kabulden sonra, orada bulunan sendikacılara «haydi gidiyoruz» **dediğimde,** «beni bırakıp nereye gidiyorsunuz Başkan» **diye** soran, **«birlikte gidiyoruz»** cevabını verdiğim **kahramanımız yukardaki cümlelerin içinde yatanı bilir.**

Bir tarihte Bulvar Palasta kalan, sonradan ne mal olduğunu iyiden iyiye öğrendiğim, hâmisi yabancı sendikacının yanında, Eskişehirde kendisi için hazırlanan istikbalin içyüzünü anlatmıştım da.

GİDİS O GİDİŞ OLDU

Bir başka olayı anlatayım. Şövalye şöhretlerimizden ikisi İzmir'e giderler. Yakın geçmişte birbirlerine yapmadıkları kalmamıştı.

Sonra canciğer kuzu sarması oldular. Biri çocuk gibi gözyaşlarını akıtıyordu yanımda; hassaslığından olacak (Celallıda hassaslık olur mu? O da ayrı mesele). Arkadaşı için «yaptıklarım gözüne dizine dursun Onu adam ettik. Köprü oldum. Bunu mu yapacaktı bana?» diyordu...

Teselli ettik. İşte birbirlerine karpuz kabuğu koymayın ötesinde, kanlı katil haline gelenler, bir ara da basında kirli çamaşırlarını teşhirden kendilerin alıkoyamayanlar, bir beraberlik havası içinde, İzmir'de eski evleri, sendikalarını ziyaret ederler. İltifatla karşılanırlar. Çay-kahve ısmarlanır ve sonradan şu nasihat edilir kendilerine: «İzmir'e bizi bölmeye geldiğinizi öğrendik. İşçi de bunu biliyor. Galeyan halinde. Bizden söylemesi, üç-dört saat içinde İzmiri terketmelisiniz. Aksi taktirde, çipora balıklarının kılçıkları büyüdü, batabilir bir tarafınıza.»

Sevildiklerini zanneden tabansızların tabanları futbol toplarına değiyordu. Tavsiyeye uydular. Gidiş o gidiş...

ÇIKMAZ SOKAK YOLCULARI...

Ayaklarına, ayak uyduramadığımız yeni çıkmaz sokağın eski yolcularının, zaman zaman sorumluluğumuzu hatırlatarak yaptıkları tenkitlere bol bol muhatap olduk. Bunlar arasında, öğrenciliği sırasında sekreterliğimi yapan devşirme sendikacı da vardı. Haklı tenkide «evet» dememek, yapıcı tenkide gönül vermemek kabil değildir. Ama, suyüzünde yüzen niyetleriyle, kâğıttan yapılma kayıkların içinde, ideolojik arzu ve düşüncelerini saklayarak, yüzleri kızarmadan, sendikacılığımızı maceraya sürüklemek istiyenlerin hezeyanlarına gönül vermek şöyle dursun, katiyetle «evet» denilemiyecektir.

Hasbelkader eskiyim sendikacılığımızın, Dağarcığımda bu sebeple hatıralarım fazlacadır. 1949 da, sonraları kabuklarına soktuklarımızı iyice tanımıyorduk henüz... Gelirlerdi, gündem sonları anane haline getirdiğimiz, herkesin 250 kuruşla katıldığı sofralarımıza. Tafralarını atmağa çalışırlardı. Hasbalarımız boy göstererek, «sizi birgün Galata Köprüsünde kuracağımız üç ayaklılarda sallandıracağımız günler yakındır. Siz işçiyi satıyorsunuz» gerekçesiyle. Çiftesaraydaki bir sünnet düğününde de söylemişlerdi bunu. Sonra da merhametimize sığınmışlardı... Şimdi de temaları yine bu. Tetey, Ceyişakar, Babaoğlu, yeni emeklimiz Sıdal tarihin torunu diye adlandırdığımız Durmaz, Üçerli ayaktalar. Canlı şahitleridir. Dağarcığımızdan çıkardığımız şimdilik sadece bu iki olay. Kadrolarındaki biri de bilir bu yazdıklarımı.

BELKİ İBRET ALIRLAR

Hatırasım hafızamda uzun müddet saklayabileceğim, Alman İşçi Konfederasyonunun Kongresinde geçen bir olayı nakledeceğim. Yolunu şaşıranlar ya da şaşırabilecekler için ibret alınır ümidiyle.

Kongre yeni bir başkan seçecek. Eski başkan Willic Richter (ona dostum diyeyim ve öyledir, isteyenler mana vermeğe çalışsınlar), yaş haddine uğramıştı. 67 yaşında idi 1963 de. 65 den yukarı kişileri tutamazlardı başlarında, ilkeleri idi. Yerine Rosenberg'i seçmişlerdi. Salon hınca hınç dolu... Seçim sonucu açıklanınca, alkış tufanı arasında kürsüye gelen Rosenberg yaptığı konuşmanın bir kısmını Richter'e ayırarak şöyle demişti:

«Willie; komünizmin Almanyaya girmemesi için sizin geçmiş mücadelelerinizi rehberimiz olarak muhafaza edecek, bu yoldaki çalışmalarımıza devam edeceğiz. Nazi idaresine karşı, geçmiş hizmetleriniz daima anılacaktır. Çektiğiniz sıkıntıları yeni kuşaklara anlatacağız. Alman Sendikacılığını ihyadaki basiretli tutumunuzdan örnek alarak daima yararlanacağız. Alman işçisinin sosyal ekonomik ve özellikle kültürel alanda kalkınmasındaki parlak geçmişiniz hepimiz için iftihar vesilesi olarak gönüllerimizde yaşayacaktır. Seni daha uzun seneler baş olarak muhafaza etmeyi isterdik. Sıhhatin buna müsait. Ne yapalım ki, prensibi koyanların arasındasın. Uymazsak güceneirsin. Senden her zaman müzaheret isteyeceğiz.» Ve kürsüye yakın yerde oturan Richter'e Sendikacılık azminin sembolü olan bir demet kırmızı karanfili verir.

Sonra kürsüye Richter gelir, yeni başkanın takdirkâr sözlerine cevap vermek, delegelere teşekkür etmek üzere. Salondakiler ayakta, çılgınca, Richter'i uzun uzun alkışlamaktadır. Richter nasihatlerde bulunur. Rosenberg'e başarı diler, büyük bir tevazu içinde ve görevini yapanın huzurunu duyarak, prensiplere daima uymalarını tavsiye ile her çeşit dikta hareketlerine, daima dikkatli ve hayatları pahasına olsa dahi karşı çıkmalarını söyler. Emirlerinde olduğunu beyanla, döner Roosenberg'e yönelir, o da başka bir karanfil demetini meslekdaşına verir.

KARANFİL DEMETİ Mİ, NEFRET DEMETİ Mİ?...

Burada duralım. Şapkamızı önümüze koyalım ve uzun uzun düşünelim.

Her sendikacının mazisindeki hizmetlerini işçisi de sendikacısı da bilir. Sendikacılığımızın tarihini yapacak müverrihler de.

İlerde işçiden kimin kırmızı karanfil demetini, kimin nefret demetini alacağını gelecek günlere bırakalım mı dersiniz?

Seyfi Demirsoy

"Asgari ücret halledilmedikçe sosyal adaleti gerçekleştirme yolunda adım atılmış olmaz„

OLAYLAR

Plânlamada önemli bir toplantı

İşçi Liderleri Plân'da yer almasını istedikleri hususları açıkladılar

tarım işçileri...sigortalar...madenler...asgari ücretler

İşçi liderleri ile Devlet Plânlama Teşkilâtı yetkilileri arasında 27 Mart 1967 günü yapılan bir toplantıda, işçi liderleri «İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plân Hedefleri ve Stratejisinde öngörülen sosyal politika» konusundaki görüşlerini açıklamışlardır.

Devlet Plânlama Teşkilatı merkezinde saat 10.30'da başlayan toplantıda, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, Türk-İş Genel Sekreter Yardımcısı Ethem Ezgü, TEKSİF Başkanı Şevket Yılmaz, Genel-İş Başkanı Abdullah Baştürk, Maden İşçileri Sendikaları Federasyonu Başkanı Kemal Özer, Yol-İş Federasyonu Başkanı Halit Mısırlıoğlu, Harb-İş Federasyonu Başkanı Celâl Bülbül, Sosyal Sigortalar Kurumu Müdürler Kurulu işçi üyesi Ekrem Özkılıç, Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarı Turgut Özal, Sosyal Plânlama Dairesi Başkanı Enver Argun, Sosyal Plânlama Araştırma Şube Müdürü, İktisadi Plânlama Dairesi Başkanı, Koordinasyon Dairesi Başkanı, D.P.T. Genel Sekreteri, uzmanlar ve Türk-İş uzmanları hazır bulunmuşlardır.

Toplantıyı Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarı Turgut Özal kısa bir konuşmayla açmış, Türk-İş Başkanı gündemi uygun gördüklerini, ancak madenlerle ilgili bir madde eklediklerini belirtmiştir.

Devlet Plânlama Teşkilatı Merkezinde yapılan toplantıda işçi liderleri İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda öngörülen sosyal politika sorunları hakkında görüşlerini açıkladılar. İşçi liderleri özellikle tarım işçilerinin kanuni teminat altına alınması üzerinde durdular, «Tarım İş Kanunu biran önce çıkarılmalıdır» dediler.

REHABİLİTASYON

İlk sözü, **«işgücünü kaybeden sakatların ve yaşlıların durumlarının düzeltilmesi»** konusunda Yol-İş Federasyonu Başkanı Halit Mısırlıoğlu almıştır.

Sözlerine, **«işgücünü kaybeden sakatların ve yaşlıların durumunun düzeltilmesi memleketimiz için yeni bir konudur. Beş yıllık Kalkınma Plânında öngörülmüş olmasına rağmen üzerine fazla eğilinmemiştir»** diyerek başlıyan Mısırlıoglu, Batı ülkelerinde **«rehabilitasyon merkezlerinin geliştiği olduklarını»** ileri sürmüş, şunları söylemiştir:

«Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın rehabilitasyona ilişkin tedbirlerinde kayde değer hiçbir gelişme olmamıştır. Bu konuda ayrıntılı istatistikler de yoktur. Yeni İş Kanununda rahabilitasyon ile ilgili hükümler etkili bir şekilde yürütülmeli, Çalışma, Sağlık ve Adalet Bakanlıklarınca ortaklaşa yapılacak rehabilitasyon çalışmaları bir an evvel yapılmağa başlanılmalıdır. Kuruluşundan bu yana hiçbir aktif faaliyette bulunmayan İş ve İşçi Bulma Kurumu da bu konuyla ilgili çalışmalara başlamalıdır.»

TARIM İŞÇİLERİ VE SİGORTALAR

Yol-İş Başkanı'nın konuşmasından sonra **«şehirlerde çalışanlarla, köylerde işçiliği meslek edinenlerin ve küçük çiftçilerin hastalık, ihtiyarlık, maluliyet ve ölüm sigortalarının şumulüne alınması konusunda»** Harb-İş Federasyonu Başkanı Celâl Bülbül söz almıştır.

Celâl Bülbül konuşmasında köylerde çalışanların sosyal sigortalar kapsamına alınmasının gerekli olduğunu, ancak çok düşük ücret almakta olan bu işçilerin ödeme gücü fazla olmadığından, sigortanın finansmanına Devletin de katılması gerektiğini belirtmiş ve demiştir ki:

«Sosyal sigorta uygulamasının pilot bölgelerde dahi yetersiz olduğu bir devredeyiz. Problemin başında tarım işçisinin ödeme gücünün mahdut oluşu gelmektedir. Böyle bir sigorta sistemini ithiyari olarak yürütmeye imkan yoktur. Bu bakımdan, sigorta mecburi kılınmalı ancak tarım işçisinin ödeme gücünün mahdut oluşu dikkate alınarak, finansmana Devletin katkısı sağlanmalıdır. Bu konuda Plânlama'nın politikası nedir? Çalışmaları var mıdır?»

Harb-İş Başkanı'nın sorusuna «bu konudaki detaylar Plân stratejisinde değil, yıllık programlar da yer almaktadır» cevabını veren Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarı'ndan sonra Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç şunları söylemiştir:

«Bildiğiniz gibi tarım sektöründe çalışanlar 3 ay işçi, üç ay çiftçi, altı ay da işsizdirler. Tarım işçilerinin sosyal güvenlikleri konusunda önce bir hareket noktası tesbit etmek lazımdır. Kanaatimizce hareket noktası —Tarım İş Kanunu— olmalıdır. Gelişmiş ülkelerde dahi tarım işçilerinin sosyal güvenliklerinin gerektiği şekilde sağlanamadığı malumdur, ancak yurdumuz bakımından önemli olan, tarım işçilerinin problemlerinin çözümü ise, bunun yolu, herşeyden önce Tarım İş Kanunu'nun çıkarılmasından geçer. Sosyal güvenlik çalışmalarına Devletin katkısına gelince; elbette bu da Devletin mali imkanlarıyla ilgili bir konudur ve böyle olmakta devam edecektir. Ve fakat, Devlet, herhalde, ödeme gücü bu derece düşük bu işçilerin sosyal güvenliklerine katılmalı, finansmanında payı olmalıdır. Ancak belirttiğim gibi, bu alanda ilk hedef Tarım İş Kanunu'nun, bir an önce çıkarılmasıdır. Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın yapacağı tavsiyelerde ve uyarmalarda Tarım İş Kanunu'na özel bir yer vereceğini ümit etmek istiyoruz.»

Türk-İş Genel Sekreteri'nin bu sözlerinden sonra Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy **«her vatandaş sosyal güvenlik tedbirlerinden faydalandırılmalıdır, bu görüşle beraberiz. Ancak, bizim bazı tereddütlerimiz var»** diyerek sözlerine şöyle devam etmiştir:

«Biz sendikacılar açık konuşuruz. Sosyalizasyon espirisi içinde Sosyal Sigortalar Kurumuna ait tesislerin Sağlık Bakanlığı'na devrinin kesin olarak karşısındayız. Bunu çeşitli zamanlarda ortaya atmışlar, tesislerin Sağlık Bakanlığı'na devredilmesi görüşünü savunmuşlardır. Ve her seferinde biz buna müsaade edemeyeceğimizi bildirmişizdir...»

İŞSİZLİK SİGORTASI

Türk-İş Başkanı daha sonra **«İşsizlik Sigortası»** konusunda da şunları söylemiştir:

«İşsizlik sigortası Anayasanın emridir. Hükümet bir tasarı hazırlamış bulunuyor. Biz de Batı'dan örnekler vererek, kendi görüşlerimizi Bakanlığa intikal ettirmiş bulunuyoruz. İşsizlik sigortasının kurulması kolay değildir, ancak bir adım, mutlaka atılmalıdır. Bu konuda da bazı tereddütlerimiz var. İş Kanunu'nun 13 üncü maddesi, kıdem tazminatını düzenlemektedir. Bu madde işçi için son derece önemlidir; sübap vazifesi görür, iş emniyetini sağlar. İhtisas Komisyonlarında, İşsizlik Sigortası ile ilgili çalışmalarda, bu maddenin kaldırılması teklifi yapılmıştır. Kıdem tazminatlarına asla dokunulmamalıdır. Bu konuda çok hassasız. Devlet Plânlama Teşkilâtı olarak bu görüşlerimizi desteklerseniz çok memnun olacağız, müteşekkir kalacağız.»

Türk-İş Başkanı'nın bu açıklamasına Genel Sekreter Halil Tunç şunları eklemiştir:

«İş Kanunu'nun 13 üncü maddesinde düzenlenen kıdem tazminatı müessesesi işverenlerin tek yanlı tasarrufuna, işten çıkarmasına, karşı bir teminattır. İşverenlere, bu şekliyle bir külfet yükleyen bir hüküm olmaktan uzaktır. Herşeyden önce ücrette adaleti sağlar; Kıdem tazminatına ilişkin bu hüküm olmamış olsaydı işçilerimizin yüzde 99.9'u asgari ücret seviyesinde çalışıyor olurlardı. İşverenler sık sık işçi çıkarmak yoluna giderlerdi. Bu teminat müessesesine dokunulmaması gerekir. Bu konuda Devlet Plânlama'nın yardımcı olacağına inanıyoruz.»

SİGORTA FONLARI

«Sosyal Sigorta Kurumu'nun» tasarrufları arttırıcı yöndeki faaliyetlerinin genişletilmesi» konusunda, Türk-İş Yönetim Kurulu üyesi Ekrem Özkılıç söz almıştır.

Sözlerine, **«Türk-İş olarak Plânın ve Plânlamanın yurt ekonomisi bakımından arzettiği önemi biliyor, çalışmalarımızla, Plânlamaya yardımcı oluyoruz. Ne var ki, Plândan olsun, Plânlamadan olsun, aradığımızı tam anlamıyla bulamıyoruz»** diyerek başlayan Özkılıç Kurumun gelirleri-

İşçi liderleri asgari ücret uygulamasında da Devlet Plânlama Teşkilatı'ndan dikkatli olmasını istediler. Türk - İş Genel Sekreteri, ücret artışlarını verim artışına bağlamanın her zaman adil bir ölçü olamayacağını ileri sürdü, «Batı'da olduğu gibi bizde de işçi özel sektörde sevki idareye katılsın, o zaman verim artışı bir dereceye kadar ölçü kabul edilebilir» dedi.

nin işçiyle ilgili olmayan sahalara aktarılmasını yermiş, şunları söylemiştir:

«Bütün dünyada sigorta şirketleri fonlarını gayri menkullere yatırırlar. Para, nakit olarak bırakılmaz. Bizde ise bunun tamamen aksi yönde bir uygulama var. Yüzde 40 Devlet tahvili, yüzde 25 işçi meskeni, diğerleri banka yatırımları olarak mütalaa edilmek gerekirken, her yıl, Kurumun gelirleri Bütçe'ye eklenen bir kanunla işçiyle ilgili olmayan sahalara aktarılıyor. Kurumun Yatırım Bankası kanalıyla, bu şekilde kullanılan parası 1966'da 730 milyon, 1967'de ise 830 milyona ulaşmıştır. Hem de yüzde 6 oranında bir gelirle... Paranın değerinin gün geçtikçe düştüğü malumdur. Bu para tahvil ve nakit olarak Bankalarda kaldıkça, paranın değerinin düşmekte olduğu şu devrelerde, kayıba uğradığımız bir vakıadır.»

Özkılıç daha sonra Sosyal Sigortalar Kurumu'nca Devlet Plânlama Teşkilâtı'na sunulan ve Plânlama Teşkilatınca reddedilen **«projelerden»** söz ederek, Emekli Sandığının çeşitli projelerinin daima kabul edildiğini belirtmiş, konuşmasına şöyle devam etmiştir:

«Sosyal Sigortaların projeleri daima reddedilirken, Emekli Sandığı'nın aynı konudaki yatırımlarına neden dikkate alınmak istenmiyor, görüşünün yerleşmesine sebep olmaktadır. Kurum her zaman baltalanmakta, fonları, işçiyle doğrudan ilgisi olmayan sahalara aktarılmaktadır. Kıskandığımız için söylemiyoruz, ancak iki kuruluş arasında eşitlik yaratılması gerektiğine dikkati çekmek istiyoruz.»

Konuşmasının son kısmında Özkılıç, iş görememezlik tazminatlarındaki adaletsizliklerden bahsederek, bu adaletsizlikte, Kurum gelirlerinin dikkatli bir şekilde kullandırılmamasına işaret etmiştir.

Özkılıç'ın konuşmasını tamamlamasından sonra Plânlama Müsteşarı Turgut Özal, **«Yatırımları süratle arttırmak zorundayız. Kurumun fonlarını yatırımlara yöneltmek, tasarrufları sanayi tesislerine yatırmak çabasmdayız. Bu yatırımlar aynı zamanda produktif de olmalıdır. Bu söylediklerinizin üzerinde dikkatle duracağız»** demiştir.

Turgut Özal'ın bu sözlerinden sonra Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy **«İşçilerin, yatırımlara karşı olmadığını»** belirtmiş, Kurumun fonlarının işletilmesinde, Özkılıç'ın görüşlerine yer verilmesini istemiştir.

Daha sonra Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç, herşeyde olduğu gibi, bu konuda da bir hareket noktası tesbit etmenin gerekliliğini ileri sürerek, şunları söylemiştir:

«Bu konuda hareket noktamız nedir? İlk önce bunu tesbit etmeğe mecburuz. Emekli Sandığı ile Devletin ve Sosyal Sigortalar Kurumu ile gene devletin ilişkileri nasıldır, bunu bilmemiz lazımdır. Bilinmelidir ki, Emekli Sandığının açıklarını Devlet karşılar; buna karşılık Sosyal Sigortalar Kurumuna bir kuruş katkısı yoktur. Bugün Sosyal Sigortalar Kurumu fonlarının birikebilmesinin sebebi, emekliye ayrılan işçi sayısının az olmasıdır. Devlet, her yıl, bir kuruş katkıda bulunmadığı bir kuruluşa, onun fonlarına el atmaktadır. Bizler, bu gidişle, Devlet'e tasarrufta bulunmak istiyorsan, Devlet olarak sen de katıl, demek durumunda kalacağız.»

SENDİKALAŞMA VE TEŞKİLATLANMA

Genel-İş Başkanı Abdullah Baştürk **«sendikalaşma ve teşkilatlanma»** konusunda konuşmuştur. Baştürk 274 ve 275 sayılı kanunların yürürlüğe girmesinden sonra işçinin sendikalaşmasında ve teşkilâtlanmasında baş döndürücü bir gelişme olduğunu, ancak çok kere, işçi-memur ayrımında ortaya atılan görüşlerin ve bu görüşler uyarınca Maliye Bakanlığınca yapılan uygulama-

nın sendikalaşmayı baltaladığını ileri sürmüş «**Devlet sektöründe teşkilâtlanmayı ve sendikalaşmayı engelleyen mevzuat tadil edilmelidir.**» demiştir.

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy da, «**hür sendikacılık Hükümet müdahalesi kabul etmez. Hükümet müdahalesi sendikacılığımızda tek bir yerde söz konusu olmuştur: İşkollarının yönetmelik ile tesbitinde... Sendikacılık hareketi, her zaman, her yerde sermayeye karşı zayıf durumdadır; bu durum işçi haklarının ve menfaatlerinin kanunlarla teminat altına alınmasını gerektirmiş tir. Türkiye de böyle bir tatbikat içindedir. Bu hal hareketlerimizde sorumluluk duygusu ile hareket etmemizin kaynağını teşkil etmektedir.. Sendikacılar şüphecı insanlardır... Kanunların tadilinin söz konusu olduğu şu günlerde, şüphelerimiz, çeşitli çevrelerin baskısı ile haklarda bir kısıtlamaya gidilip gidilmeyeceği merkezindedir. Böyle bir kısıtlamaya asla gidilmemelidir, gidilemez. İşverenlerin temayülü ise değişiktir. Onlar, zayıf sendika isterler, avucumun içine alayım derler. Toplantılardan birinde aidatlarm ücret bordrolarından kesilmesine karşı çıkmışlardır. Bu gibi tadil tekliflerinin ve çabalarının karşısına dikileceğimiz bilinmelidir.**» demiş şöyle devam etmiştir:

«**İşçi-memur tasnifi kesin hatlarla yapılmalıdır. Şeker fabrikasında tornacılık yapan, demiryollarında makinist, temizlik işçisi, Emekli Sandığına tabi kılınmış diye, memur olmaz, böyle adlandırılıp, hak ve menfaatlerinden mahrum kılınamaz.**»

ASGARİ ÜCRETLER

Asgari ücretler konusunda Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunc konuşmuştur. «**Türkiye'de ücret politikasının gerçekçi açıdan yürütülmediğini**» iddia etmiş, şunları söylemiştir:

«**Asgari ücretler 3008 sayılı İş Kanunu'nun 32 nci maddesine göre tesbit edilir. Ama bu hiçbir zaman gerçek bir asgari ücret niteliği kazanamamıştır. Görevi kanun, Çalışma Bakanlığı'na vermiştir. Şunu belirtmek gerekirki, bu görevde Çalışma Bakanlığı ne başarı kazanabilmiştir, ne de başarı kazanabilecek durumdadır. İhtilaf herşeyden önce, asgari ücretin tarifindedir. Tarif, —bir kişinin geçimini— ele alır. Ama Türkiye gerçekleri, bakalım böyle midir? Türkiye'de bir kişi çalışır, dört beş kişiyi doyurur. Kaldı ki, Türkiyede'ki asgari ücret uygulaması, bir kişinin dahi insanlık haysiyetiyle bağdaşır bir hayat seviyesi içinde olmasına manidir.**»

Tunç, tarım işçileri için tesbit edilen asgari ücretten örnekler vererek asgari ücreti uygulamayan işverenlerin, müeyyide olarak konan 10 lira cezayı ödeme yolunu tercih ettiklerini, dört-beş liradan işçi çalıştırdıklarını belirtmiştir. Tunç, kamu sektöründeki uygulama hakkında da «**bu sektörde asgari ücretler mutlaka yeknesak hale getirilmelidir.**» demiştir.

Türk-İş Genel Sekreteri daha sonra asgari ücretin tarifinde de anlaşmaya varılamadığını belirtmiş «**Asgari ücret sosyal ücrettir. İşletmenin rekabet imkanlarına, teknolojik durumuna, verimliliğine tabi olamaz. Maksat, fert için insanlık haysiyetiyle bağdaşır ve asgari geçimini sağlayabilecek yeterlikte bir ücret almasını temin olmalıdır. Asgari ücret tesbiti gereğince yapılmazsa, diğer ücretlerde de istikrar sağlanamaz. Asgari ücretlerin gereğince tesbit edilmediği bir ortamda, hareket noktası ne olacaktır; toplu pazarlıkta sendikalar, tabanı kaç olarak müzakerelere başlayacaklardır? Ekonomide devlet müdahalesinin asgari olduğu Birleşik Amerika'da dahi, ferdin, asgari geçim seviyesi kanunlarla teminat altına alınmış, asgari saat ücreti 1 dolar 60 sent'e kadar yükselmiştir.**» demiştir.

VERİM ARTIŞI

Tunç, ücret artışlarının verim artışına bağlı tutulması prensibini ele almış, «**Verim artışı birinci ilke ise, sosyal adalet ikinci ilkedir... Sanılıyor mu ki, verim artışını sadece işçinin daha çok çalışması etkiler; sevki idare, teknolojik gelişme gi bi faktörlerin rolü inkar edilebilir mi? Babadan kalma usullerle işletmecilik yapanların bu tutumlarının külfetini işçi mi çekecektir, verim artışı olmamıştır, diye ücret isteyemeyecek midir? İşçiler sevki idareye katılsalar ve bu durum kanunla düzenlenmiş olsa, bir dereceye kadar verim artışının veya verimin artmamasının neticeleri işçi için de bağlayıcı olabilir, ama bugünkü durumumuzla olamaz.**» demiştir.

Konuşmasına, «**ücretten kabul edilen sosyal yardımlarda, özellikle kamu sektöründe, yeknesaklık sağlanmalıdır**» diyerek devam eden Tunç, sözlerini şöyle bağlamıştır:

«**Asgari ücret halledilmedikçe sosyal adaleti gerçekleştirme yolunda adım atılmış olmaz. Konuyu daima ilmi açıdan ele alan ve tarafsız bir hüviyetle çalışan Devlet Plânlama Teşkilatı işe müdahale etmeli, uyarıcı tavsiyelerle bu durumu aydınlığa kavuşturmalıdır.**»

Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarı Turgut Özal, ise, ikinci Beş Yıllık Plân Devresinde Türk ekonomisinin sanayide ihracata yönelmek ihtiyacında olduğunu, bunun beynelmilel piyasa şartlarına sıkı sıkıya bağlı bir husus olduğunu, işçinin maliyetteki payının elbetteki yükseleceğini ancak bunun dengeli olması gerektiğini belirtmiştir. Özal, «**müteşebbis beynelmilel piyasalarda rekabete dayanabilmek için daha prodüktif çalışmaya, daha çok işi, daha az sayıda işçi ile istihsal etmeğe mecburdur. Bu yola gidecektir.**» demiştir. Türk-İş Genel Sekreteri Tunç da «**ücret artışlarının verime bağlanmasında, herşeyden önce, geçmiş yıllardaki adaletsizliklerin ortadan kaldırılması gerektiğini**» belirtmiş şöyle devam etmiştir:

«**Beynelmilel piyasa şartlarına dayanabilmek için işverenlerin daha prodüktif çalışmak zorunluluğunda oldukları, bunun için de, teknolojik gelişmenin tabii**

neticesi olarak, çok işi az sayıda işçi ile yapma yoluna gidileceği ifade ediliyor. Türkiye'nin problemlerinin başında işsizlik gelir. Plânın başta gelen ilkelerinden biri yurtta tam istihdamı gerçekleştirmektir. Başıbozuk bir teknolojik gelişmenin, tam istihdamı tehdit edeceği muhakkaktır. Acaba, Devlet Plânlama Teşkilatı otomasyon konusunda araştırmalar yapacak müstakil bir ünite kurmayı düşünmekte midir?»

Tunç, Türkiye'nin döviz rezervlerinin imkan verdiği oranda, müteşebbisin aşırı makinalaşmaya gideceğini, Ticaret Bakanlığın ca kotalar yoluyla yapılabileceği iddia olunan kontrolün kifayetli olamayacağını, otomasyona gidilecekse, bunun herşeyden önce üretimi kıt olan işkollarında yapılması gerektiğini belirtmiş, tekstil işkolundaki otomasyon eğiliminden bahisle, bunun hatalı olduğunu iddia etmiştir.

SANAYİ İÇİ EĞİTİM

Sanayi içi eğitim konusunda TEKSİF Başkanı Şevket Yılmaz konuşmuştur. Yılmaz **«Plân hedeflerinden çok geri kalınmış olduğunu, işçilerin eğitilmesinin sanayileşme için başta gelen hedeflerden olması gerektiğini ileri sürmüş, bu konunun çeşitli komiteler marifetiyle ele alınması gerektiğini»** sözlerine eklemiş, Plânlama Müsteşarı Özal da, **«bu konu üzerinde önemle durulduğunu, geçmiş yıllarda alınan neticelerin parlak olmadığını, meselenin, önce, çalıştıranları bu konunun önemine inandırmakla halledilebileceğini»** belirtmiştir. Özal konuşmasına şöyle devam etmiştir:

«Sanayileşmede arzu edilen hedeflere ulaşabilmek için bu konuya önem vermek mecburiyetindeyiz. Kanaatimizce mesele komiteler kurmak yolu ile değil, çalıştıranları bu konunun önemine inandırmakla çözümlenebilir. İşyeri eğitimini son derece ciddi bir şekilde ele almaya mecburuz.»

Devlet Plânlama Teşkilatıyla işçi liderleri arasında yapılan toplantıda Devlet Plânlama Teşkilatından Müsteşar Turgut Özal, Sosyal Plânlama Dairesi, İktisadî Plânlama Dairesi, Koordinasyon Dairesi Başkanları, uzmanlar hazır bulundu.

TEKSİF Başkanı Şevket Yılmaz, kanunların sendikalara gelirlerinin yüzde 5'inin eğitime sarfetmeleri görevini yüklediğini, işçi kuruluşlarının katkısının bu alanda yüzde 20'lere yükseldiğini ileri sürerek, sanayii içi eğitimi öngören mevzuat hükümlerinin uygulanmasını istemiştir. İşçi liderleri, sanayi içi eğitimin işverenler için kanuni yükümlülük haline getirilmesi gerektiğini de belirtmişlerdir.

TARIM İŞÇİLERİ

Tarım işçileri konusunda Türk-İş Genel Sekreter Yardımcısı Ethem Ezgü söz almıştır. Ezgü Devlet Üretme Çiftliklerinde çalışanlardan örnekler vermiş, işçi-memur ayrımının kesin hatlarla yapılmamış olmasının yarattığı mahzurlara işaret etmiştir. Türk-İş Genel Sekreter Yardımcısı, **«Tarım işçileri bir an önce kanuni teminata kavuşturulmalıdır... Tarım İş Kanunu ne zaman çıkarılacaktır; bu konu üzerinde dikkatle durulmalı, Devlet Plânlama Teşkilatı uyarıcı görevini yapmalıdır»** sözleriyle konuşmasını bitirmiş, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy da, **«Batı ülkelerinde tarım işçilerinin problemlerinin çözümlenememiş olmasının geçerli bir ölçü olamayacağını, yurdumuzda tarım sektöründe çalışanların 1925 şartları altında hayatlarını devam ettirdiklerini»** belirtmiştir. Demirsoy daha sonra, **«Millet Meclisi'ni izliyoruz. Şunu hemen ifade edelim ki, Tarım İş Kanunu konusunda Meclisin bu döneminden ümitli değiliz, belki Kasım'dan sonra bu konuya eğilmek lüzumunu hissedeceklerdir. Bizler Millet Meclisi'nin çalışmalarını dikkatle takip ediyoruz. Devlet Plânlama Teşkilatı olarak bizlere yardımcı olmalısınız. Bu işçiler kanuni teminata ancak İş Kanunu'nun çıkarılmasıyla kavuşturulacaklardır.»** demiştir.

SİGORTA HASTAHANELERİ

Gündemin altıncı maddesini meydana getiren, **«sağlık hizmetlerinin istenilen ölçüde yapılmasını engelleyen hususların ortadan kaldırılması»** konusunda Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç konuşmuştur. Tunç

Sosyal Sigortalar Kurumuna ait sağlık tesisleri Sağlık Bakanlığına devredilemez

Devlet Plânlama Teşkilatı'nda İkinci Beş Yıllık Plân hakkındaki görüşlerini belirten işçi liderleri «Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığına devri» nin kesinlikle karşısında olduklarını ve böyle bir yola gidilmesi halinde hadiseler çıkabileceğini belirttiler. İşçi liderleri, «işçilerimiz Sigorta'nın kendileri için ne kadar büyük bir önem taşıdığının farkındadırlar; tesislerin, Devlet'e devri halinde, kimin malını kime veriyorsunuz diyeceklerdir...» demişlerdir.

sözlerine, **«bu konuda da bir hareket noktamız olmalı. İstenilen tüm yurttaşların sosyal güvenlik kapsamına alınmasıdır.»** diyerek başlamış şöyle devam etmiştir.

«Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Plân hedeflerinden bihaber durumdadır. İsrarla üzerinde durduğu, Sosyal Sigortalar Kurumu tesislerinin kendilerine devridir. Biz bu konudaki kesin görüşümüzü bütün açıklığıyla ortaya koymuş bulunuyoruz. Değişmez görüşümüzü şöyle belirteyim: Devlet, kimin malını kimden almak istemektedir? Bu sağlık tesislerine Devletin bir kuruş katkısı mı vardır ki, bugün böyle bir görüşle ortaya çıkılabilsin. İşçi sigortanın kendisine neler sağladığını bilmekte ve ona candan bağlı bulunmaktadır. Tesislerin devri gibi bir teşebbüs, bütün işçileri sokağa dökebilecek bir şekilde gelişebilir. Sigorta, artık işçinin malı olmuştur. İşçi, bunu böyle bilir. Kanaatimizce Devlet Plânlama Teşkilâtı, burada da uyarma görevini yerine getirmelidir.»

Tunç, **«sağlık personelinin yetersizliğinin nedenlerinin de Sosyal Sigortalar Kurumu'nun çalışmalarının baltalanmasında aranmasını»** ileri sürmüş, **«Sağlık Bakanlığı bir kıskançlık içindedir. Bakanlık, Kurumun çalışmalarının söz konusu olduğu haller de müdahaleci bir hüviyetle ortaya çıkmamalıdır»** demiş, Plânlama Teşkilâtı'nın **«Sosyal Sigortalar Kurumu'nun hastabakıcı okulları açması, burslar vermesi»** gibi tavsiyelerde bulunmasını istemiştir. Tunç sözlerini şöyle bitirmiştir:

«Sosyal Sigortalar Kurumu'nun sağlık tesislerinin, gayesi dışında hiçbir mercie devrolunmaz prensibi kesinlikle ortaya konulmalıdır.»

KONUT SORUNU

İşçi liderleri ile Devlet Plânlama yetkilileri daha sonra, konut sorununu ele almışlardır. Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, **«mesken kooperatiflerinin her bakanlıkla ilgisi var. Bu kadar zik zak içinde hedefe varmak zor. Bizce mesken sorununun hallinde takip edilecek yol şu olmalı: Bu problem tek elden idare edilmelidir. Kooperatifçiliğe de bir yön vermek lazımdır. Evler —siteler— halinde kurulmalıdır. Sorumsuz beyanatlardan kaçınılmalıdır. Koordinasyon eksikliği ele alınmalıdır»** demiştir.

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç ise, yurdumuzda bir işçi mesken politikasının tesbit edilemediğini, geçici tedbirlerle yetinildiğini, yatırımların heba edildiğini belirtmiş, **«Koordinasyon eksikliği başta gelen problemlerdendir. Formalite fazlalığı da keza ağırlığını hissetirmektedir.»** demiştir.

VE MADENLER..

Daha sonra Maden İşçileri Federasyonu Başkanı Kemal Özer **«madenler»** konusunu ele almış, Birinci Beş Yıllık Plânda öngörülen tedbirlerin gerçekleşmediğini ileri sürmüştür. Özer, bir maden bankası kurulmasının ve linyit kömürüne pazar bulunmasının gerekliliğini belirtmiş, dağınık çalışan özel sektörü yermiştir. Maden İşçileri Federasyonu Başkanı iş kazalarının önlenmesi için alınması gereken tedbirleri de sıralamıştır.

VESİKALARLA MACERACILARIN İÇYÜZÜ

Geçtiğimiz ay içinde, İstanbulda yapılan Lâstik-İş Şube kongresinde, işçiler, Türk-İş'ten ayrılıp, büyük gürültüler ve reklâm kampanyaları arasında yeni bir konfederasyon kuran Disk yöneticilerine hesap soruyor, **«biz Türk-İş'e bağlıyız, Türk-İş'ten ayrılmak istemiyoruz»** diyorlardı.

«Bize particilik değil, haklarımızın korunması lâzım» sesleri arasında, kongre, Disk'e katılan Lâstik-İş Genel Merkezinden ayrılma kararı alıyor ve bu suretle, Lâstik-İş Sendikası bir şubesini daha toptan kaybetmiş oluyordu.

ÜYESİZ KURULUŞLAR

Lâstik-İş Başkanı Rıza Kuas **(TİP Genel Sekreteridir),** Disk'in en büyük gücünün Lâstik-İş Sendikası olduğunu heryerde övünerek anlatır. Ancak görünüş odur ki, Rıza Kuas Lâstik-İş Sendikasının yakın bir gelecekte,

DİSK'TEN TÜRK - İŞ'E

Kuruluşunun ayı dolmadan DİSK'ten çözülmeler başlamıştır. Mart ayının ortalarında DİSK'in en çok üyesinin bulunduğu sendikalardan Lastik-İş sendikasından 2000 kişi istifa etmiş ve bu iş kolunda kurulmuş olan sendikaya kayıtlarını yaptırmıştır. Plastik ve Benzeri İş Kolları sendikasının 12 Mart'ta yapılan kongresinde konuşan işçiler, DİSK'e şiddetle çatmışlar, tutumlarının işçi hareketini bölücü bir yolda olduğunu belirterek «Biz siyaset değil, hak istiyoruz» demişlerdir. Lastik-İş'ten ayrılarak Türk-İş'e katılan işçiler, bu kararlarını ayakta dakikalarca alkışlamışlardır. Yukarda bu haberi ve kongre resmini veren Milliyet gazetesinin kupürü görülüyor.

sadece kendisi ve çevresindeki birkaç yöneticiden ibaret kaldığını görecektir.

Bu durum sadece Lâstik-İş'te değil. Aynı zamanda Disk Başkanı olan Maden-İş Sendikasının başarısız grevler kahramanı Başkanı Kemal Türkler'in de son zamanlarda, sendikasını üyesiz kalmaktan kurtarmak için faydasız çabalar sarfettiği yakından bilinmektedir. Bu çabaların dahi, yüzünde daima bir tebessüm maskesi bulundurmayı âdet edinmiş Kemal Türkler'i, üyesi bulunmayan bir sendikanın başkanı olmaktan kurtaramıyacağı artık anlaşılmış bulunuyor. Nitekim, Maden-İş Sendikasının üyesi işçiler, **«Disk mi, Türk-İş mi»** tercihini tereddütsüz yapıyor ve Türk-İş'te kalıyorlar.

Maden-İş'teki görünüş de odur ki, başarısız grevler kahramanı Kemal Türkler'in yüzündeki tebessüm maskesi, yakın bir gelecekte yerini gerçek bir **«acı tebessüm»** e bırakacaktır.

Aynı durum gezi meraklısı ve müteahhit sendikacı İbrahim Güzelce'nin İstanbul Basın-İş Sendikasında da var. Büyük bir işçi topluluğunun çalıştığı Millî Eğitim Basımevindeki üyeler, Ankara Basın-İş Sendikasına geçerek, Türk-İş'te kaldılar. Onları, diğer basın işçileri izledi.

ÜZÜNTÜYÜ BIRAK, MAKALE YAZMAYA BAK...

Gezi meraklısı Başkan İbrahim Güzelce de üyesiz kalmanın acısını, bu yakında makaleler yazarak unutmaya çalışıyor. Ancak, yazdığı makalelerde pot üstüne pot kıran gezi meraklısı Güzelce hakkındaki yaygın kanaat Disk Genel Sekreterinin yazarlığının da sendika yöneticisi olarak gösterdiği başarıdan fazla olmadığı.. Anlatıldığına göre, yakın arkadaşları, gezi meraklısı Güzelce'nin yazarlık hevesini kırmamak için **«yazarlığının da ancak sendika başkanlığı kadar başarılı olduğunu»** açık açık söylemiyorlarmış ama, bu gerçeği üstü kapalı sözlerle hissettirmekten de geri kalmıyorlarmış.

Bu arada eski müteahhit İbrahim Güzelce'nin Disk'e geçiş sebebi hakkında bazı yorumlar da yapılıyor. Gezi meraklısı İbrahim Güzelce'nin ay içinde, Akşam Gazetesinde yayınlanan bir makalesini, bu yorumları doğrular nitelikte bulanların sayısı adamakıllı çok.

Olayın üstelik eğlenceli bir yönü de olduğu için nakledelim...

Anlatılan şu:

Bundan bir yıl önce, işçi eğitimi çerçevesi içinde Amerikada inceleme gezisi yapacak sendikacılar arasına, gezi meraklısı İbrahim Güzelce de dahil edilir. Ancak, geziye katılmak için bazı formaliteleri yerine getirmek de lâzımdır. Bu formalitelerden birisi de sağlık muayenesinden geçmektir. Fakat, sağlık muayenesinin sonucu, gezi meraklısı başkan İbrahim Güzelce'nin hevesini kursağında bırakacak bir gerçeği ortaya çıkarır. Gezi meraklısı başkan, eskiden ciğer hastalığı geçirmiş olduğu için, kendisine Amerika'ya giriş izni verilmemektedir. Bu haber, gezi meraklısı başkan İbrahim Güzel-

LASTİK-İŞ'in TÜRK-İŞ'e TEŞEKKÜRÜ

LASTİK-İŞ

Ankara

Bugün, Türk-İş'i işçi meseleleriyle ilgilenmemekle suçlayan Lastik-İş yöneticilerinin bir yıldan daha kısa bir zaman önce yazdıkları teşekkür mektubunun fotokopisi. Bu mektup, Disk kurucularının, bugünkü iddialarının asılsızlığını ortaya koymaktadır. Öyleyse Disk'in kuruluş gerekçesi tamamen başkadır ve kamuoyu bu gerekçeyi olsun, tehlikeli siyasi alâkaları olsun çok iyi anlamıştır.

Disk kurucularına göre, Türk-İş işçi meseleleriyle ilgilenmezmiş, Türk-İş işçi davasına ihanet etmişmiş, grevleri desteklemezmiş... Bu iddiada bulunan, Disk kurucularından Tip Genel Sekreteri Rıza Kuas'ın Başkanı bulunduğu Lastik-İş Sendikasının daha on ay önce Türk-İş'e yazdığı mektup, iddialarının ne ölçüde doğru olduğunu ortaya çıkarıyor.

Mektup şöyle:

Türk-İş Başkanlığına
Ankara

İstanbul, 31 Mayıs 1966
Numara 66—42/1498

26 Nisan 1966 tarihinde 2973 işçiyi kapsayan ve 26 Mayıs 1966 tarihinde 4670 işçiye yükselen grevimiz, Sayın İcra Heyetinizin yakın alaka ve müzahareti sonucu olarak, daha fazla uzamadan sonuçlanmıştır.

Bu bakımdan, Sayın İcra Heyetinizle ve gerek, grev süresi içinde, gerekse Toplu İş Sözleşmesinin yapılışında talimatınıza uyarak hareket eden I. nci Bölge Temsilciniz ile diğer personelinede teşekkürlerimizi bildirir, başarı dileklerimizin kabulünü rica ederiz.

Saygılarımızla,
Genel Sekreter
Kemâl Ayav

İşte Türk-İş'in işçi meseleleriyle ilgilenmediğini iddia edenlerin ne derece doğru söylediklerini ortaya koyan bir vesika daha... Sen bir yandan, sana yardımcı olan Türk-İş'e teşekkür edeceksin, öbür yandan, daha teşekkür mektubundaki imzanın mürekkebi kurumadan, teşekkür ettiklerin aleyhinde ağzına gelen söyleyeceksin... Ve herkesi de kandırdığını zannedeceksin. Olmaz böyle şey...

ce'yi beyninden vurulmuşa döndürür. Şimdi ne olacaktır? İstanbuldaki Amerikan Konsoloshanesinin kapısını aşındırmaya, konsolosa olsun, Amerikan Yardım Teşkilâtı yöneticilerine olsun haber üstüne haber yağdırmaya başlar. Bu arada, Amerikan Konsolosu da bu kadar ısrarlı müracaatlardan kurtulmak için olsa gerek, Amerikan Yardım Teşkilâtı nezdinde gezi meraklısı başkan İbrahim Güzelce için tavassutta bulunur.

Ve Güzelce Amerika'ya gider.

Bu işin birinci safhası...

İkinci safha. Güzelce'nin Türk ve Amerikan Hükümetleri arasında 1954 yılında imzalanmış **«İşçi eğitimi anlaşması»** nı sebep gösterip, **«Türk İşçi Hareketinin Amerikan kontrolünde»** olduğunu söylemesi ve Disk Genel Sekreterliğine seçilmesidir. Eski müteahhit Güzelce, Türk-İş'i kötülemek için ağzına geleni söyler, Sendikacıların Amerika'ya gitmelerinin aleyhinde bulunur... İşin bu safhasında, kendisinin de bugün kötülediği işçi eğitimi anlaşması çerçevesinde ve gene bugün aleyhinde bulunduğu bir geziye katılıp, Amerika'ya gitmiş olduğu hatırlatılır. Bunun üzerine, gezi meraklısı başkan

Güzelce, oyunun üçüncü safhasını sahneye koyar ve bir makale yazar. Basın-İş Başkanı, Disk Genel Sekreteri, yazar müteahhit ve gezi meraklısı Güzelce, bu makalesinde, işçi hareketimizin Amerika'ya satılmış olduğunu belirttikten sonra, kendisinin Amerika gezisinden de üstü kapalı şekilde bahsedip, şu sonuca varır: **«Elbette görmek için gitmek lâzım. Bugüne kadar, Amerika ne menem yerdir, görmek için bu ülkeye gidildi. Bundan sonra da gidilecek, hatta Rusya'ya da gidilecektir.»**

Şimdi dördüncü safha merakla bekleniyor. Güzelce ne zaman Rusya'ya gidecek?

«GEZİ TOTO»

Güzelce'yi yakından tanıyıp, onun gezi merakını bilenler, Basın-İş Başkanının Disk'e geçip, Genel Sekreter olmasını bu meraka bağlıyor ve **«Güzelce bu işte mutlaka gezi kokusu aldı»** diyorlar. Bu görüşte birleşenler, gezi meraklısı başkan Güzelce'nin ilk gezisinin nereye olacağı hakkında **«gezi toto»** oynuyorlar. İlk akla gelen ülkeler, Bulgaristan, Doğu Almanya, Polonya ve Rusya..

Gezi merakı, Disk kurucuları arasında, sadece İbrahim Güzelce'ye özgü birşey değil... Genel Sekreter Güzelce, gezi konusunda daha çırak sayılabilir. Ustası da Disk Başkanı Kemal Türkler...

K. TÜRKLER AMERİKA'YA GİTMEYİ NASIL REDDETTİ...

Kemal Türkler'in bir özelliği daha vardır. Amerika'ya işçi eğitimi çerçevesinde gitmemiş olmakla öğünür. **«Amerika Türk Sendikacılığını kontrol altına almış. Bunu yaparken de en etkili silâh sendikacıları Amerika'ya gönderdikmiş. Kendisi, Amerika'ya gitmek için yapılan bütün teklifleri kahramanca, aslanlar gibi mukavemet ederek reddetmiş ve AID kanalıyla Amerika'ya gitmemiş...»**

Türkler'in yaptığı gerçekten büyük bir başarı sayılabilir. Hele, Amerika'ya gitmesi için yapılan bütün teklifleri **«ben Amerika'ya gitmem»** diye reddetmiş olması, Türkler'in TİP yöneticileri nezdindeki itibarını da yüzde yüz artırmış bulunuyor. Çünkü, TİP Genel Sekreteri ve TİP Ankara Milletvekili Rıza Kuas'ın dahi Amerika'ya gitmiş olması zaman zaman yüzüne vurulurken, böyle **«Ben AID kanalıyla Amerika'ya gitmem»** diyebilen bir sendikacı el üstünde taşınmaz da ne yapılır...

Şimdi Türkler'in yazdığı **«Amerika'ya gitmeyi reddeden»** mektuplara bir bakalım... Nasıl aslanca mukavemet etmiş Disk Başkanı Kemal Türkler...

25 Mayıs 1965 günü İstanbuldan yazılan mektup:

«Uluslararası İktisadî İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı (AID) ile Konfederasyonumuz arasında yürütülen Eğitim Programı içersinde Amerika'ya gönderilecek heyetlerden birine dahil edildiğim bildirilmektedir.

Bu konuda istemiş olduğunuz form doldurularak ilişikte sunulmuştur.

Ancak, yazınızda Amerika'ya hangi tarihler arasında gidileceği belirtilmemiş bulunmaktadır.

Önemine binaen acele seyahat tarihinin tarafıma bildirilmesini saygı ile rica ederim.

En iyi temennimelirimle

Kemal Türkler»

Amerika'ya gitmeyi aslanlar gi-

★

"Rusyadan Sevgilerle...,,

Uluslararası sendikacılık tarihine «Üçüncü Enternasyonal» **ya da** «Kızıl Enternasyonal» **olarak geçen ve bolşevikler tarafından kurdurulan işçi (!) kuruluşuna giriş şartları Lenin tarafından tesbit edilmiş ve Lenin,** «Devrimci İşçi Sendikaları»**ndan kurulacağını bildirdiği bu kuruluşun,** «reformist» **olarak adlandırdığı hür sendikalarla mücadele etmesini istemişti...**

Kızıl Enternasyonal'in bir diğer amacı da, «Devrimci ya da ihtilâlci» **işçi kuruluşlarıyla işbirliği yapmak, sınıf mücadelesini kızıştırmak ve komünist düzenin kurulmasına yardımcı olmaktı...**

Lenin'in bu çabaları ilk meyvesini 1920 Temmuzunda verdi... Bu tarihte çeşitli ülkelerin - Devrimci ya da İhtilâlci İşçi Kuruluşları'nın temsilcileri - Moskova'da toplandılar. Devrimci İşçi Sendikaları'nın Moskova'da yayınladığı bildiride «hür ve bağımsız bir hüviyetle işçi hak ve menfaatlerini korumaya çalışan işçi kuruluşları» **takbih ediliyordu... Aynı bildirinin bir diğer bölümünde her işçi kuruluşunun komünistlerden kurulu bir hücreye sahip olması gerektiği ileri sürülüyordu...**

Lenin'in Devrimci ya da İhtilâlci İşçi Kuruluşlarına tavsiyeleri şunlardı: kanunsuz yollara başvurasaksınız, sun'i kargaşalıklar yaratacaksınız, hakikatleri tahrif edecek, politikanızı yalan üstüne bina edeceksiniz... kapitalist düzeni yok edip, proleter diktatoryasını kuracaksınız...

Aradan yıllar geçti...

Bugün dahi, komünist ülkelerde, kendilerine «Devrimci ya da İhtilâlci İşçi Sendikaları» **adını veren sözüm ona işçi kuruluşları Lenin'in direktiflerini uygulamaya çalışmaktadırlar...**

Bu çabalara komünist olmayan ülkelerde de rastlanmaktadır.

İşte seyahat acentasının turistik gezi programı

bi mukavemet ederek reddeden, büyük gezi ustası Disk Başkanı Kemal Türkler'in bir de şu mektubuna bir göz atalım. Tarih: 10 Ekim 1965.

«Türk-İş ile AID anlaşması gereğince, üç ay süreli Amerika tetkik seyahati konusunda beni tekrar hatırladığınız için çok teşekkür ederim.

Yalnız, böyle uzun süreli bir seyahate benim birden bire, daha önceden programlaştırılmadan gidebilmenin imkânsız olduğunu siz de takdir edersiniz. Bu konuda daha önce yaptığımız yazışmaların hiç birine maalesef bu güne kadar cevap alamadık.

Bu sebeple, ilk seferinde, Sendikamız Merkez Genel Kurul toplantısına rastladığı için gidemedim.

Şimdi ise gene seyahat tarihi belirtilmeden hazırlık yapmam bildiriliyor. Halbuki durum şudur:

Sendikamızın üye bulunduğu Milletlerarası Maden İşçileri Federasyonu (IMF) nin Cenevre'de,

1 — 20-21. Kasım. 1965 tarihlerinde Eğitim konusunda Konferansı,

2 — 23-24. Kasım. 1965 tarihlerinde Feza konusunda Konferansı,

3 — 25-26. Kasım. 1965 tarihleri arasında ILO ile ilgili bazı toplantılar,

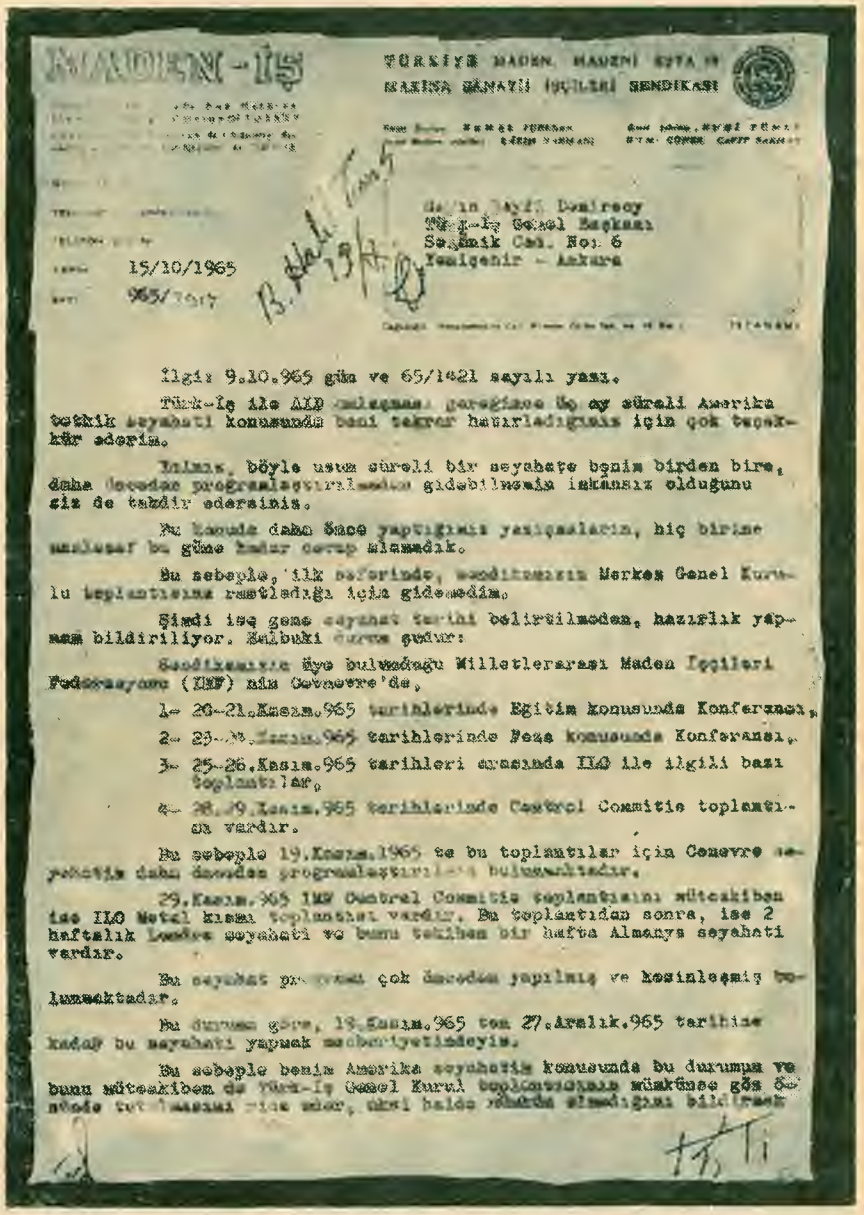
4— 28-29. Kasım. 1965 tarihlerinde Central Commitie toplantısı vardır.

Bu sebeple 19. Kasım. 1965 te bu toplantılar için Cenevre seyahatim daha önceden proğramlaştırılmış bulunmaktadır.

29. Kasım. 1965 IMF Central Commitie toplantısını müteakiben ise ILO Metal kısmı toplantısı vardır. Bu toplantıdan sonra, ise 2 haftalık Londra seyahati ve bunu takiben bir haftalık Almanya seyahati vardır.

Bu seyahat programı çok önceden yapılmış ve kesinleşmiş bulunmaktadır. Bu duruma göre, 19. Kasım. 1965 tarihine kadar bu seyahati yapmak mecburiyetindeyim.

Bu sebeple benim Amerika seyahatim konusunda bu durumun ve bunu müteakiben de Türk-İş Genel Kurul toplantısının mümkünse göz önünde tutulmasını rica eder, aksi halde mümkün olmadığını bildirmek ister, ve mümkünse daha önceki yazı-

MADEN-İŞ

TÜRKİYE MADEN, MADENİ EŞYA VE MAKİNA SANAYİİ İŞÇİLERİ SENDİKASI

Türk-İş Genel Başkanı
Seymik Cad. No: 6
Yenişehir - Ankara

19/10/1965

İlgi: 9.10.965 gün ve 65/1421 sayılı yazı.

Türk-İş ile AID anlaşması gereğince üç ay süreli Amerika tetkik seyahati konusunda beni tekrar hatırladığınız için çok teşekkür ederim.

Yalnız, böyle uzun süreli bir seyahate benim birden bire, daha önceden programlaştırılmadan gidebilmenin imkânsız olduğunu siz de takdir edersiniz.

Bu konuda daha önce yaptığımız yazışmaların, hiç birine maalesef bu güne kadar cevap alamadık.

Bu sebeple, ilk seferinde, sendikamızın Merkez Genel Kurulu toplantısına rastladığı için gidemedim.

Şimdi ise gene seyahat tarihi belirtilmeden, hazırlık yapmam bildiriliyor. Halbuki durum şudur:

Sendikamızın üye bulunduğu Milletlerarası Maden İşçileri Federasyonu (IMF) nin Cenevre'de,

1- 20-21.Kasım.965 tarihlerinde Eğitim konusunda Konferansı,

2- 23-[illegible].Kasım.965 tarihlerinde Feza konusunda Konferansı,

3- 25-26.Kasım.965 tarihleri arasında ILO ile ilgili bazı toplantılar,

4- 28-29.Kasım.965 tarihlerinde Central Commitie toplantısı vardır.

Bu sebeple 19.Kasım.1965 te bu toplantılar için Cenevre seyahatim daha önceden programlaştırılmış bulunmaktadır.

29.Kasım.965 IMF Central Commitie toplantısını müteakiben ise ILO Metal kısmı toplantısı vardır. Bu toplantıdan sonra, ise 2 haftalık Londra seyahati ve bunu takiben bir hafta Almanya seyahati vardır.

Bu seyahat programı çok önceden yapılmış ve kesinleşmiş bulunmaktadır.

Bu duruma göre, 19.Kasım.965 tarihine kadar 27.Aralık.965 tarihine kadar bu seyahati yapmak mecburiyetindeyim.

Bu sebeple benim Amerika seyahatim konusunda bu durumun ve bunu müteakiben de Türk-İş Genel Kurul toplantısının mümkünse göz önünde tutulmasını rica eder, aksi halde mümkün olmadığını bildirmek

Amerika'ya gitmeyi reddeden ve bugün, Amerika'ya gitmemiş olmakla övünerek, Amerika'ya giden sendikacılar hakkında ileri geri konuşan Kemal Türkler'in Amerika'ya gidememe nedenini gösteren mektubu. Bu mektupta Türkler, başka gezilere çıkacağını belirterek, gezi tarihinin daha uygun bir zamana alınmasını istemektedir.

larımızın nazarı dikkate alınmasını arz ederim.

Saygılarımla
Genel Başkan
Kemal TÜRKLER»

Mektup değil, seyahat acentasının turistik gezi programı...

Amerika'ya gitme tekliflerini, **«ben Amerika'ya gitmem»** diyerek **«reddeden»** Disk başkanı Kemal Türkler'in mektupları bunlar...

TÜRK - İŞ NELER YAPMIŞ...

Disk kurucularının ağızlarında sakız ettikleri lâflar var. **«Türk-İş işçi sınıfına ihanet etmiş», «Türk-İş yabancıların uydusu olmuş»** v.s., v.s.

Adamlara soruyorsunuz. Türk - İş ne yapmış da işçiye ihanet etmiş? Cevap yok.. Madem onlar lâfı geveleyip duruyorlar; o halde, biz vesikaları konuşturalım da Türk-İş'in neler yaptığını görelim..

Türk-İş'in üyesi işçi kuruluşları vardır: Sendikalar, Federasyonlar.. Bu görevleri yerine getirirken de zaman zaman Türk-İş'in desteğini, yardımını isterler. Bu olağan bir - şeydir. Üyesi kuruluşlara destek olmak, yardımda bulunmak da Tü k-İş'in görevidir. Nitekim meselâ, Disk kurucusu Rıza Kuas'ın başkanı bulunduğu Lâstik-İş Sendikasının birçok sözleşmesini Türk -İş çözümlemiş, birçok dertlerini Türk-İş halletmiştir.

Türk-İş işçi meselesiyle ilgilenmiyormuş ha... Gelin başka bir mektuba bakalım. Mektup, Disk kurucularından, TİP Genel Sekreteri ve Ankara Milletvekili Rıza Kuas'ın Başkanı olduğu Lâstik-İş Sendikasından Türk-İş Başkanlığına hitaben yazılmış, 2 Temmuz 1966 tarihi ve 66-41/1879 sayıyı taşıyor.

«Sayın Başkan Seyfi Demirsoy'un imzasını taşıyan ve 24.6.1966 tarihli telinize cevaptır:

Good-Year fabrikasında çalışan işçilerin Sendikamızın malûmatı dışında işlerini toptan terkedip çalışmamaları hareketi Konfederasyonumuz I. Bölge Temsilciliği ve Sendikamızın müşterek hareket etmeleri sonucu 23.6. 1966 tarihinde işbaşı yapma ları ile neticeye bağlanmış bulunmaktadır.

Gerek sayın Demirsoy'un, gerekse I. Bölge Temsilciliğinizin yakın alâka ve müzaheretleri ile, işverenin devamlı tahriki sonucu meydana gelmiş müessif olayın hadisesiz sonuca bağlanmış olmasından teşekkürlerimizi arzederiz.

Keyfiyet saygı ile bilginize sunulur.

Genel Sekreter
Kemal Ayav

Lâstik-İş Başkanı Rıza Kuas, şimdi size soruyoruz. Türk-İş yöneticileri işçi meseleleri ile ilgilenmiyorlar mı? İşçi hareketlerine karşı ilgisiz mi kalıyorlar? Öyleyse bu teşekkür ne?

Lâstik-İş yöneticileri o zaman teşekkür ettikleri Türk-İş'in **«İşçiye ihanet içinde»** olduğunu söylüyorlarsa, bunun adı Türkçemizde en hafif tâbiri ile «iki yüzlülük» **«yalancılık»** değil midir?

DAHASI VAR...

Türk ve Amerikan Hükümetleri arasındaki imzalanmış olan **«İşçi Eğitimi Anlaşması»** çerçevesinde yapılan yardımı **«Amerika'ya satılmışlıkla»** suçlayanlayanların samimiyetine de bir bakalım...

Disk Başkanı Kemal Türkler, bir yandan işçi eğitimi için Amerikan yardımı alınmasının aleyhinde bulunur, ağzına her geleni söyler. Ama ayni Türkler tutar, **«İşçi meskenleri konusunda Türk-İş ve Maden-İş Sendikasının işbirliği yaparak, Amerikan Yardım Teşkilâtından da yardım alıp, bir proje hazırlamalarını»** teklif eder.

Ayni Kemal Türkler, Amerikan Yardım Teşkilâtna da müracaat ederek, yardm isteğinde bulunur.

Bu da Disk kurucusu Maden-İş Sendikasının Türk-İş'e yazdığı bir başka teşekkür mektubu. Türk-İş Başkanı'na hitaben yazılan mektupta, Singer grevi dolayısıyla Türk-İş'in teşkilata hitaben yayınladığı genelgeden dolayı, «Maden-İş Sendikası Yöneticilerinin şükranları» **sunulmaktadır.** «Sunulan bu şükran» **elbette ki, boşuna değildi. Türk-İş yöneticilerinin işçiye hizmetinden dolayıydı. Bugün ise söylenilenler dünküleriyle yüzde yüz çelişir durumda olarak ortadadır.**

İşte Maden-İş Sendikası Başkanı, Disk Başkanı Kemal Türkler'in AID yardımından istifade etmek için Türk-İş'e yazdığı mektubun fotokopisi. Bugün Amerikan yardımı hakkında konuşan bu kişinin hiç olmazsa bu mektubu hatırlayarak, ölçülü olması sözünü tartarak söylemesi gerekmez mi?

Lastik-İş Sendikasının (Başkanı Rıza Kuas, TİP Genel Sekreteridir), Good Year Fabrikasında çalışan işçilerin işi bırakmaları olayı ile ilgili olarak, Türk-İş'e yazdığı teşekkür mektubu. Bu mektupta, Lastik-İş'çiler, müzaharetinden dolayı Türk-İş Konfederasyonu Yöneticilerine «teşekkür arzetmektedirler»

Ve gene ayni Kemal Türkler, günün birinde kendisinin bu marifetlerini açıklayan gazetelere, yüzü kızarmadan, tekzip gönderip, **«ben böyle birşey yapmadım»** der. Biz gene iyi niyetimizi muhafaza edelim ve diyelim ki, Türkler'in hafızası çok zayıftır, eskiden böyle bir müracaatta bulunduğunu unutmuş. Ve gene ayni iyi niyetle Kemal Türklerin hafızasını tazelemesine yardımcı olalım. **«Tarih: 7/x/1964 Sayı: 964/2498, İmza: Kemal Türkler.»** Bu yazının sureti herhalde Maden-İş Sendikasının dosyalarında saklıdır. Ama, olur ya, insanlık hali... Belki yazı bulunamaz. O zaman biz Türkler'in hafızasını tazelemesine yardımcı olmak amacıyla yazının bir fotokopisini yayınlıyoruz.

TÜRKLER NE ZAMAN DOĞRU SÖYLEDİ...

Bu arada gene unutulmuş gibi görünen bir ufak noktayı hatırlatalım.

Amerikan yardımının karşısında olduğunu, bugün her fırsatta tekrar eden Disk Başkanı Kemal Türkler'in bundan iki yıl kadar önce TürkİŞ Yönetim Kurulunda görüşülen bir konu dolayısıyla çektiği telgraf vardır. Türk-İş'e çekilen bu telgrafta Kemal Türkler ne demişti? Belki Türkler'in hafızası bu telgrafı da hatırlamaya yetmeyecektir. Bunu da hatırlatalım. Türkler **«Amerikan yardımına karşı olmadığını»** söylüyordu bu telgrafta. Doğru mu Bay Türkler? Böyle bir telgraf çektiniz bi, çekmediniz mi... **«Çekmedim»** diyebilmek mümkün olmadığına göre, **«Amerikan yardımına karşı olmadığınızı»** söylediğiniz o gün mü doğru söylüyordunuz, **«Amerikan yardımına karşı olduğunu»** söylediğiniz şimdi mi doğru söylüyorsunuz? Başka türlü sormak gerekirse, o zaman mı yalan söylüyordunuz, şimdi mi yalan söylüyorsunuz?

DİSK'İN TEMELİNDE YATANLAR

Sonuç olarak, Disk macerası hakkında söylenecek söz, temelinde partizanlık iftira, yalan ve iki yüzlülüğün yattığı bu macera nın ,başladığı noktada bitmeye mahkûm olduğudur.

Kamuoyu büyük gürültülerle kurulan bu sözüm ona işçi teşekkülünün içyüzünü artık anlamaya başlamıştır.

İşçilere gelince... İşçiler zaten başından beri bu kuruluşun amacını, hangi gayeye hizmet etmek için kurulmuş olduğunu çok iyi bilmektedirler. Ve gene en güzel cevabı, kurdukları saltanatı bir anda Disk macerası kahramanlarının kuruluşularını üyesiz bırakarak yıkmaktadırlar.

İşverenlerin iddiaları çürütüldü

İş Kanununun Mecliste görüşülmesi sırasında İşverenlerin broşür dağıtarak, bazı gerçekleri tahrif etmeleri ve kanunu baltalamak istemeleri üzerine, Türk-İş' de Milletvekillerine hitaben bir beyanname çıkarmıştır.

Bu beyannamede, işverenlerin iddiaları çürütülmekte, İşverenlerin çalışma hayatımızı 1936 dan da gerigötürecek tertipler peşinde olduğu, kanundan örnekler verilerek ortaya konulmaktadır.

Türk-İş tarafından yayınlanan bu beyanname olumlu bir hava yaratmıştır.

Deniz-İş Kanun Tasarısı kabul edildi İş Kanunu görüşülüyor

Millet Meclisi, İş ve Deniz-İş kanun tasarıları üzerindeki görüşmelere geçtiğimiz ayın başlarında devam etmiştir. Önce Deniz-İş kanun tasarısının yarım kalan maddeleri üzerindeki görüşmeler yapılmış, daha sonra İş Kanunu tasarısına geçilmiş, ancak araya bayram tatili girmesi sebebiyle, İş kanunu tasarısının görüşülmesi de tamamlanamamıştır.

DENİZ-İŞ KANUNU

Deniz-İş kanunu tasarısının ilk günkü görüşmelerinde, gemi adamları maaşlarının 240 lirasının haczedilmemesi hakkındaki madde oldukça tartışmalı geçmiş, TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas'ın hücumları karşısında söz alan milletvekilleri, işçi sorunlarının paravan yapılarak istismarcı bir yola sapıldığı ve işçi haklarını savunmanın bu hakkı istismar etmek olmadığı belirtilmişlerdir. Bu arada Kuas'ın hücumlarına cevap veren İhsan Ataöv «Sürdüğünüz hayat bir işçinin hayatı değildir. Bir parti ki, 14 milletvekili vardır ve hepsi de otomobil sahibidir, bu partinin mensupları işçiden yana olabilirler mi?» demiş, Tip işçi sorunlarını istismar edici davranışlarını takbih etmiştir. Karşılıklı ithamlar ve bazı değişiklik önergelerinin reddi ile Deniz-İş Kanunu tasarısı 13 Mart'ta sona ermiş ve tasarı kabul edilmiştir. Bu tasarının oylamasına 230 milletvekili katılmış, 208 i kabul, 14 ü red ve 8 i çekimser kalmıştır.

İŞ KANUNU TASARISI

İş kanunu tasarısı görüşmelerine 13 Mart'ta başlanmış ve bayram tatiline kadar aralıksız devam edilmiştir.

Dergimiz baskıya verildiği ana kadar İş Kanunu tasarısının 12 inci maddesine kadar gelinmiş ve 5 inci madde komisyona geri verilerek diğerleri tasarıdaki şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 2 inci maddesine göre, «deniz ve hava taşıma işleri ile tarım işlerinde ve aynı çatı altında birlikte yaşayan bir ailenin üyeleri veya kısımları aralarına dışarıdan başka biri katılmayarak ev içinde yapılan işlerle, ev hizmetleri» kapsam dışında bırakılarak bütün işyerleri uygulama alanına alınmıştır.

Meclis genel kurulu, 3 ve 4. maddeleri de aynen kabul ettikten sonra 5 inci maddenin görüşmesi oldukça tartışmalı geçmiş ve bir milletvekili 3 kişiye kadar işçi çalıştıran esnafın İş Kanunu kapsamı dışında tutulmasını öngören bir önerge vermiştir. Bu konuda söz alan milletvekilleri çeşitli görüşler ileri sürmüşler ve neticede komisyon maddeyi geri almıştır.

Bu arda 5 inci maddenin yazılırken Esnaf ve Sanatkârları Birliğinin fikrinin alınması gerektiği hakkında yapılan teklif sert müdahalelerle karşılanmış ve milletvekilleri birbirlerine girmişlerdir.

Komisyona geri verilen 5 inci madde, tarım işlerinde ve bir ev içinde birlikte yaşayan bir ailenin üyeleri ve yakınları arasında ev içinde yapılacak işlerde, ev hizmetleri ile deniz ve hava taşıma işlerinde bu kanun hükümleri uygulanmıyacağını belirtmektedir.

Tasarının 6 ncı maddesi sanayi ve ticaret işleri tanımlanmakta ve uygulama yerleri açıklanmaktadır. Sürekli ve süreksiz işlerin de belirtildiği 8 inci madde ile tasarının birinci bölümü bir mad de hariç aynen kabul edilerek ikinci bölüme geçilmiştir.

İkinci bölümün en önemli maddeleri arasında olan hizmet akdi, takım sözleşmesi, yazılı akdin şekli ve deneme süresi uzun görüşmeler neticesinde kabul edilmiştir.

9 madde, belirli süresi bir yıl veya daha uzun süre olan sürekli hizmet akitlerinin yazı ile sözleşmeye bağlanmasını öngörmektedir. Yazılı sözleşme yapılmadığı durumlarda, işveren işçinin isteği üzerine kendisine genel ve özel iş şartlarını gösteren ve imzasını taşıyan bir belge vermekle yükümlü tutulmaktadır. 10 uncu madde, «birden çok işçinin meydana getirdiği bir takımı temsilen bu işçilerden birinin, takım kılavuzu sıfatıyla işverenle yaptığı sözleşme» yi öngörmekte ve sözleşmenin mutlaka yazılı yapılmasını şart koşmaktadır. Tasarının 11 inci maddesi yazılı akdin şeklini göstermekte, 12 inci madde ile sürekli hizmet akidlerinde deneme süresinin en çok bir ay olacağı ancak bu sürenin toplu sözleşmelerle üç aya kadar uzatılabileceği belirtilmektedir.

Tasarının görüşülmesine devam edilmektedir.

Rüşvet iddiasıyla tevkif edilen Sigorta doktoru Yüksel Kavalcı ve suç ortağı Beyzade Çiçek

İşçiden rüşvet alan Sigorta doktoru tevkif edildi !...

Orta boylu, gözlüklü genç adam, odasına giren polis memurları, Sosyal Sigorta müfettişleri ve Genel-İş Sendikası yöneticilerini görünce korku ile karışık büyük bir heyecana kapıldı. Çünkü odasına girenler hiç bir şey söylemeden üstünü aramağa ve ceplerinden çıkan paraları tespit etmeğe çalışıyorlardı, bir miktar paranın arasından 25 lira ayrıldı ve bir zarfa kondu.

OLAYIN BAŞLANGICI

Orta boylu, gözlüklü genç adam, Sosyal Sigortalar Kurumu Dışkapı hastahanesi doktorlarından Yüksel Kavalcı idi. Hastahane odasındaki aramadan sonra emniyet memurları, sigorta müfettişleri ve sendikacılarla birlikte Emniyet müdürlüğüne getirilmişti. Aradan kısa bir zaman geçtikten sonra Battal Çiçek ve Beyzade Çiçek adlarında Fen İşlerinde görevli iki kardeş de aynı odaya alınmışlardı. Üçü de perişan durumda idiler. Buraya getirilişlerinin sebebi ise para karşılığında sigortalı işçilere istirahat ve reçete vermekti. Esasen üzerlerinden çıkıp zarfa konan para da, evvelce numaraları tespit edilen paralardı.

Olay, Fen İşleri müdürlüğü Tamirhane kısmında görevli sendika baş temsilcisi Nadir Akarnur'un bir ihbarı ile başlar.

Sosyal Sigortalar Kurumu Dış kapı hastahanesi doktorlarından Yüksel Kavalcı'nın, Battal ve Beyzade Çiçek kardeşlerin aracılığı ile uzun zamandan beri para ile işçileri görmeden istirahat ve reçete verdiği, bazı işçilerin şikayetlerinden anlaşılmaktayıdı, ancak tespit edilemediği için hiç bir şey yapılamıyordu. Uzun süredir devam edip gitmekte olan rüşvet olayına son vermek için Genel-İş sendikası yöneticileri derhal harekete geçmeğe karar verdiler ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel müdürlüğüne olayı aksettirdiler. Kurum, bu ihbarını büyük bir dikkat ve hassasiyetle inceledi ve el koyacağını bildirdi.

RÜŞVET OLAYI MEYDANA ÇIKARILIYOR

Fen İşleri Müdürlüğü Tamirhane kısmında görevli sendika baş temsilcisi Nadir Akarnur olayda muhbir olarak görevlendirildi ve Emniyet memurları, Sosyal Sigorta müfettişleri ile Genel-İş sendikası yöneticileri işe derhal koyuldular. Nadir Akarnur, numaraları evvelce tespit edilen 75 lirayı alarak, doktor Yüksel Kavalcı'nın suç ortakları olduğu bilinen Battal Çiçek ile Beyzade Çiçek'e giderek 10 gün istirahat istedi. Nadir Akarnur doktor Yüksel Kavalcı'yı da görmiyecekti. Nitekim kısa bir süre sonra Sosyal Sigortalar Dışkapı hastahanesi doktoru Yüksel Kavalcı'nın verdiği 10 günlük istirahat belgesi ile 55 lira 75 kuruşluk reçete eline geçmişti. Ancak aynı anda Emniyet Memurları, Sigorta müfettişleri ve Genel-İş sendikası yöneticileri hastahanede idiler. Nadir Akarnur, elinde istirahat belgesi olduğu halde hastahane gel di ve doktor Yüksel Kavalcı'nın odasına girildi. Doktor şaşırmıştı, üstü arandı numaraları tespitli paralar çıkarıldı ve emniyet müdürlüğüne götürüldü. Aynı durum Çiçek kardeşlere de yapılarak emniyet müdürlüğüne getirildiler.

TEVKİF EDİLDİLER

Dr. Yüksel Kavalcı, Battal Çiçek ve Beyzade Çiçek'in sorguları akşama kadar yapıldı ve suçları sabit görülerek Ankara Altındağ Birinci Asliye Ceza Mahkemesine sevkedildiler. Mahkeme üç sanığın da suçlarını sabit görerek tevkiflerine karar verdi.

Ankara Radyosu geçtiğimiz ay içinde «OTOMASYON» konulu bir açık oturum düzenlemiş ve bu açık oturuma, konuşmacı olarak Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç da katılmıştır. Tunç, otomasyonun sosyal yönünü ele almış, bu konuda batıda alınan tedbirleri ve sen dikaların görüşlerini açıklamış tır. Bu ilgi çekici konuşmanın tam metnini sunuyoruz.

Otomasyon

Yazan : **Halil Tunç**

İnsanlık son yıllarda büyük gelişmelere, hattâ devrimlere tanık olmuştur. Bu devrimlerden başta geleni muhakkak ki otomasyondur. Önümüzdeki yıllarda bu gelişmenin daha da hızlanması beklenmektedir. Bunun tabii bir sonucu olarak, bir taraftan ekonomilerin çehresi değişirken, diğer taraftan insanlık yeni sosyal sorunlarla karşı karşıya kalacaktır.

Şimdilik büyük bir hızla gelişen bilimsel ve teknolojik değişimin toplum üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri, zengin toplum dediğimiz Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da görülmekte, bu değişimin ortaya çıkardığı ekonomik ve sosyal sorunlar bu ülkelerde tartışılmaktadır.

Bu fevkalâde hayret verici oluşum Batı'da parlamentoları meşgul eder. Harvard gibi ileri ilim müesseseleri bu oluşumun değerini takdir için çaba sarfeder; karikatüristler için bu oluşum en büyük ilham kaynağı olur. İşçi belki de bu oluşumun gerçek niteliğini tam olarak anlayamadığı için tenkid etme eğiliminde iken; işveren düşünür, bu pek anlaşılamıyan, fakat birtakım hoşnutsuzluklar yaratan oluşumun benimsenmeyen etkilerini ortadan kaldırıcı tedbirler için kafa yorar. Yazarlar bu oluşumu **«Büyük bir teknolojk ihtilâl», «ihtilâl değil**, devrim», **«yeni ufuk»** veya **«yılın klişesi»** gibi kelimelerle niteler ken, sözlüklerde hâlâ bu oluşumun tarifi yer almamıştır.

Müteveffa Başkan Kennedy **«bugün Amerikalı, otomasyonun 1960 yılından sonra en büyük dahilî problem olduğunu bilmektedir»** der. Velhasıl Batı, bütün bir toplum olarak bu oluşumu tartışıp, ayak uydurmak için çaba sarfeder. Bu arada, bu yeni gelişimin hayret uyandıran yönleri, gerek popüler ve gerekse teknik yayın organlarının günlük konularının başlıcasını teşkil ederler.

BÜYÜK EKONOMİK VE SOSYAL SORUNLAR

Her çeşit teknik değişiklik ve özellikle otomasyon, büyük ekonomik ve sosyal sorunlar getirmektedir. Otomasyonun en çok geliştiği ve en önemli derecede bünyevî işsizliğin bulunduğu Birleşik Amerika'da 1970 yıllarında 40 milyon yeni işe ihtiyaç olacağı hesaplanmıştır. Her yıl Amerika'da 1.800.000 işçinin işlerini makine veya elektronik beyinlere bıraktıklarını, diğer taraftan ise her yıl 1.000.000 yeni işçinin işgücü piyasasına atıldığı görülmektedir.

Amerika'da son 10 yıl içinde imalât sanayiin deki üretim artışları % 40 lık bir yükselme göstermesine rağmen, istihdam yönünde herhangi bir gelişmenin göze batmaması da dikkati çekmiştir. Artan üretime rağmen, istihdam seviye-

sinin bütün sanayi kollarında hergün biraz daha düştüğünü görmek kolaylıkla mümkündür.

Henüz işçiler için yeni iş imkânları bulunan Avrupa ülkeleri için otomasyon, Amerika'daki kadar korkunç bir görünüm taşımamaktadır. Çünkü Amerika'da her geçen gün işçilerden bir kısmı işlerini kaybetmekte ve yeniden çalıştırılmak fırsatını da bulamamaktadır. Şurası bir gerçektir ki, otomasyon, işverenler tarafından hazırlanmış yeni bir düzen ya da yeni bir istismar sebebi olarak kabul edilemez.

YENİ MAKİNELER

Ne kadar pahalı olursa olsun, yeni bir makine satın alarak, muhtemelen maliyeti o makineden daha fazla olan işçileri işten çıkarmak bir yönü ile işletmecilik zihniyeti ile bağdaşabilir. 39 ayrı işçinin 39 ayrı âletle krank millerinde delik açmağa çalıştığı bir otomobil fabrikasında otomasyona giderek, ayni işi 9 işçi ve 3 makine ile yapabilmek işletmecilik bakımından daha makul bir çalışma tarzı olarak gösterilebilir. Yine elektrik firmalarının otomasyona gitmek suretiyle, mevcut iş güçlerinin % 25 ini tensikata tâbi tutmaları kendi açılarından makul görülebilir.

İşverenler için yeni makineler bugün insan gayret ve kapasitesinden çok üstün bir hızla çalışmakta, bir düğmeye basıldığında işverenin istediği her husus gerçekleştirilebilmekte, bunun yanında, makinenin ne hastalığı, ne yıllık ücretli izni, ne fazla mesai isteği, ne de ücretine zam talebi gibi, işverenlerce külfet sayılan yönleri de yoktur.

SENDİKALARIN GÖRÜŞÜ

Bu oluşumu sendikalar başka yönlerden değerlendirmekte ve tartışmaktadır. Batı'da otomasyonun yaratacağı problemlerden bir çoğu gerek birer kişi ve gerekse sendikalarının birer üyesi olarak, işçileri ve dolayısıyla da işçi hak ve menfaatlerinin temsilcisi olan işçi sendikalarını doğrudan doğruya ilgilendirmektedir. Bugün sendikaların otomasyon veya teknolojik gelişmelere karşı oldukları söylenemez. Sendikakaların karşı oldukları husus, bu değişikliklerin uygulama metodlarıdır. Sendikalar bir işverenin mülkiyet hakkına saygı gösterildiği kadar, işçinin de mülkiyet hakkına saygı gösterilmesini istemektedirler. Nasıl, ki işverenin bir işyeri ve makineleri varsa, işçinin de işi vardır ve işçinin iş güvenliğine saygı gösterilmelidir.

İşte bu bakımdan işçi sendikaları da işverenler gibi, otomasyonun yaratacağı güç ve değişik nitelikteki problemlere ciddî bir önem verip politikalarını teknolojik değişmelere göre ayarlamak zorundadırlar. Sendikaların otomasyonun yaratacağı problemleri zamanında çözümleyebilmeleri için olumlu ve geleceği de ilgilendiren çalışmalar yapmaları gerekecektir.

Bu çalışmalara göre, sendikalar otomasyon sonucunda işini kaybeden her işçi için en az bir yıllık ücretinin karşılığı tutarında tazminat istemektedirler. Diğer yandan, haftalık çalışma saatlerinin 40 dan 35 saate indirilmesi de bu konuda ortaya atılan istekler arasındadır. Bugün dahi bazı sendikalar haftalık çalışma süresini sözleşmelerle 30-35 saate kadar indirilmişlerdir. Amerikan Elektrik İşçileri Sendikasının 3 nolu şubesi ise, bir yıl önce yaptığı grev sonucunda New-York ve çevresi elektrik işçilerinin haftalık çalışma süresini 25 saate indirmeyi başarmışlardır. Öte yandan, yine sendikalar işçi için daha uzun tatiller istemekte, aynı şekilde emeklilik yaşının 65 den 60 a indirilmesini talep etmektedirler. Bu arada bir sendika da haftada dört gün çalışılmasını ileri sürmüştür.

Bu arada Amerikan sendikaları otomasyon sonucu işçilerle ilgili problemleri gidermek amacıyla yukarda sayılan yollar dışında birçok tedbirler almışlardır. Bu tedbirler arasında otomasyonun sağlayabileceği nimetlerin genişletilip, bütün toplumun bu nimetlerden yararlanmasının sağlanması, artan vardiya işi, geçim emniyeti gibi hususlar, alınan en etkili tedbirler arasındadır.

SEKİZ NOKTADA TOPLANAN PROBLEM

Bütün bunlara rağmen, otomasyonun en ileri seviyede olduğu Amerika'da bu konu ile ilgili problemler bitmemiştir. Bütün ağırlığıyla devam eden ve ulusal problem niteliğini kazanan sekiz noktada Amerikan toplumu kafa yormakta, çareler aramaktadır. Sekiz noktada toplanan millî problemler ana hatlarıyla şunlardır:

1. Satın alma gücü, sanayi ve ticaretin otomasyon sonucu genişleyen kapasitesine ayak uydurabilecek midir?

2. Ekonomik çalışmalar, adı geçen değişiklikler sırasında, işgücü piyasasına atılan yeni işçilerin ve otomasyon sonucu işsiz kalanların yeni işlerde çalıştırılmasını mümkün kılacak şekilde genişleyebilecek midir?

3. Otomasyonun ticarî yatırımlar üzerinde ne gibi bir etkisi olacaktır?

4. Otomobil, yol yapım, petrol, lâstik ve camın sanayide kullanılmasıyla kendini gösteren tâli yatırımlar otomasyonun uygulanmasıyla da ortaya çıkacak mıdır?

5. Otomasyon işyeri seçimi üzerinde ne gibi etkiler yapacaktır? Otomasyona giden işverenler yeni işyerleri mi

açacaklardır, yoksa eski işyerlerini yeniden mi düzenleyeceklerdir? Otomasyon şu andaki tesis ve kolaylıkların bırakılmasına sebep olacak mıdır?

6. Otomasyonun arttıracağı imalât gücünün uygun bir şekilde kullanılmış olmasına mevcut enerji ve tabii kaynaklar yeterli midir?

7. Okullar her geçen gün, otomasyona yönelen bir ekonomide çalışabilecek nitelikte bir insan gücü yetiştirebilme imkânına sahip midir?

8. Ülkenin eğitim, kültür, eğlence ve tatil imkânları otomasyonun yaratacağı sonuçları karşılayabilecek güçte midir? (uzun tatiller, çalışma saatlerinin kısaltılması, boş zamanların artışı)

Bizde ise otomasyon oluşumu bir yana, teknolojik gelişmenin hangi hızda yükseldiği bile bilinmemekte, en yetkili kuruluş olan Devlet Plânlama Teşkilâtı dahi teknolojik gelişmenin toplum üzerinde yapacağı olumlu ve olumsuz etkileri hesaba katarak bu gelişmeyi kontrol altına almak şöyle dursun, gelişmeyi izlemek gereğini dahi duymaz. İlim adamlarımız da aynı kayıtsızlık içindedir. İlim adamlarımızın kayıtsızlığına iki tipik örnek vermek mümkündür. Son günlerde bir profesörümüz otomasyon konusunu ele alarak şunları söylemiştir: **«Tekstil sanayii, halen yurdumuzda en ileri gitmiş sanayi kollarından biridir. Ancak bugün yapılması gereken tek şey bu sanayide otomasyona gitmektir.»**

TÜRKİYEDE DURUM VE BİR GÖRÜŞ

Sayet Türkiye'de ilim adamımızın söylediği gibi otomasyona gidilmesi gerekirse, herhalde otomasyona gidiş tekstil işkolundan başlamıyacaktır. Başlamaması lâzımdır. Nitekim ülkemizde imalât sanayiinin % 25 ini teşkil eden dokuma sanayii üretimi tüketimden fazladır. Meselâ 1964 yılında pamuklu dokuma üretimi 554.999.000 metre iken tüketim 535.253.000 metreyi ancak bulmuştu. Yine bu konuda başka bir ilim adamımız **«Bizde tekstildeki istihsal kapasitesi adam başına birim olarak 4, fakat istihlâk kapasitesi 2,5 dur. Bu arada birim olarak 1,5 istihsal var ve müstehlik bu fazlalığı masedemiyor. Tabii stokların birikmesiyle fabrikalara siparişler kesiliyor, bu yüzden de büyük bir işsizlik doğuyor»** diyor. Otomasyona gidişin olumsuz etkileri bir yana, olumlu etkisi üretimin arttırılmasıdır. Zaten ülkemizde yeteri kadar üretilen ve tüketilemeyen bu sektörde otomasyona gidilmesinin paratikte olumlu bir etkisi olmayacak tersine menfi yönde etkisi olacaktır. Bu sektörde otomasyona gidişin istihdam hacmini % 25 düşürmesinden başka bir faydası olmayacak, bu da mevcut işsizliği daha da arttıracaktır. Görülüyor ki, daha bu konu ülkemizde bütün cepheleriyle tartışılıp bilinmemekte, ilim adamlarımız birbirlerine zıt fikirler ileri sürmektedirler.

Bu arada, ikinci beş yıllık kalkınma plânı hedefleri ve stratejisinde genel amaçların birinci maddesi aynen şöyledir:

> **«Hür ve medeni bir ortamda güvenlik, refah ve mutluluğa erişmek çabası içindeki Türk Milleti demokrasi içinde yaşamayı, iktisadi ve sosyal kalkınmayı demokratik yollarla karma ekonomi düzeni içinde gerçekleştirmeyi, adalete ve tam çalışma esasına bağlı herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesine ulaşmayı gaye edinmiştir.»**

Görülüyor ki, ana gayelerden biri tam çalışma esasıdır. Eğer Türkiye'de otomasyona gidecekse, sektörlerin seçiminde üretimi kıt olan sektöre öncelik tanınması otomasyonun nimetlerinden yararlanmak için şarttır. Batı'da topluma büyük nimetler getiren otomasyon, ekonomik yönden gelişmekte olan ülkelerde kontrola tâbi tutulup, bir plâna bağlanmaz, sektörler arasında tercihler isabetli yapılmazsa, bu oluşumun külfeti nimetinden daha fazla olabilir. Batı'da teknolojik değişim dolayısıyla meydana gelen bünyevi işsizlik yenilebilir, otomasyon emeği insanlaştırmak için yeni bir fırsat getirebilir. Ancak, yukarda izah ettiğimiz gibi iktisaden gelişmekte olan ülkelerde bu herzaman Batı'daki sonucu do ğurmaz.

Özellikle iktisaden gelişmekte olan ülkelerde özel endüstri ve özel mülk mekanizmasına bırakılan teknolojik gelişme az kişiyi yüksek kârlara ve yüksek iş imkânlarına, kitleleri ise işsizliğe götürdüğüne göre, teknolojik gelişme başıboş bırakılamaz. Buna paralel olarak, mevcut sosyal, tedbirler yanında, ilâve sosyal tedbirler alınmasını gerektirir.

İLMİN VE AKLIN IŞIĞINDA

Gelişmiş Batı ülkeleri, daha düne kadar uzay çağı romanlarında okuyup, inanmadığımız şeyleri, insanın refah ve mutluluğu için, günlük hayatın bir parçası haline getirmektedirler. Bu teknolojik değişimin ülkemizde yakından izlenilmesi ve bünyemize uygulamada çok dikkatli davranılması gerekir. Yoksa, Batı uygarlığının ortak malı haline gelmiş teknolojik gelişmeden memleketin içinde bulunduğu sorunlar da dikkate alınarak, faydalanıp ilmin ve aklın ışığı altında doğru yönde süratle ilerlenmezse, dünya ile aramızdaki mesafenin daha korkunç bir surette açılacağı şüphesizdir. Öyle ki, bu geri kalış zamanla toplumumuzun varlığı için dahi bir tehlike teşkil edebilir.

Erdem İşsizlik Sigortası için açıklama yaptı

Geçtiğimiz ayın son günlerinde basına demeç veren Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, **«İşsizlik Sigortası»** konusunda açıklamalarda bulunmuş ve **«Önümüzdeki günlerde kanun tasarısının Meclise verileceğini»** ifade etmiştir.

Çalışma Bakanı, dünyada bir kaç devlet hariç olmak üzere tam istihdam politikası uygulandığını ve işsizliğin önlenmesi için işsizlik sigortası kanununun yürürlükte bulunduğunu belirtmiş, hükümetin bu konuda bir kanun tasarısını hazırlamakta olduğunu söylemiştir. Bakan **«Ümit ediyorum ki, önümüzdeki aylar içerisinde bu kanun tasarısının Mecliste müzakeresi sağlanacaktır. Böylece modern hukuk devletinin, insanları mutlu kılma gayelerinden birisi de bu şekilde gerçekleşmiş olacaktır»** demiştir.

ALMANYA'DAKİ İŞÇİLERİMİZ

Almanya'da çalışan işçiler konusunda da açıklama yapan Çalışma Bakanı Erdem şunları söylemiştir:

«Almanyada çalışan işçilerimize gelince, bunların sosyal hakları sosyal güvenlik anlaşmalarının hükümleri içerisine alınmış ve tatbik edilmektedir. Bundan sonra da aynı şekilde tatbik edilmeğe devam edecektir.»

Adana'da tütün işkolunda asgari ücretler arttı

Adana'da tütün işkolunda çalışan işçilerin asgari ücretleri, Bakanlığın isteği ile arttırılmıştır. Bölge Çalışma Müdürü'nün başkanlığında kurulan asgari ücret komisyonu, işçilerine sosyal yardımda bulunan bir işyerinde, yaşları 16 dan küçük olan işçilere 200, bu yaştan yukarı olan işçilere de 220 kuruş saat ücreti ödenmesini kararlaştırmıştır.

Çalışma Ataşelikleri Kanunu kabul edildi

Dış ülkelerde Çalışma Ataşelikleri kurulmasını öngören kanun tasarısı geçtiğimiz ayın ortalarında Cumhuriyet Senatosunda görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Millet Meclisinde kabul edilen metinde bazı değişiklikler yapıldığı için tasarı yeniden Millet Meclisi komisyonlarına havale edilmiştir.

Senato'daki görüşmeler sırasında önemli maddeler üzerinde konuşma yapan Türk-İş Malî Sekreteri Senatör Ömer Ergün, özellikle 5 inci maddenin değiştirilmesi gerektiğini ve Çalışma Müşavirleri, Ataşe ve Ataşe Yardımcıları ile Sosyal Yardımcıların, Hukuk, Siyasal Bilgiler, İktisad, İdari İlimler fakültelerinden biri veya İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerini bitirmiş olmaları gerektiği hakkındaki maddeye, bu şahısların mutlak surette Çalışma Bakanlığı veya teşkilâtlarında en az 3 yıl çalıştıktan sonra tayinlerinin yapılmasını teklif etmiş ve genel kurul bu teklifi aynen kabul etmiştir.

Daha sonra 3 üncü maddedeki kadrolar konusu üzerinde de bir konuşma yapan Ömer Ergün, geçici komisyon tarafından kabul edilen 82 kişilik kadronun 78 kişiye indirilerek «Sosyal Yardımcı» sıfatıyla çalışacak işçi sendika yöneticileri adedinin 11'den 20'ye çıkarılmasını ileri sürmüş, ancak bu kabul edilmemiştir. Tasarıya göre, Sosyal Yardımcı olarak çalışacak işçi temsilcilerinin en az 5 yıl sendika yöneticisi olması ve tayinlerinde Türk-İş'in teklifinin bulunması öngörülmektedir.

Cumhuriyet Senatosunda kabul edilen tasarıya göre dış ülkelerde iş ve işçi sorunları ile ilgilenmek üzere 82 kişi görevlendirilmiştir. Bunlardan 3'ü Çalışma Müşaviri, 15'i Çalışma Ataşesi, 2'si Ataşe Yardımcısı, 20'si Sosyal Yardımcı, 11'i Din adamı, 11'i Sosyal Yardımcı (İşçi sendika yöneticisi) ve 20'si Çalışma Ataşeliği memuru olarak görev yapacaklardır.

Almanya'da işsiz kalan Türk işçiler yurda dönecekler

Almanya'daki ekonomik kriz yüzünden açıkta kalan, ancak iş bulma ümidi ile yurda dönmeyen Türk işçileri, 31 Mayıs tarihinden sonra yararlanmakta oldukları **«İşsizlik Sigortası»** nı alamıyacaklardır.

Nürenberg'deki Federal Alman İş ve İşçi Bulma Kurumu, ilgili dairelere birer tamim göndererek 31 Mayıs 1967 den sonra Türk işçilerine işsizlik sigortası ödenmemesini bildirmiştir. Bu tamime göre, işçiler iş bulamadıkları takdirde, Kurum yeni çalışma izni vermiyecektir. Bu husus tamamen Kurumun yetkileri için de bulunmaktadır. Resmi makamlar, açıkta kalan işçi sayısını küçük göstermelerine rağmen, bunun 40 bine yakın olduğu tahmin edilmektedir.

YURDA DÖNECEKLER

Federal Alman İş ve İşçi Bulma Kurumunun işsiz Türklere yeni çalışma izni vermemesi üzerine bunların oturma izinleri de hükümsüz kalacağından yurda dönmeleri gerekmektedir .Açıkta kalan işçiler konsoloslıklara müracaat ederek kendilerine yeni iş imkânları yaratılmasını istemekte, ancak bu talepleri olumlu sonuç vermemektedir.

31 Mayıstan sonra yeni bir iş bulamayan Türklerin kitle halinde yurda dönmeleri beklenmek-

Tomis grevi

Türkiye Toprak Mahsulleri İşçileri Sendikası (TOMİS) tarafından Nuh'un Ankara Makarna Fabrikasında 27 Aralık'ta başlatılan grev devam etmektedir. Dergimiz baskıya verildiği sırada iki taraf arasında görüşmeler yapılmaktaysa da henüz olumlu bir sonuç alınamamış bulunuyordu.

Greve katılan işçiler tam bir dayanışma içinde bulunmaktadırlar. Yandaki resimde, grev gözcülüğü yapan fabrika işçilerinden bir aile görülüyor.

tedir .

İSVEÇ'LE İŞÇİ ANLAŞMASI İMZALANDI

İsveç'teki Türk işçilerinin sorunlarını neticelendirmek amacı ile geçtiğimiz ayın başlarında Stokholm'e giden İş ve İşçi Bulma Kurumu Genel Müdürü Naki Tezel, yurda dönüşünde verdiği demeçte, bu konuda bir anlaşma imzalandığını ve Türk işçilerinin bütün haklarının teminat altına alındığını belirtmiştir.

Naki Tezel bu konuda şöyle demiştir:

«İsveç'te çalışacak Türk işçilerini kapsayan bir anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşma ile İsveç işyerleri tarafından ihtiyaç ve iş branşlarına göre İsveç İş ve İşçi Bulma teşkilâtınca isteme üzerine oraya gidecek Türk işçileri her türlü haklardan yararlanacaklardır. Yapılan anlaşmaya göre, İsveç'e gidecek olan Türk işçilerinin yol masrafları, İsveç İş ve İşçi Bulma teşkilâtınca karşılanacaktır. Teşkilât yurdumuzda altışar ay süreli lisan ve eğitim kursları açacaktır. İşçilerin beraberlerinde götürecekleri aileleri, çocukları, anne ve babalarının üç ay süre ile İsveç'te parasız ikametlerine izin verilmiştir.

Türk işçisi, İsveç'li bir işçi ile eşit hakka sahip olacaktır. İşsiz kalma, işsizlik sigortasından yararlanma ve diğer haklar bir anlaşma ile düzenlenmiştir. Millî ve dini bayram günlerinde de işçilere ücretli izin verilecektir.»

GREVLER

BATMAN GREVİ DEVAM EDİYOR

Bakanlar Kurulu kararı ile iki defa ertelenen ve 7 Şubat'ta yeniden başlayan Petrol-İş Sendikasının Batman grevi devam etmektedir. Greve katılan 742 işçi nöbet yerleri ile sendika önlerinde topluca beklemektedir.

Geçtiğimiz ay içinde meydana gelen üzücü olaylar, bu defa görülmemekte, ancak toplum polisi grev yerinden ayrılmamaktadır. İşçiler boş vakitlerini davul - zurna çalarak geçirmektedirler.

Diğer taraftan 18 Şubat olayları ile ilgili olarak tutuklanan 14 grevci işçinin ilk duruşmaları 20 Mart'ta yapılmıştır. Sendika avukatı duruşmada mağdur oldukları bildirilen 10 Toplum Polisinin aynı zamanda şahit gösterilmiş olmasına itiraz etmiştir. Duruşma başka bir güne bırakılmıştır.

★

EN UZUN GREV SONA ERDİ

Ağaç-İş Sendikasının Adapazarı Budaklar Köyü Pipo Fabrikasında 316 gün devam eden ve «Türkiyenin en uzun grevi» olarak adlandırılan grev geçtiğimiz ay içinde sonuçlanmış ve işçilere sosyal hak ve menfaatler temin edilmiştir.

Sakarya Valisinin aracılık yaptığı grev'de 7-8 lira olan işçi ücretleri 14 liraya çıkarılmış ayrıca birer lira zam ile kanuni hakları teminat altına alınmıştır.

Grev müddetince, fabrikada çalışan işçiler, işverenin tahriki ile fiili tecavüze uğramışlar, ancak Hacılar köyü grevi desteklediğinden Budaklar köyü halkı grev kırıcılığına girişmiş ve 15 işçi mütecavizlerden korunmak için Bolu ve Düzce'de oturmak zorunluğunda kalmıştır. Sendika grev sırasında işçilere tam yevmiyeleri ile üç öğün yemek vermiş ve 316 gün devam eden grev sendikaya 200 bin liraya malolmuştur.

★

BANDIRMA BELEDİYESİNDEKİ GREV SONA ERDİ

Bandırma Belediyesine bağlı Fen İşleri, Temizlik, Park Bahçeler ve Mezbaha işyerlerinde çalışan 60 işçi adına bir süre önce anlaşmaya varılamadığı için Genel-İş Sendikası tarafından 3 Mart'ta uygulanmaya başlanan grev, 7 gün sonra sona ermiştir.

Bandırma Belediyesi, sendikanın taleplerini kabul etmiş ve sözleşme 11 Mart'ta imzalanmış-

tır. Kabul edilen anlaşma içinde: işçilerin yövmiyeli kadrolara geçirilmesi, asgari ücretin 13 liraya çıkarılması, çocuk zammı olarak 10 lira, yemek bedeli de 100 kuruş verilmesi, grevden önce işten çıkarılan 26 işçinin eski işlerine alınması ve 10 işçiye sendikal çalışmalarda bulunabilmeleri için belli zamanlarda izin verilmesi de yer almıştır.

Sözleşmeyi Genel-İş Sendikası adına Genel Sekreter Hasan Okyar, Balıkesir Şube Başkanı İbrahim Parlak ve Belediye Başkanı Necmi Tolunay imzalamışlardır.

★

TEZ-BÜRO-İŞ, SOSYAL SİGORTALAR ADANA ŞUBESİNDE GREV YAPACAK

Tez-Büro-İş Adana Şubesi, Sosyal Sigortalar Kurumu Adana şubesi ile Mersin ve İskenderun irtibat büroları işyerlerinde çalışan 250 kadar işçisi için bir süre önce başlayıp anlaşma ile sonuçlanmayan toplu sözleşme görüşmelerinden sonra 4 Nisan'da greve gideceğini açıklamıştır.

Kurum, tarafsız aracıların teklif lerini de kabul etmediğinden sendika grev kararı almış ve grevi ilân edilen tarihte uygulayacağını bildirmiştir. Türk-İş 4 üncü Bölge Temsilciliği ve diğer sendi kalar tarafından da desteklenece ği evvelce açıklanan grev için hazırlıklara başlanmıştır.

★

GENEL-İŞ'LE BELEDİYELERİN UYUŞMAZLIK TOPLANTISI

Türkiye'nin en büyük uyuşmazlık toplantısı 28 Mart'ta Sos yal Sigortalar Kurumu toplantı salonunda yapılmıştır. Genel - İş Sendikası yetkilileri ile 143 Belediye temsilcisi ve birer tarafsız aracıların katıldığı toplantıda anlaşmazlık konuları görüşülmüştür. Genel-İş Sendikası aracılığını Yol-İş Sendika Genel Sekreteri Rafet Altun'un yaptığı toplantının sonucu dergimiz baskıya verildiği sırada henüz alınmamıştı.

Vasıtalı vergiler dar gelirlilerin sırtındaki yükü daha da arttırdı

Gerçek ajansı 27 Mart 1967 günkü bülteninde **«İktisadi durum-Fiyatlar»** başlığı altında şu haberi verdi:

«Ticaret Bakanlığı Konjenktür Dairesinin hazırladığı toptan eşya endeksine göre fiatlar Şubat ayı içinde, Ocak ayına kıyasla 16 puan birden yükseldi. Böylece toptan eşya fiatları bir ay içinde % 5 oranında artmış oldu. İlgililer ancak 1960 öncesi devresinde benzeri sıçrayışa rastlandığını o zaman da fiatlarm bir kere % 5,5 oranında artmış olduğunu belirtti. Ocak ve Şubat aylarındaki artışların toplamı ise 25 puandı. Bu kaynağa göre 1967'nin ilk iki ayı içinde fiatlar % 8 oranında yükselmiştir. İlgililer fiatların bu günkü artış hızı devam ettiği takdirde yıl sonuna kadar pahalılık oranının % 30'u bulacağını söyledi.»

İstatistikler, fiyatlar konusunda birtakım rakamlar verir, bilim adamları, fiyat artışlarının nedenlerini incelerken, pahalılığın en büyük yükünü taşıyan dar ve sabit gelirliler, gittikçe, daha büyük rakamlar taşımakta olan etiketleri acı acı seyrediyorlar.

Dar gelirlilerin yaşama düzeyi gittikçe kötüye giderken, bun ların sırtına yüklenmiş vergi yükü de ağırlaşıyor.

Sümerbank mamulleri, şeker ve tekel maddelerine yapılan zam larla arttırılan vasıtalı vergilere, elektrik, akaryakıt zamları eklen di.

Bu zamlar, uzun bir süreden beri yükselegelen fiyatların artışını hızlandıran bir faktör oldü.

Hatırlanacağı gibi, geçen yıl vergi indirimini erteleyen kanun kabul edilirken, dar gelirlilerin biraz daha rahat nefes alma imkânı da geri bırakılmış oluyordu.

Tasarruf bonoları faciasının büyük vaadlere rağmen hala önlenememiş olması, dar gelirlilerin büyük ıstırabı olmaktadır.

Vergi yükünün büyük kısmını taşıyan işçi ve memurlara bir de vasıtalı vergilerle yüklenilmiş olması, ne Anayasanın ne Kalkınma Plânının öngördüğü sosyal adalet ilkeleri ve gelir dağılımında adaleti sağlamak anlayışı ile bağdaşamamaktadır.

Kalkınma Plânı, gelir dağılımında adaleti sağlayıcı bir unsur olarak, Toplu Sözleşmeleri ve sözleşmelerle elde edilen ücret zamlarını görmüştü. Ancak, son zamlar toplu sözleşmelerin getirdiği ücret artışlarını silip götürdüğü gibi, daha da ağır şartlar getirmiş bulunuyor.

Açıkça ortadadır ki, işçiler olsun dar gelirli bütün yurttaşlar olsun, yarm daha iyi bir hayat yaşayabilmekten ümitlerini kesmektedirler.

Önümüzdeki dönem toplu sözleşmelerde, fiyat artışlarının kar şılanması konusu ücret zamlarının büyük haklı gerekçesi olacaktır. Ayrıca, ücret artışlarının maliyeti etkilememesi için tedbir ler alınacağı ve bu tedbirlere top lu sözleşmelerde yer verileceği de muhakkaktır.

''Vergide adalet istiyoruz,,

Brüksel Üniversitesi Sosyoloji Üniversitesi tarafından düzenlenen «malî problemler semineri» münasebetiyle, Belçika İşçi Sendikası Konfederasyonu (FGTB) Genel Sekreteri Alfred Delovrme vergi adaleti konusunda bir makale yazmış ve makale ICFTU yayın organında yayınlanmıştır.

İktisadî İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı (OECD) 1964 yılında yaptığı bir incelemede, çeşitli ülkelerde devlet bütçesinden, bölgesel fonlarla mahallî idarelere ait gelirlerden yapılan «kamu harcamaları» nı ele almıştır. İncelemeye göre, kamu harcamaları, Fransa'da gayri safi milli hasılanın yüzde 34.23'üne, İsveç'de 31.75'e, İngiltere'de 31.64'e, Hollanda'da 30.31'e, Almanya'da 31.11'e, Belçika'da ise yüzde 28.55'e kadar yükselmektedir.

Kamu harcamalarının, hemen hemen her ülkede ve özellikle Belçika'da, ilmî dayanaklardan yoksun olarak uygulamaya göre yapıldığı dikkate alınacak olursa, Maliye Bakanlıklarının neden hergün yeni yeni hücumlara maruz kaldığı anlaşılabilir. Bu durum ortaya bir sorunun çıkmasına sebep olmaktadır: Kamu hizmetlerinin yürütülmesi görevini yerine getirmeğe çalışan Devlet yeterli malî kaynaklara sahip midir? Özellikle maliye uzmanları, bu soruya olumsuz cevap vermekte, devletin görevlerinin artmasına karşılık, malî imkânlarında hissedilir bir azalma olduğunu ileri sürmektediler. İstatistikler, Belçika'da kamu gelirlerinin, Batı Avrupa'nın diğer ülkelerine oranla daha az olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum akla bir başka soruyu getirmektedir: Belçika'da vergiler, diğer Batı Avrupa ülkelerinde olduğundan daha mı azdır? Biz, Belçikalılar, Devletten verebildiğimizden çok fazlasını mı istiyoruz?

VERGİ KAÇAKÇILIĞI

Devletin normal kanallarla elde ettiği gelirlerinin yüzde 95'ini vergiler meydana getirmektedir. İyi veya kötü, vergi sistemi, kamu maliyesine ilişkin problemlerin esasını teşkil etmektedir. Vergi sistemi karşısında sendikaların tutumu ve durumu nedir? Bu sorumuzun cevabını, Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun son kongresinde kabul ettiği bir kararda bulmak mümkündür. Konfederasyon prensip kararında, «gelir ve servet vergileri gibi vasıtasız vergilerin, vergi hasılatı içindeki oranının artması» gerektiğini ileri sürmüştür. Ayrıca, «vergi kaçakçılığına karşı sert tedbirler alınması», «yüksek gelirlerin daha yüksek oranlarda vergilendirilmeleri» ve bir «sermaye kazançları vergisi» konması üzerinde durulmuştur.

Vergi kaçakçılığına karşı sert tedbirler alınması, Belçika sendikalarının büyük önem verdikleri bir konudur. Konfederasyon prensip kararında, Belçika'daki uygulamanın toleransla karşılanmayacak bir şekil aldığını, çeşitli meslek gruplarında görülen kaçakçılığın yüzde 50 oranına yükseldiğini de belirtmekte, bu hâlin, gelir dağılımında adaletsizlik yaratır ve adaletsizliğini artırır bir nitelik taşıdığını ileri sürmektedir.

Gerçekten, vergi kaçakçılığı, sadece gelir dağılımın olumsuz yönde etkilemekle kalmamakta, aynı zamanda Devlete karşı vergi verme ödevini gereğince yerine getiren kişiler ve işletmeler bakımından adaletsizliğe sebep olmaktadır. Şüphesiz, vergi ödevini yerine getirmekten hileli yollarla kaçanların bu tutumu, en çok, vergileri kaynakta tevkif usulüne göre alınan işçilere ve devlet memurlarına karşı adaletsiz olmaktadır.

No : 17 — **iş hukuku** — NİSAN 1967

Toplu iş sözleşmesinin süresi içinde taraf sendikasının kendisini feshetmesi

Yazan :
Prof. Dr. Turhan ESENER

Bir toplu iş sözleşmesinin düzeyleyici karakteri o sözleşmenin süresi içinde devamlı uygulanmasını gerektirir. Toplu iş sözleşmelerinin bu devamlılık niteliği âkit işçi ve işveren taraflar arasında sulh ve sükûnun, dirlik borcunun yerine getirilmesini sağlar.

Burada üzerinde durulabilecek problemlerden birisi şudur: toplu iş sözleşmesi aktedildikten sonra ve fakat süresi içerisinde onu işçi tarafı olarak imza etmiş olan işçi sendikası şu veya bu sebeple kendi kendisini feshederse bunun toplu iş sözleşmesine bir etkisi olacak mıdır? Başka bir deyimle, aktedilmiş bulunan toplu iş sözleşmesi süresinin sonuna kadar taraf sendikanın kendi kendisini feshetmesine rağmen hüküm ve sonuç meydana getirmeğe devam edecek midir? Yoksa toplu iş sözleşmesi sendikanın feshi tarihinden itibaren hükümsüz mü kalacaktır? Bu problem, uygulamada sonucu bakımından önemli bazı problemlerin ortaya çıkmasına sebep olabilir.

Sendikalar hukuki bünyesi itibariyle tüzel kişiliği haiz birer dernek olduklarına göre, Medenî Kanun'un genel hükümlerine göre ortadan kalkabilirler. Bu bakımdan sendika, kanun uyarınca ortadan kalkmış olabileceği gibi genel kurul kararıyla feshedilmiş (MK 69) ve nihayet mahkeme kararıyla kapatılmış (MK 71) olabilir.

Bundan başka, 274 sayılı Sendikalar Kanunu daha başka özel kapatma halleri öngörmüştür. İş davalarına bakmakla görevli mahallî sendikaların faaliyetten men'ine karar verebileceği gibi, 4. bendde yazılı sebepler dolayısiyle de kapatılmasına karar verebilir.

Avrupa doktrininde taraf sendikanın kendi kendisini feshetmiş olması ile kapatılmış olması halleri arasında bir fark yapılarak bu sendika tarafından aktedilmiş olan toplu iş sözleşmesinin âkibeti ayrı ayrı tayin edilmesi icap ettiği hâkimdir. Sendika iradesi dışında olarak kapatılmışsa toplu iş sözleşmesi hükümsüz kalacaktır. Buna karşılık sendika kendi kendisini feshetmişse bu hâl özellikle Fransız doktrininde tartışmalara yol açılmıştır.

Gerçekten toplu iş sözleşmesini imzalamış olan sendika kendisini feshedince işveren tarafın karşısında muhatap kalmamaktadır. Başka bir sendika kendisinin feshedilen sendikanın halefi olduğunu isbat edemedikçe toplu iş sözleşmesine taraf olduğunu ileri süremiyecektir. Kanunda bu yolda bir hüküm bulunmadıkça bir başka sendikanın o anda çoğunluğu elinde bulundurması o sendikanın otomatik olarak feshedilmiş olan sendikanın yerine geçmesini sağlayamaz. Bir sözleşme ancak taraflarını bağlar. Üçüncü kişiler bu mukaveleye dayanarak bir hak iddia edemezler.

Kanaatımızca bu problemin çözümlenmesi toplu iş sözleşmesinin akdî karakteri ile düzenleyici karakterine verilecek öneme göre değişecek-

tir.

Feshedilmiş olan sendikanın halefi olarak yerine geçecek bir sendika yok ise iki ayrı tarzı ileri sürebilecektir:

a) Toplu iş sözleşmesinin düzenleyici karakteri o sözleşmenin belirli süreli ise süresinin sonuna kadar, belirsiz süreli ise feshi ihbar edilinceye kadar uygulanmasını icap etririr. Başka bir deyimle, taraf sendikanın kendi kendini feshetmesi ile toplu iş sözleşmesi hükümsüz kalmaz (Durand-Vitu, 1956, C. III, s. 538). Kendi kendisini feshetmiş olan sendika diğer âkit tarafın karşısında mevcut olarak farzedilir. Böylece toplu iş sözleşmesinin düzenleyici karakteri hâkim olarak o sözleşmenin hem normatif ve hem de borçlar hukukuna ilişkin hükümleri uygulanmaya devam eder. Toplu iş sözleşmesinin işçi tarafı olan sendikanın mevcut olmamasına rağmen onun üyeleri o sözleşmenin sağladığı haklarla ve meydana getirdiği mükellefiyetlerle bağlı kalmak tadırlar.

b) Toplu iş sözleşmesinin akdî karakteri, taraf sendikanın feshedilmesi ile toplu iş sözleşmesinin de ortadan kalkacağı sonucunu doğurur. Taraflardan birisi ortadan kalktığına göre toplu iş sözleşmesi de sona ermelidir. Aksi takdirde feshi ihbar edilecek taraf bulunamıyacaktır (Savatier, D: 1963, s. 123) Bu takdirde, toplu iş sözleşmesi sendikanın feshi tarihinden itibaren hükümsüz kalacak, en fazla hizmet akdi hükmü olarak devam edecektir. Bu görüş tarzı benimsenecek olursa, çoğunluğu elde eden sendika, işverene, yeni bir toplu iş sözleşmesinin aktedilmesi için usulüne uygun olarak bir çağrıda bulunabilir.

Bu sistemin sakıncası, toplu iş sözleşmesinden memnun olmayan işçi veya işveren sendikasının kendisini feshederek sözleşme hükümlerinden kurtulma yolunun açık kalmasıdır. Bu takdirde, ancak toplu iş sözleşmesine karşı hile kavramına başvurarak bu durumun önlenmesine karşı çalışmak gerekir. Fakat, bunun ne derece etkili olacağı üzerinde şüphe uyanmaktadır.

275 sayılı toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt kanununumuz, Avrupa doktrininde tartışmalı olan bu problemi daha klâsik olan birinci görüşe katılarak çözümlemiştir. «Toplu iş sözleşmesinin feshini ve infisahını gerektirmeyen haller» başlığını taşıyan beşinci madde sendikanın kendi kendini feshetmiş veya kapatılmış olması halleri arasında bir fark görmeyerek şu hükmü koymaktadır:

«Toplu iş sözleşmesinde taraf olan sendika veya federasyonların feshi veya infisahı yahut faaliyetten men edilmiş olmaları veyahut toplu iş sözleşmesinin uygulandığı iş yerlerinde işverenin değişmesi toplu iş sözleşmesinin infisahını gerektirmez.

Şu halde, Türk İş hukukunda taraf sendikanın kendi kendini feshetmiş olması ile toplu iş sözleşmesi hükümsüz kalmaz. Ancak böyle bir durumda sürenin bitiminden bir ay önce sendika tarafından sözleşmenin feshedildiğini karşı tarafa bildirmeye imkân olmadığına göre, toplu iş sözleşmesi, sürenin bitiminde sona erecek midir? Yoksa 275 sayılı kanunun 4'üncü maddesinin 2'inci fıkrası uygulanarak kendiliğinden bir yıl süre ile yenilenmiş sayılacak mıdır? Kanaatımızca böyle bir durumda sözleşmenin kendiliğinden bir yıl süre ile yenilenmemesi gerekir. Çünkü, 4'üncü maddenin 2'inci fıkrası, tarafların her ikisinin de mevcut olmaları halini varsayan bir hükümdür. O halde, üzerinde durduğumuz olayda işçi sendikası mevcut olmadığına göre, sözleşmenin, ortadan kalkmış bir sendika tarafından ne feshi ve ne de yenilenmesi söz konusu olur.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi de 20.12.1966 tarihli bir kararında (E. 12534, K. 64) isabetli olarak bu hususu teyit etmiştir. Bu karara göre ortadan kalkmış bir sendika için fesih iradesinin kullanılma imkânının bulunmaması sebebiyle sözleşmenin sonu gelmiyecek şekilde devamı söz konusu olamıyacağına göre belirli süreli toplu iş sözleşmesinin bitimi tarihinde kendiliğinden son bulduğunun kabulü zorunludur.

Bahis konusu olan toplu iş sözleşmesinin belirsiz süreli olması halini de adı geçen 5'inci maddenin ikinci fıkrası düzenlemiştir:

«Taraf sendikanın veya federasyonun feshi veya infisahı yahut faaliyetten men edilmesi dolayısiyle belirsiz süreli toplu iş sözleşmesinin feshini bildirmek imkânsız olursa, fesih veya infisah yahut faaliyetten menedilme tarihinden başlıyarak birinci yılın sonunda toplu iş sözleşmesi münfesih sayılır. Faaliyetten menedilmiş sendika veya federasyon bu süre içerisinde yeniden faaliyete geçerse, bu fıkra hükmü uygulanmaz.»

Esasen, sendikanın ortadan kalkması, diğer âkit taraf için belirsiz süreli sözleşmelerde bir feshi ihbar sebebi olacağına göre, bu hüküm yerindedir.

Ortadan kalkmış olan sendikaya muteber şekilde halef olan bir başka sendika mevcut ise 275 sayılı kanunun 5'inci maddesini uygulamaya mahal kalmaz. Zira halef olan sendika o sözleşmenin normal süresi içerisinde taraf olmaya devam edecektir. Böyle bir halde, halef sendika o sözleşmeden doğan hakların sahibi ve borçların yükümlüsüdür.

Bir toplu iş sözleşmesinin tarafı olan sendikaya nasıl halef olunur? Bu konuda en yakın ihtimal, kendi kendini feshetmek isteyen sendikanın fesih sırasında başka bir sendikaya katılması veya birleşmesidir.

Bu halde, diğer bir sendikaya katılan sendi-

kanın mameleki, yalnız aktif kısmı ile değil, fakat pasif kısmı ile birlikte diğer sendikanınki ile birleşmektedir. Bu birleşme, iki sendika arasında aktedilecek bir sözleşme ile yapılır ve toplu iş sözleşmesinin diğer âkit tarafına bildirilir. Bu bildirim, ilân suretiyle yapıldığı takdirde, diğer âkit tarafın buna ittılâ kesbedip etmediğini araştırmaya lüzum kalmaz. Diğer âkit tarafça, bu katılmanın açıkça veya zımmen kabul edilmesi, kanaatımızca şart değildir; ilân edilmiş olması veya diğer âkit tarafa vasıl olması yeterli sayılmalıdır (Karş. BK. m. 179).

Aynı şekilde, bir sendika diğer bir sendika ile aktif ve pasiflerin karşılıklı olarak devralınması sonunda yeni bir sendikada birleştirilmiş olabilir. Başka bir deyişle, toplu iş sözleşmesinin âkit tarafı olan (A) sendikası, bir başka (B) sendikası ile birleşerek yeni bir (C) sendikası meydana getirilmiş olabilir. Bu takdirde yeni sendika kanaatımızca diğer âkit tarafa bildirmeye dahi hacet kalmaksızın halefiyet yolu ile toplu iş sözleşmesinin tarafı olur.

Sonuç olarak, denebilir ki, feshedilmiş olan sendika yeni meydana getirilmiş olan tüzel kişiliği haiz yeni sendikanın adı altında toplu iş sözleşmesinden doğan hak ve vecibelere ehil olmaya devam eder. Ortadan kalkan sendika ile yeni kurulan sendikanın merkezleri ve tüzüklerinde gösterilen gayeleri aynı olduğuna göre toplu iş sözleşmesinin de bu sebeple hiçbir şekilde hükümsüz kalmadığını ve sendikadaki değişikliğin hukukî bakaımdan o sözleşmeye bir etkisi bulunmadığını kabul etmek doğru olur. Fransız Temyiz Mahkemesi de 30 Haziran 1965 tarihli bir kararında taraf sendikanın ortadan kalktığı gün, merkezleri ve gayeleri aynı olan yeni bir sendikanın meydana gelmesi ile toplu iş sözleşmesinin yürürlükte kaldığına karar vermiştir.

Şurasına da işaret etmek gerekir ki, Şirketler Hukukunda olduğu gibi (T.K.m. 147), burada da, aynı neviden olan Sendikalar arasında birleşme veya katılma caizdir. Şu halde, bir işyeri Sendikasının aynı işyerindeki diğer bir işyeri Sendikası ile, bir işkolunda kurulu sendikanın aynı işkolunda kurulu diğer bir sendika ile birleşmesi caiz olduğu gibi, bir işkolu Sendikası, iş yerinde ekseriyeti almak şartı ile Toplu İş Sözleşmesi yapabildiğine göre, o işkolunda kurulu bir işyeri Sendikası ile de birleşmesi mümkün olmalıdır. Buna karşılık bir işyeri Sendikası bir Federasyon ile veya başka işkolunda kurulmuş bir işkolu veya işyeri Sendikası ile birleşemez.

Grev kararının uygulama tarihi hakkında Yargıtay Hukuk Genel Kurul Kararı

Yargıtay kararı

1 — Yazılı bildiride uygulama günün belirtilmemiş olması, uygulamasına karar verilen grevin kanun dışı sayılmasını gerektirmez.

2 — Grev kararı 275 sayılı yasanın 23. ncü maddesinin 2. fıkrasındaki süreden sonra her zaman için yürürlüğe konabilir.

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU Esas 1966/1119, Karar. 323, 14.12.1966

GEREKÇE

Taraflar arasındaki davadan dolayı yapılan yargılama sonunda : İstanbul 13. Asliye Hukuk Hakimliğinden verilen 18.2.1965 gün ve 1/61 sayılı hükmün incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmiş olmaklaYargıtay 9. Hukuk Dairesince: (davacı vekili, davalı sendikanın 6.5.1964 tarihinde, 51 işyerinde ve bu arada müvekkilinin işlerinde grev ilân ettiğini, ancak grev, kararı bildirisinde grevin, hangi tarihte uygulanacağını belirtmediğini, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığının İstanbul sınırları içindeki 33 işyerinde ve bu arada müvekkilinin işyerinde grevin uygulanmasını yasak ettiğini, sıkıyönetimin 21.7.1964 tarihinde sona ermiş olmasına rağmen, davalı sendika hiç bir bildiride bulunmaksızın 21.7.1964 tarihinden 7 gün geçtikten sonra müvekkilinin işyerinde grev uygulanmasına başlanmış ve işçilerin toplu olarak işi terk etmiş olduklarına, 275 sayılı Kanun sürpriz grevini yasak etmiş bulunduğundan; süresinden sonra uygulanan grevin kanun dışı olduğunu ileri sürerek, sair hakları saklı tutulmak şartıyla uygulanan grevin, kanun dışı olduğunun tesbitini istemiştir.

Davalı vekili, 275 sayılı kanunun 23 ncü

maddesine göre, grev kararı vermeğe yetkili işçi sendikasının greve başvurma kararını tutanak tarihinden başlayarak 6 iş günü içinde karşı tarafa yazı ile bildirilmekle yükümlü olup, bu görevin süresi içinde yerine getirildiğini, ayrıca greve başlama gününün bildirilmesi gerekmediğini bildirerek davanın reddini istemiştir.

Mahkeme, işçi teşekküllerinin sadece grev kararlarını işverene yazılı olarak bildirmekle yükümlü olduklarını, ayrıca grev gününü bildirmek zorunda bulunmadıklarını ve olayda, davalının süresi içinde grev kararını bildirdiğinde de bir uyuşmazlık söz konusu olmadığını ileri sürerek davayı reddetmiştir.

Grevin, sosyal ve iktisadi önemi büyük zarar ve tehlike alanı gayet geniş olduğundan, grev ile karşılaşan işverenin ve Hükûmetin grev ile doğacak zararları sınırlandırıcı tedbirleri alabilmeleri için grev kararı ile uygulama günü sırasında grevin amacına uygun belli bir sürenin geçmesi, işverenin sürpriz grev ile karşı karşıya kalması grev uygulamalarında gözönünde tutulan konulardandır. Bu zorunluğu gözönünde tutan yasakoyucu, grev kararı alınır alınmaz hemen uygulanmasını, diğer bir deyimle sürpriz grevlerini yasak etmiştir. Nitekim, 15.7.1963 günlü 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, grev ve Lokavt kanununun 23 ncü maddesinde, greve karar vermeğe yetkili işçi teşekkülünün grev kararını uzlaşmaya varılamadığını gösteren tutanağı aldığı günden başlayarak 6 iş günü içinde karşı tarafa yazılı olarak bildirmek zorunda olduğu ve bildiri tarihinden başlıyarak 6 iş günü geçmeden grev kararının yürürlüğe giremiyeceği bildirilmiş, diğer bir deyimle grev kararının alınması ve uygulanması sürelere sağlamak yoluyla süpriz grevleri yasaklanmıştır. Öte yandan grev uygulama tarihinin bildirileceğini gösteren bir hüküm Yasaya konulmuş bulunmadığından, yazılı bildiride yugulama günün belirtilmiş olmasına karar verilen grevin Kanun dışı sayılmasını da gerektirmez. 23. maddenin incelenmesinden grev kararı

Görüşümüz

GREV KARARININ

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun bu sayımızda yer alan E. 1119, K. 323; 14.12.1966 tarihli kararı, uygulamada büyük ölçüde tereddütlere yol açan 275 sayılı yasanın 23/2. nci maddesini tam bir açıklığa kavuşturmus bulunmaktadır. Karara konu teşkil eden olay kısaca şöyle özetlenebilir: Toplu sözleşme görüşmelerinin inkıtaa uğraması sebebi ile 6.5.1964 gün üişyerinde grev uygulamasına başlanılmış, ancak sıkı yönetim komutanlığı 25.5.1964 tarihinde bu uygulamayı yasaklamıştır. Bilâhare sıkı yönetim rejiminin 21.7.1964 tarihinde sona ermesini müteakip 10.8.1964 günü grev uygulamasına tekrar başlanılmıştır. İşveren taraf grev kararı bildirisinde, grevin, hangi tarihte uygulanacağının belirtilmediğini ve sıkı yönetimin 21.7.1964 tarihinde sona ermiş olmasına rağmen, bu tarihten 7 gün geçtikten sonra işyerinde tekrar greve başlandığını, bu sebeple süresinden sonra uygulanan grevin, kanun dışı olduğunun tesbitini istemiştir. Mahal mahkemesi, işçi teşekküllerinin sadece grev kararlarını işverene yazılı olarak bildirmekle yükümlü olduklarını, ayrıca grev gününü bildirmek zorunda bulunmadıklarını ileri sürerek davayı red etmiştir. İşverenin temyiz talebi üzerine iş bu karar Yargıtay 9. Hukuk Dairesince bozulmuş fakat mahal mahkemesi bozma ilâmına karşı eski hükümde direnmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise bu sayımızda yayınlanan kararından da anlaşılacağı üzere mahal mahkemesi görüşünü haklı olarak kararı onamıştır. Şimdi bu kısa izahın ışığı altında yüksek mahkeme kararlarının hukuki tahliline geçecek olursak;

I — Yargıtay 9. Hukuk Dairesi kararında grev, «iktisadî ve sosyal alanda büyük zararlar doğurabilecek, geniş bir tehlike alanına sahip müessese» olarak tanımlanmaktadır. Bu zararları sınırlandırıcı tedbir olarak da grev kararı ile uygulama günü arasında belirli bir sürenin geçmesi ve ancak o sürenin sonunda greve gidilebileceği öngörülmektedir. Daha açık bir deyişle 275 sayılı yasanın 23. ncü maddesi gereğince grev kararının tutanak tarihinden itibaren en geç 6 işgünü zarfında işverene yazılı olarak bildirilmesi ve bu bildirme tarihinden sonra ikinci bir 6 işgünü hitamında 7. nci işgünü grevin uygulamaya başlanması gerektiği öngörülmektedir. Nevarki işçi teşekkülü belli sürenin bitiminde grevi uygulamak niyetinde değilse ileride uygulayacağı günü tesbit edip işverene bildirmelidir. Yüksek Mahkeme kararında aksi görüşün benimsenmesi halinde, «sürpriz grevlerinin kanuniliği ilkesinin» kabulüne yol açılacağı ve grev gününün önceden belli olmaması halinde iyiniyet kaidelerine aykırı hareket edilmiş olunacağı ileri sürülmektedir.

Kanaatimizce 9. Hukuk Dairesinin içtihadı isabetli değildir. Zira 275 sayılı yasanın 17. nci maddesinde grev; «işçilerin, işverenlerle olan münasebetlerinde iktisadî ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacı ile, işyerinde faaliyeti durdurmak veya işin niteliğine göre aksatmak amaciyle topluca işi bırakmalarıdır» şeklinde tarif edilmektedir. Grevden maksat işçilerin sosyal durumlarını korumak ve düzeltmek olduğuna göre hareket noktamız bu gayeye ulaşmak için takip

veren ve bu kararını süresi içinde bildiren işçi teşekkülünün, bildiri gününden başlıyarak 6 iş günü geçmedikçe grev kararını uygulayamıyacağı ve yazılı bildiride uygulama tarihi gösterilmemişse anılan maddenin birinci bendinin 2 nci fıkrasındaki sürenin bittiği günü izleyen günde grevi uygulamak zorunda bulunduğu anlamı çıkmaktadır. Bu düşünceye göre, yazılı bildiride uygulama gününü bildirmeyen işçi teşekkülünün söz konusu 6 iş gününü izleyen 7 nci gün grevi uygulama kararında olduğunun kabulü zorunludur. Aksi düşüncenin benimsenmesi uygulanmasına karar verilen grevin aylarca hatta senelerce sonra uygulanabileceğinin, diğer bir deyimle sürpriz grevleri kanuniliği ilkesinin kabulüne ve az önce bildirilen tedbirlerin alınmasını engelleyen sakıncaların meydana çıkmasına yol açacaktır. Böyle bir düşüncenin Yasanın sözüne ve özüne ve Yasa koyucunun amacına uygun düstüğü ileri sürülemez 275 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin 2 nci fıkrasının hükmünce kanuni grev, işçilerin işverenlerle olan ilişkilerinde iktisadi ve sosyal durumlarını korumak ve düzeltmek amacıyla bu kanun hükümlerine uygun olarak yavereni Kanuni grevin amacı dışında zarraa sokvereni Kanuni grvin amacı dışında zarara sokmayı hedf tutan grev uygulamaları yasak edilmiş bulunduğundan yazılı bildiride, uygulama tarihi bildirilmemiş ve söz konusu sürenin bitimini izleyen 7 nci günden sonra uygulamaya başlanmış olan grevi Kanun dışı grev olarak nitelemek gerektir. 23 ncü maddenin 1 nci bendinin 1 nci fıkrası uyarınca, yapılacak yazılı bildiride grevin uygulama günün belirtilmesi Kanuni şartlardan sayılmamıştır. Bununla beraber, karara bağlanan grevin 6 iş gününden az olmamak ve yazılı bildiride gösterilmek şartiyle belli bir tarihte uygulanmasını önleyen bir hüküm de Yasada yer almış değildir. Grev kararı veren işçi teşekkülü greve baş vuran kararını bildirdiği tarihten başlayarak belli sürenin bitiminde grevi uygulamak kararında değilse uyugulayacağı günü, grevin a-

UYGULAMA TARİHİ

Yazan :
Av. Ümit TEOMAN

edilecek en kısa yolu bulmak olmalıdır. Yoksa emesleyi aksi bir açıdan ele alıp grev hakkının doğurabileceği mahsurlardan hareketle meseleyi çözümlemek istersek bu kerre kanunun zayıf olanı himaye etme gayesine aykırı sonuçlara ulaşmamız kaçınılmak bir netice olur. Kaldıki grevin iktisadî alanda bir takım zorluklar doğurabileceği de bizzat yukarıda verdiğimi ztarifin tabii bir neticesidir. Fakat Anayasamız grevi, temel bir hak olarak kabul ettiğine göre bu temel hakkın iktisadî zorluklar mülanazası ile kısıtlanması da mümkün olmamalıdır.

Şüphesizki, kanun koyucunun kararda dercedilen ihtimalleri düşünmediği ileri sürülemez. Nitekim 274 sayılı yasadaki 9. ncu maddenin yer alması bu sebepledir. Toplu iş sözleşmesinin yapılması amacını güden bir işçi kuruluşu, toplu görüşmelerde isteklerini ileri sürerken işverenin neyi kabul edeceğini veya neyi kabul etmiyeceğini tahmin edebilir. Durum işveren yönünden de aynıdır. Toplu görüşme safhasın da işçi veya işveren kuruluşlarının talepleri nasıl ki, iyi niyetle yapılmış teklifler olarak kabul ediliyorsa, grevin uygulanış tarihi açısından da durumun böylece kabulü gereklidir. Zira, toplu görüşme hitamında uzlaştırmaya varılamadığını gösteren tutanağın alınmasından sonra greve her an gidilebileceğini kestirmek zor olmasa gerektir. Ayrıca grev işçi için temel bir hak olduğuna göre, bu hakkın sınırlandırılması da kanunda kesin hükümlerin bulunması şartına bağlıdır.

Nitekim, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında hakim olan görüş bu merkezdedir.

II — 275 sayılı Yasanın 23. ncü maddesindeki iki müddetten ilki, uzlaşmaya varılamadığını gösteren tutanağın alınmasından sonra 6 işgünü içersinde grev kararının bildirilme zorunluğuna ait olanıdır. Genel Kurul Kararında da bu müddet içersinde grev yapılamıyacağı belirtilmiştir. Şüphesizki ilk 6 gün bir sukutu hak müddetidir. İkinci müddet ise grevin bildirme tarihinden başlıyarak 6 işgünü geçtikten sonra uygulamaya girebilmesidir. Altı gün geçmeden grev yapılamıyacağı yolundaki hükümden çıkan mana da bu müddet içersinde yapılan grevin kanun dışı grev olacağıdır. Genel Kurul Kararında 6 iş günü geçmedikçe grev yapılamıyacağı yolundaki hükmün kavramından çıkan anlam, 6 işgünü geçtikten sonra her zaman grev kararının yürürlüğe konulabileceği şeklinde ifade edilmektedir. 275 sayılı yasanın hükümet tasarısının 23. ncü maddesinde (bildiri gününden başlıyarak 7 gün geçtikten sonra grev yapılamaz) şeklindeki hükmün Millet Meclisi Geçici Komisyonunda tasarıdan çıkarılışı da bu görüşü teyid etmektedir. Ayrıca kararın son kısmında bütün kanunî prosedür ta mamlandıktan sonra (sözleşme müzakereleri, uzlaştırma kurulu toplantısı, grev kararının bildirilmesi v.s.) işverenin her an greve gidileceğini beklemek mecburiyetinde olduğu ve kanunumuzun bu sistemine göre sürpriz grevden söz edilemiyeceği belirtilerek, bu meyzuda şimdiye kadar ileri sürülen endişeler önlenmiş olmaktadır.

Netice olarak şunu söyliyebiliriz ki Genel Kurulun bu son kararı ile grev müessesesi daha aksiyoner bir güç kazanmıştır.

macını ve işyerinin özelliklerini göz önünde tutularak uygun şekilde tesbit etmesi ve belli günde uygulamaya başlaması lazımdır. Bu esastan hareket edilince de grev gününün belli edilmesinde keyfi takdirlere yer verilmemeli ve aksine davranışlar afaki iyiniyet kurallarına aykırı düşeceği için Kanuni himayeye lâyık görülmemelidir. Olayda, yazılı bildiride grev kararının uygulanacağı günün bildirilmediğinde bir uyuşmazlık yoktur. İstanbul sıkı Yönetim Komutanlığı tarafından alınan bir kararla da greve izin verilmemiştir. 275 sayılı Yasanın 20 nci maddesinin 13 numaralı bendi ile Sıkıyönetimin uygulandığı bölgelerde Sıkı Yönetim Komutanlığına grev ve lokavt yetkilerinin kullanılmasını, süreli veya süresiz olarak askıda bırakabilmek veya izne bağlayabilmek yetkisi verilmiştir. Bir grevin askıda bırakılması veya izne bağlanması halinde, aynı Yasanın 23 ncü maddesinde yazılı sürelerin ne zaman başlıyacağı ve nasıl işleyeceği hakkında Yasaya bir hüküm konulmamıştır. Grevi yasaklıyan sıkı yönetim kararlarının 23 ncü maddedeki süreleri kesici nitelikte kabul etmek anılan maddenin Yasaya konuluş amacına uygun düşmektedir. O halde, sıkı yönetim kararı ile grevin yasaklanması halinde 23 ncü maddede ki süreler, Sıkı Yönetim Komutanlığının greve izin verdiğine ilgiliye bildirdiği veya yasağı kaldırıldığını ilân ettiği veyahut sıkı yönetimin kalktığı tarihten başlaması gerekir. Olayda, grev kararının süresi içinde karşı tarafta bildirildiğinde tarafların birleştiği gözönünde tutulduğu takdirde 23 ncü maddenin 1 numaralı bendinin 2 nci fıkrasındaki sürenin sıkı yönetimin kalktığı günden itibaren başlaması ve 7 nci günü grevin uygulanması gerekir. Sıkı Yönetimin 21.7.1964 günü sona erdiğinde, bu tarihten başlayarak 7 gün geçtikten sonra grevin uygulandığında dahi taraflar söz birliği etmişlerdir. Süresi geçtikten sonra uygulanan grev Kanun dışı grevdir. Dosyadaki yazılardan, grevin bildiri tarihinden başlıyan 6 gün geçtikten çok sonra Sıkı Yönetim Komutanlığınca yasak edildiği ve belli sürenin geçmesinden sonra grev uygulamasına başlandığı anlaşılmakta ise de bu yön tartışma konusu yapılmadığı için üzerinde durulmamıştır. Mahkemenin grev kararının süresinde bildirilmiş olmasını yeterli görüp sıkı yönetim kararının kalktığı tarihten itibaren 7 gün geçtikten sonra uygulanan grevin Kanuna uygun bir grev sayarak davanın reddine karar vermesi Yasaya aykırıdır.

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabuliyle temyiz edilen kararın bozulmasına karar verilip yerine geri çevrilmekle, yapılan yargılama sonunda; evvelce verilen hüküm usul ve Kanuna uygun görüldüğünden direnmeye karar verilmiştir.

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnmeyi kapsayan son hükmün süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan, süre aşımı sebebiyle duruşma isteğinin reddine karar verildikten ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra gereği görüşüldü:

Dava, 275 sayılı kanunun 23 ncü maddesi hükmü ile kabul edilen hukuki esasa aykırı olarak yapılan grevin Kanun dışı bulunduğunun karar altına alınması isteğine ilişkindir. Davacı ticaret ve Sanayi ve Demir İşleri Türk Anonim Ortaklığı vekili, Türkiye Maden İş Sendikası ile müvekkili işveren arasında cereyan eden Toplu Söz leşme görüşmelerini 30.12.1963 tarihinde inkitaa uğraması sebebiyle toplanan uzlaştırma kurulu kararının taraflarca kabul edilmemesi üzerine davalı sendikanın 6.5.1964 günü 51 işyerinde grev uygulamasına başladığını, ancak Sıkı Yönetim Komutanlığının Kanuni yetkisine dayanarak 25. 5.1964 tarihli kararı ile İstanbul sınırları içindeki yerlere münhasır olmak üzere bu uygulamayı durdurduğunu ve sıkı yönetim rejiminin 21.7.1964 de sona ermesini müteakip davalı sendikanın 10.8.1964 günü 7 iş günü geçtikten sonra grev kararının yürürlüğe koymak suretiye 275 sayılı kanunun 23 ncü maddesi hükmüne aykırı davrandığını ileri sürmüş ve anılan kanunun 29 ncu maddesinin 1 nci bendi uyarınca greve katılışı işçilerin hizmet akitlerini tazminat ile ilgili haklar saklı kalmak kaydıyle feshi cihetine gidileceğinden evvelemirde işyerinde uygulanan grevin Kanun dışı bir grev olduğuna karar verilmesini istemiştir.

Buna karşı davalı sendika vekili, 275 sayılı Kanunun 23. maddesi gereğince grev kararı almağa yetkili işçi teşekkülünün, bu kararını uzlaştırma teşebbüsünün akametini tevsik eden tutanak tarihinden başlayarak 6 iş günü içinde karşı tarafa yazılı olarak bildirmekle yükümlü olup müvekkilinin bu ödevi yerine getirdiğini, ayrıca sözü edilen Kanunda greve başlama gününün bildirilmesini zaruri kılan bir hükmün yer olmadığını savunmuş, davanın reddini istemiştir.

Mahal Mahkemesi 275 sayılı Kanunun 23 ncü maddesi uyarınca, grev kararı almağa yetkili işçi sendikasının bu kararını, uzlaşmaya varılamadığını gösteren tutanak tarihinden başlayarak 6 iş günü içinde karşı tarafa yazılı olarak bildirmek zorunda olup, Kanunda ayrıca uygulama gününün tarih ve tesbiti ile işverene tebliğine veya bu yapılmadığı takdirde grevin mutlaka 6 iş gününü takip eden 7 nci günü yürürlüğe konması gerektiğine dair bir hükmün yer almadığını kabul ve davayı reddeylemiştir.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 275 sayılı Kanunun 23 ncü maddesi uyarınca grev kararını süresinde bildiren işçi sendikasının, bildiri gününden başlayarak 6 iş günü geçmedikçe bu kararını uygulayamıyacağı ve yazılı bildiride yürürlük

tarihi gösterilmemiş ise anılan maddenin birinci bendinin 2 nci fıkrasındaki sürenin bittiği günü takip eden günde greve gitmek gerektiğini ve aksi görüşün benimsenmesi halinde, alınan bir grev kararının aylarca sonra uygulanabilinip, böylece sürpriz grevlerinin kanuniliği ilkesinin kabulüne yol açılacağı ve kafi takdirlere yer verilmemek üzere grev gününün belli edilmesi ve bunu nakzeden davranışların afaki iyi niyet kaidelerine aykırı düşeceği, bu halin kanunen himayeye lâyık görülemiyeceği, 23 ncü maddesinin 1 numaralı bendinin 2 nci fıkrasındaki sürenin sıkı yönetimin kalktığı günden itibaren başlayıp grevin, 7 nci günü uygulanması gerektiği ve süresi geçtikten sonra yürürlüğe konan grevin, kanun dışı bir grev olduğu mucip sebeplerine dayanarak mahkeme kararını bozmuştur.

Mahal mahkemesi, özel daire bozma ilâmına karşı, eski hükümde direnmiştir.

Herşeyden önce çözümlenmesi gereken mesele, yetkili işçi teşekkülü tarafından alınmış olan grev kararının ve zaman uygulanabileceğidir. Gerçekten grev kararının uygulanmasına ilişkin hükümler 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun 23 ncü maddesiyle tedvin olunmuştur. Bu kanunun 23 ncü maddesinin 1 nci bendi «15 nci madde veya 19 ncu maddesinin 2 nci bendinin 3 ncü fıkrası veyahut 21 madde gereğince uzlaşmaya varılamadığını gösteren tutanağı alan yetkili işçi sendikası veya federasyonu greve başvurma kararının tutanak tarihinden başlıyarak 6 iş günü içinde karşı tarafa yazılı olarak bildirmek zorunda bulunduğu» yolunda bir hükmü ihtiva etmektedir. Aynı maddenin 1 nci bendinin 2 nci fıkrasında ise; «1 nci fıkrasında söz konusu bildiri tarihinden başlıyarak 6 iş günü geçmedikçe grev kararının yürürlüğe giremiyeceği» yazılıdır. Müteakip fıkrada «tutanak tarihinden başlıyarak 6 iş günü gereken bildiride bulunmadığı takdirde grev yapılamıyacağı» belirtilmiştir. Kanunun metninden de anlaşılacağı gibi madde, 6 iş günü geçmedikçe grev yapılamıyacağı yolunda kesin bir hüküm koymuştur. Bu hükümün, karşıt kavramından (mefhumu muhalifinden) çıkan anlam, 6 iş günü geçtikten sonra her zaman grev kararının yürürlüğe konabileceğidir. Nitekim Hükûmet tasarısının 23 ncü maddesinin (bildiri gününden başlıyarak 7 gün geçtikten sonra grev yapılamıyacağı) şeklinde formüle edilmişti.

Bu metin Millet Meclisi Geçici Komisyonunda tasarıdan çıkarılmıştır. Kanun koyucu, «6 iş günü geçmedikçe grev yapılamaz.» ibaresini, hak düşürücü süre olarak kabul etmek istememiştir.

275 sayılı kanunun 22 nci maddesi, grev oylaması sonuçlanmadan o işyerinde grev yapılamıyacağı hakkında bir hükmü kapsamaktadır. Oylama sonucuna itiraz ve onu takip eden prosedür 6 iş gününü çok aşabilir. 22 ve 23 ncü maddeler bir kül olarak incelendiği takdirde çoğu zaman grev kararının bildiri tarihinden başlayarak 7 nci iş günü uygulanmasına fiilen ve hukuken imkân bulunmadığı sonucu doğar.

Anayasamız grevi, temel bir hak olarak kabul etmiştir. O halde, bu hakkın sınırlanması kanunda kesin ve formal hükümler bulunması şartına bağlı olmak gerekir. Kanun, kesin bir süreyle sınırlanmış olmadıkça işçi teşekkülünün bildiri tarihinden itibaren 7 nci günü greve başlamak zorunda bulunduğu kabul edilemez.

Ayrıca, sözleşme müzakereleri uzlaştırma kurulu toplantısı ve nihayet işçi sendikasınca alınan kararın bildirilmesi gibi prosedür tamamlandıktan sonra gidileceğini beklemek lâzımdır. Kanununmuzun bu sisteme göre sürpriz grevinden söz edilemez.

Doktrin açısından da kanun hükümlerine uygun bir grevin bütün şartları gerçekleşmiştir.

1 — Bir kere uyuşmazlığın anlaşma yoluyla halli için gerekli yollara başvurulmuştur.

2 — Davalı sendikanın grev kararı almağa yetkili işçi teşekkülü olduğu hakkında bir itiraz ileri sürülmemiştir.

3 — Grev kararı, tutanak tarihinden başlıyarak 6 iş günü içinde karşı tarafa bildirilmiştir.

4 — Altı günlük bekleme süresi geçmiştir.

5 — Olayda bir grev yasağı veya sınırlanması söz konusu değildir.

Bütün bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere 275 sayılı Kanunun sistemi, grev hakkının belli bir tarihte veya uygulama günü önceden bildirilerek kullanılmasını zorunlu kılan bir sınırlanmayı kabul etmemiştir. O halde direnme kararı Kanun hükümlerine uygundur.

SONUÇ : Yukarda açıklanan sebep ve düşüncelerle yerinde olmayan temyiz itirazlarının reddine ve direnme kararının ONANMASINA oy çokluğuyla karar verildi.

İşçi Sendikasının feshi veya infisahı halinde Toplu İş Sözleşmesinin süresi sonunda kendiliğinden sona ermesi

Yargıtay kararı

1 — Toplu iş sözleşmesinde taraf olan sendikanın feshi veya infisahı, müddeti içersinde sözleşmenin infisahına sebep teşkil etmez.

2 — Taraf Sendikanın feshi veya infisahı halinde, toplu iş sözleşmesi bitim tarihinde kendiliğinden son bulur.

3 — Mevcut bir toplu iş sözleşmesine rağmen aynı seviyede ikinci bir toplu iş sözleşmesi yapılamaz.

Yarg. 9 HD. E: 12534, K: 64, 20/12/1966

GEREKÇE

1 — İtirazcı Türkiye Şişe Cam ve Kristal Sanayii İşçileri Sendikası (kısaltılmış adıyla, Kristal-İŞ), Türkiye Cam Sanayii İşçileri Sendikası (kısaltılmış adıyla, CAM-İŞ) ile Türkiye Cam Sanayii İşverenleri Sendikasının kurulu bulunduğu işkolunda işkolu esasına göre toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi bulunmadığı yolundaki itirazlarının kabulüne ilişkin Çalışma Bakanlığının 9.12.1966 gün ve 1066-12-17 sayılı kararının iptalini istemektedir. Anılan karar, aynı işkolunda itirazcılar Cam-İş ile Türkiye Cam Sanayii İşverenleri Sendikası arasında işkolu esası üzerine yapılmış bir toplu iş sözleşmesi mevcut olup bu sözleşmenin halen yürürlükte bulunmasına göre aynı seviyede ikinci bir toplu iş sözleşmesinin yapılmasına 275 sayılı Kanunun 7. ve 20. maddelerinin cevaz vermediği gerekçesine dayanmaktadır.

Bir işkolunda işkolu esası üzerine yapılmış bir toplu iş sözleşmesi varken aynı seviyede ikinci bir toplu iş sözleşmesi yapılamıyacağı keyfiyeti, kanunun açık hükmü gereğidir. Esasen bu yön, itirazcı KRİSTAL-İŞ tarafından da kabul edilmektedir. O halde; çözümlenmesi gereken sorun (mesele), olayda aynı seviyede ikinci bir toplu iş sözleşmesinin yapılması durumunun söz konusu olup olmadığı noktasında toplanmaktadır.

2 — Çalışma Bakanlığı kararında anılan (Toplu İş Sözleşmesi), Türkiye Cam Sanayii İşverenleri Sendikasıyla Türkiye Şişe, Cam ve Seramik Sanayii İşçileri Sendikası arasında yapılmıştır. Demek ki **CAM-İŞ, bu sözleşmenin tarafları arasında bulunmamaktadır.** Sözleşme süresi, üç yıldır (Anılan sözleşme, m. 2). Sözleşmenin giriş kısmında belirtildiğine göre sözleşme 1 Ocak 1964 tarihinde başlayacak, **1 Ocak 1967 tarihinde sona erecektir.** Diğer taraftan itirazcı KRİSTAL-İŞ'in kurulu bulunduğu işkolunda CAM-İŞ'ten gayri bir işçi sendikası bulunmadığı ve dolayısiyle sözü edilen toplu iş sözleşmesinde taraf olan işçi sendikasının fesih ya da münfesih olduğu, Çalışma Bakanlığının 28.11.1966 günlü karşılık yazısından, açıklık ve kesinlikle anlaşılmaktadır.

3 — Fesih ve İnfisah, bütün tüzel kişilikler için olduğu gibi, sendikaların da sona erme nedenlerindendir. Sona ermiş bir sendikanın fesih iradesini kullanması düşünülemez. Bundan başka, fesih iradesinin kullanılma imkânının ortadan kalkmış bulunması sebebiyle sözleşmenin sonu gelmeyecek şekilde devamı da söz konusu olamaz. Bu durumda taraflarından biri fesih ya da münfesih olmuş belirli süreli toplu iş sözleşmelerinin bitim tarihinde kendiliğinden son bulduklarının kabulü zorunludur. 275 sayılı Kanunun 4 ve 5. maddelerinin birlikte incelenmelerinden varılan sonuç da bu yönü doğrulayan bir nitelik taşımaktadır. Şu hale göre; yürürlükteki toplu iş sözleşmesi 1 Ocak 1967 tarihinde sona ereceğinden, o tarihten sonra ilişkin olduğu işkolunda işkolu seviyesinde bir toplu iş sözleşmesinin varlığından bahsolunamıyacağının ve bu itibarla 1 Ocak 1967 tarihinden sonra yapılacak bir toplu iş sözleşmesinin aynı seviyede ikinci bir toplu iş sözleşmesi mahiyetinde sayılamıyacağının kabulü gerekir.

4 — İtirazcı KRİSTAL-İŞ, 1.1.1967 tarihinden itibaren hüküm ifade etmek üzere toplu iş sözleşmesi yapmak için çağrıda bulunmuştur. Bu yön, 23.11.1966 günlü Telgraf Gazetesinin son sahifesindeki ilândan anlaşılmaktadır. Böyle bir durumda itirazcı KRİSTAL-İŞ'in mevcut bir toplu iş sözleşmesine rağmen aynı seviyede ikinci bir toplu iş sözleşmesi yapması halinden söz edilemez. Açıklanan bu maddî ve hukukî olaylar karşısında itirazcının itirazının kabulü ve Çalışma Bakanlığı kararının kaldırılması gerektir.

5 — Yargıtay'ın itiraz üzerine incelemesi, itiraz olunan kararla sınırlıdır. Kararda öngörülmeyen bir yön, Yargıtayca inceleme konusu yapılamaz, Bu itibarla itirazcı KRİSTAL-İŞ'in diğer bakımlardan toplu iş sözleşmesi yapmak üzere çağrıda bulunmaya ve böyle bir sözleşme yapmaya yetkisi olup olmadığı hususları üzerinde durulmamıştır. Çalışma Bakanlığının, işbu kaldırma kararından sonra CAM-İŞ ve Türkiye Cam Sanayii İşverenleri Sendiksının itirazlar çevresinde bu yönleri karara bağlayacağı açıktır.

SONUÇ : Yukarıda yazılı sebeplerden dolayı itirazcı KRİSTAL-İŞ'in itirazının kabulüyle Çalışma Bakanlığı kararının **KALDIRILMASINA**

Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun başta gelen prensibi, sendikaların vergi kaçakçılarına karşı metodik ve sistemli bir mücadeleye girmeleri gerektiğidir.

İDARÎ BÜNYEDEKİ ZAYIFLIKLAR

Genel olarak, vergi gelir tahminleri başlangıçta aşırı tutulmamalıdır. Genel kaide, vergi tahminlerinin vergi kaynaklarına göre ve bütçe harcamalarının bu tahminler esas alınarak yapılmasıdır. Ne var ki, dünyanın hemen her ülkesinde, bütçe harcamalarında bu kural göz önünde bulundurulmamakta, harcamaların yüksek tutulması sonucu, carî harcamaların ve yatırım harcamalarının uygulanmasında sıkıntıya düşülmektedir. Bunun ilk etkisi kendisini yatırım projelerinde göstermekte, projelerin gerçekleştirilmesi genellikle ileri tarihlere atılmakta ya da başlanılmış işler yarım kalmaktadır. Hükümetler bu durumun ortadan kaldırılabilmesi için, bütçe hazırlıklarından önce bakanlıklara bütçelerini bu görüş altında düzenlemelerini bildirmektedirler. Maalesef uygulama, bakanlıkların hattâ hükümetlerin çok kere politik arzulara uyarak bütçe meydana getirdiklerini ortaya koymaktadır. Böyle bir durumda da, henüz elde edilmemiş gelir, daha başlangıçta ipotekli bir duruma sokulmaktadır.

Öte yandan idarede çeşitli daireler, özellikle «vergi daireleri» çalışmalarında süratli hareket edememekte, beklenilen yararı sağlayamamaktadırlar.

Bu durum nasıl önlenebilir?

İlk olarak, Hükümetler politikalarının kamu sektöründeki etkilerini en ince ayrıntılarına kadar dikkate almalıdırlar. Politik kararlarla, kısa, orta ve uzun vadeli maliyet hesapları arasında mümkün olan en yakın bağ kurulmalıdır. Bütçeler, gerçek maliyet hesaplarını aksettirmelidirler. Hayalî ekonomik hesaplara dayanan görüşlerle bütçe dengesi tehlikeye sokulmamalıdır. Devlet muhasebe sistemi geliştirilmeli, bütçe tahminleri yapan özel bir servis kurulmalıdır.

NE GİBİ REFORMLAR?

Kamu maliyesine ilişkin reformlar, herşeyden önce Hükümetin hileli vergi suçlarına ve özellikle vergi kaçakçılığına karşı açacağı bir kampanya ile başlamalıdır.

1961 yılında Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu, vergi reformları ile hileli vergi suçlarının ve özellikle vergi kaçakçılığının bir paranın iki yüzü olduğunu ileri sürmüş, vergi beyannamelerinin, gümrük beyannamelerinin, sosyal sigorta ödeneklerinin dikkatle incelenmesini ve kaçakçılığa karşı sert tedbirler alınmasını istemiştir. Konfederasyon ayrıca, deniz taşıtmacılığında zorunlu seyir defterlerinin tutulması, vergi suçlarının ağır bir şekilde cezalandırılması, vergi konusuna ilişkin olduğu sürece, bankaların geleneksel gizliliklerine tolerans gösterilmemesi, istatistikî çalışmaların hızla yapılmasının gerekliliği üzerinde de durmuştur.

Belçika sendikaları bu arada, İsviçre'de ve diğer bazı ülkelerde olduğu gibi, yurttaşların vergi beyanlarının açıklanmasının, vergi gelirlerini çoğaltacağını da belirtmişlerdir.

Vergi beyannamelerinin iyi kontrol edilmesi ve vergi matrahının sıhhatli bir şekilde belirlenmesi de, üzerinde durulması gereken konulardandır. Sanayi erbabının, serbest meslek sahiplerinin sadece yüzde 5'inin doğru bir şekilde defter tuttukları düşünülecek olursa, bunun önemi ortaya çıkar. Vergi mükelleflerinden, yüzde 5 dışında kalan yüzde 95'in, sadece yüzde 15'i, işin çeşidi ve işletmenin büyüklüğünü esaslarına göre vergilendirebilmekte, yüzde 80'inin vergilendirilmesi ise tahminlere dayanmaktadır. Bu problemleri çözümleyecek bir sistem kurmanın gerekliliği Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyon'unu istekleri arasındadır.

ADİL BİR VERGİ SİSTEMİ

Kapitalist düzen için vergilendirme, muafiyet ve istisnaları ile, sistemin adaletsizliklerini büyük ölçüde azaltacak yegâne araçtır. Vergilendirmeden gaye, gelirin yeniden dağılımını sağlamak, diğer bir deyişle, malî imkânları uygun olan insanların gelirlerinden, durumu daha kötü olanların yararlanmasını gerçekleştirmektir.

Tüketim maddeleri üzerine konacak vergilerin, düşük gelirli kimseler için olsun, ailesi geniş kimseler için olsun, yüksek kazanç elde edenlere oranla çok daha olumsuz etkiler yaptığını hatırdan çıkarmamak gerekir. Gene unutulmamak gereken diğer bir konu da, gelir ve sermaye üzerine konacak vergilerin, bu gelirin yeniden dağılımı fonksiyonunu daha iyi başardığı hususudur. Bu vergiler üretim ve tüketim vergilerinden çok daha yararlı olmaktadır. Dikkate alınması gerekli bir diğer husus da, lüks tüketim maddeleriyle, çeşitli hizmetler karşılığı alınan vergilerin oranlarının yükseltilmesidir.

Gayemiz adil bir vergi sistemidir. Vergide adalet, kitap ve kanun sahifelerine gömülü olarak kalmamalı, herkes gelirine göre vergilendirilmelidir.

AMERİKA'DA ÜCRET ARTIŞI

Yazan :
GÜL NEŞE EREL
ARAŞTIRMA UZMANI

Her türlü özgürlüğün en fazlasına sahip olduğunu iddia eden ve özel sektörün hakimiyetine dayanan Amerikan endüstrisinde, işçilere tanıdığı imkânlar bakımından işverenlerin aleyhinde olan bu kanuna karşı elbette ki, işverenlerden tepki gösterenler olmuştur. İşverenlerin kuruluşu olan Sanayi Odalarından bir grup, Kongreye kadar giderek, halihazırda işçi refahının varolduğunu ileri sürmüştür. Asgari ücret artışının, ilgili diğer bir kütle, işçiler tarafından nasıl karşılandığına gelince: refah artışının sağlanması, devletin görevlerinden biri sayıldığı görüşü ve anlayışı içinde olağan kabul edilmiştir...

Özel Sektörün, endüstriye hakim olduğu Amerikada, işverenlerin tepkilerine ve federatif sistemin güçlüklerine rağmen, artırılan asgari ücretleri, işçi çevreleri, devletin görevi olarak kabul ettiğinden gayet olağan karşıladı.

İçinde bulunduğumuz yılın ikinci ayından itibaren (1 Şubat 1967) yürürlüğe giren İş Kanunu (ELSA) Amerikada ilk defa tarım işçilerini de kapsamına alıyor. Böylece kapsamı en geniş olan (38.000.000) İş Kanunu Tarım sektöründe asgari ücreti saatte 1 dolar (10.00 TL.) olarak tesbit ederken, endüstri sektöründe de, asgari ücreti saatte 1.25 den 1.40 dolara (14.00 TL.) ye çıkarıyor.

Aynı kanuna göre, asgari ücretler 1971 yılına kadar her yılın Şubat ayının başından itibaren saatte 15 cent (150 krş.) arttırılacak.

Uyulması gereken iş standartlarını belirten 1938 tarihli Kanunda, asgari ücretler, azami çalışma saatleri, fazla mesai ücretleri, eşit işe eşit ücret ve genç işçilerin çalıştırılma şartlarına ait hükümler bulunuyordu. 1 Şubat 1967 den itibaren yürürlüğe giren yeni Kanun, 1938 tarihli Kanunun kapsamını genişleterek asgari ücretleri artırmak amacıyla çıkarılmış bulunmaktadır. Yeni kanunla oteller, restoranlar, hastahaneler ve diğer sağlık tesisleri, okullar, taksi şirketleri ve neheyet tarım sektörü, kanunda sayılan standartlara uymakla yükümlü kılınmıştır.

ÜCRETLER ARTIRILDI :

Kanunun eskidenberi kapsamında olan sanayi sektöründe asgari ücretler 1 Şubat 1967 tarihinden itibaren, saatte 1.40 dolar (14.00 TL.) 1 Şubat 1968 tarihinden itibaren saatte 1.60 dolar (16.00 TL.) olarak belirlenmiştir.

Haftalık azami çalışma süresi 40 saat olup bundan fazla çalıştırılan işçilerin ücretleri, saatte, normal ücretinin birbuçuk misli zamlı olarak ödenir.

Kanunun yeni kapsamına aldığı işçiler (tarım sektörü hariç) için asgari ücret; 1 Şubat 1967 tarihinden itibaren, saatte 1.00 dolar (10.00 TL.), 1 Şubat 1968 tarihinden itibaren saatte 1.15 dolar (11.50.—) 1 Şubat 1969 dan itibaren saatte 1.30 dolar (13.00 TL.) 1 Şubat 1970 tarihinden itibaren saatte 1.45 dolar (14.50 TL.) 1 Şubat 1971

den itibarende saatte 1.60 dolar (16.00 TL.) dır. Normal çalışma saatlerinden fazla çalışılan her saat için ücret 1,5 misli olarak ödenir.

Özel olarak, hastahaneler için fazla mesai ücreti haftada 40 saat yerine, 14 günde 80 saat ve bir çalışma gününde 8 saat üzerinden hesaplanarak ödenir.

Tarım sektöründe, bir önceki yılın 3 ayı içinde 500 insan-gününden (işçi sayısı x çalışılan gün) fazla çalışılan, yada, üç aylık süre içinde (13 hafta X6 iş günü = 78 işgünü) 7 kişi çalıştıran bütün tarım işyerleri kanunun kapsamına alınmış bulunmaktadır.

Bu işkolunda asgari ücretler şöyle belirlenmiştir:

1 Şubat 1967 den itibaren saatte 1.00 dolar (10.00 TL.)

1 Şubat 1968 den itibaren saatte 1.15 dolar (11.50 TL.)

1 Şubat 1969 dan itibaren saatte 1.30 dolar (13.00 TL.)

olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır.

GÜÇLÜKLERE RAĞMEN :

Yukarda kısaca özetlemiye çalıştığımız kanun, işverenlere ve federatif sistemin güçlüklerine rağmen çıkarılmıştır.

Bu arada bir örnekle federatif sistemin güçlüklerinden de bahsetmek yerinde olacaktır.

Kanun teklifi hazırlandıktan sonra bütün eyaletlere birer memorandum gönderilerek onayları alınır.

Maryland, muhafazakâr bir eyalet. Kapalı bir ekonomi içinde en ufak bir değişiklik teklifi tepki yaratıyor. Şehir meclisinden asgari ücretlerin arttırılmasını öngören kanun teklifi hakkında olumlu mütalâa alınmasına çalışılmak üzere, iş kanunu teşkilâtının danışmanlarından Mr. John M. Kelly, bu eyalete gönderiliyor. Aydınlar bunu bütün eyaletin meselesi haline getiriyor. Üniversiteli Kadınlar Cemiyeti Başkanı Mr. Rose, sokakta yakaladığı senatörlerden birisini, yakasından yapışarak düzenledikleri seminere getiriyor ve asgari ücret artışı lehinde konuşma yaptırıyor.

İşçilerin ücretlerinin artırılması konusunda Maryland'de olduğu gibi devlet memuru, aydınlar ve onların kurduğu cemiyetler elele vererek çalışıyor.

İŞVERENLERİN TEPKİSİ :

Her türlü özgürlüğün en fazlasına sahib olduğunu iddia eden ve özel sektörün hakimiyetine dayanan Amerikan endüstrisinde, işçilere tanıdığı imkânlar bakımından işverenlerin aleyhinde olan bu kanuna karşı elbetteki işverenlerden tepki gösterenler olmuştur. Hatta işveren lerin kuruluşu olan Sanayi Odalarından bir grup, kongreye kadar giderek halihazırda işçi refahının mevcut olduğunu, gelirin lüzumsuz yere harcandığını ileri sürmüştür. Bunun üzerine Çalışma Bakanlığı yaptığı araştırma sonucu kongreye sunduğu raporunda asgari ücret artışının ekonomiye olumlu etkisi olmıyacağını bildirmiştir.

Asgari ücret artışının, ilgili diğer bir kütle; işçi tarafından nasıl karşılandığına gelince... Refah artışının sağlanması devletin görevlerinden biri sayıldığı görüşü içinde olağan kabul edilmiştir.

«ÜCRETLER ASGARİ ÜCRETİN ÜSTÜNDE OLMALI»

Belirlenen asgari ücret, bir ailenin bütün ihtiyaçları için gerekli miktar, yani Türkiyedeki gibi bir tek işçi için değil, bir aile için asgari ücret ne olmalı sualine cevap vermektedir. Bu ilkeye uyularak Amerikada asgari ücret ortalama dört kişilik bir aile için belirlenmektedir.

Asgari ücretin diğer ve çok önemli bir anlamı da, en az ödenebilecek ücret olup, bunun altında ücret ödenemiyeceği gibi, işçilerin çoğunluğuna değil kalifiye olmayan belli orandaki işçiye ödenmesi gereken ücret olduğudur. Amerikada bu konuda benimsenen politika «Ücretler, asgari ücretin üstünde olmalı» şeklindedir.

Bu politika hiçbir zaman kâğıtlarda bir temenni veya nutuklarda vaad olarak kalmamış, gerçekten kuvvetli sendikaların da yardımı ile (toplu sözleşmelerle) ortalama ücret, asgari ücretin iki misli bazı işkollarında (meselâ madencilikte saatte 3.000 dolar yani 30.00 TL.) daha da yüksek seviyeye çıkarılmıştır.

AMERİKAN İŞÇİSİNİN BİR YÖNÜ

1935 lere kadar sendika kurmanın yasak sayıldığı bir ülke olan Amerikada ilk kurulan sendikalar, işverenler tarafından geniş çapta baltalanmış, bunda, Amerikanın Türkiyede pek tanınmamış bir yönü de rol oynamıştır.

Amerikan işçisinde işçi şuuru kökleşmemiştir. Babadan kalma bir duyguyla birgün patron olabileceğini umudeder. Bu yüzdendir ki, dünyanın en zengin ve ileri sanayii ülkesinde çoğunluğu sendikalara yerleşmemiş bir işçi topluluğu görüyoruz.

Türkiyeye göre, eski sayılan Amerikan sendikacılık tarihi boyunca bugüne kadar sendikalaşan işçi oranı ancak % 25 civarındadır.

Türkiyede hızlı gelişen sendikacılığın nedenlerinden birini de bu sosyal yapı farkında aramak yanlış olmayacaktır.

SOSYAL YAPI FARKI :

Türkiye ve Amerika arasındaki sosyal yapı farkı bir başka konuda da kendini gösteriyor. Amerika, kalkınmasını özel ellerle ve işçisine en ufak bir hak tanımadan yapmıştır. Kalkınmanın eşiğindeki XX. asır Türkiyesi için, şu anda yerleşmiş işçi şuuru, böyle birşey düşünülmesine en büyük engeli teşkil etmektedir.

Yarının müreffeh Türkiyesinin arabalı işçisi, bugünün Amerikan işçisinin bulunduğu noktaya, farklı yollardan ulaşacaktır.

DYF - İŞ Başkanı Şerafettin Akova ve TCDD Genel Müdürü Kâzım Yurdakul 35 bin işçiyi kapsayan toplu sözleşmenin imza töreninden sonra birbirlerini tebrik ediyorlar.

DYF - İş ile TCDD arasında ikinci dönem sözleşme imzalandı

Türkiye Demiryolları İşçileri Federasyonu (DYF-İŞ) ile TCDD arasında, sekiz aydan beri devam etmekte olan ikinci dönem toplu iş sözleşmesi görüşmeleri geçtiğimiz ay içinde sona ermiş ve 35 bin işçi yeni hak ve menfaatler sağlamıştır.

Sözleşmenin imza töreni 15 Mart'ta yapılmış törende Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Genel Sekreter Halil Tunç, Ulaştırma Bakanı Seyfi Öztürk, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Gümrük ve Tekel Bakanı İbrahim Tekin, senatör ve milletvekilleri ile işçi temsilcileri hazır bulunmuştur.

KAZIM YURDAKUL'UN KONUŞMASI

İlk konuşmayı TCDD Genel Müdürü Kazım Yurdakul yapmış ve sözleşmenin imzalanmasında duyduğu mutluluğu belirttikten sonra şöyle demiştir: **«Yeni ve mutlu bir günü daha bize tattırdığınız için büyük bir bahtiyarlık içinde hepinize şükranlarımı arz ederim. 35 bin işçi adına DYF-İŞ ile dokuz aydan beri müzakeredeyiz. İyi niyetle ve anlayış içinde devam eden müzakerelerde hiç bir anlaşmazlık çıkmamıştır. Her kuruluşun yükünü düşünerek son noktaya geldik. Bu anlayış içinde ihtilafsız, grevsiz bir toplu sözleşme imzalıyoruz. Benim Türk işçisine sonsuz güvenim vardır. Daha ilk iki ayda istihsal yüzde 18 artmıştır.»**

ŞERAFETTİN AKOVANIN KONUŞMASI

Daha sonra kürsüye gelen DYF -İŞ Başkanı Şerafettin Akova, sözleşmenin 35 bin işçiye sağladığı hakları ve duyduğu bahtiyarlığı belirtmiş ve şöyle demiştir:

«Türk işçilerinin yıllardır özlemini duyduğu sendika özgürlüğünün bugün tüm ayrıntıları ile yurdumuzda yerleşmiş olduğunu görmenin kıvancı içinde DYF - İŞ ile TCDD arasında uzun süredir devam eden toplu iş sözleşmesi imzalanacaktır. Türkiyede ilk defa bir uyuşmazlığa başvurulmadan ve grev vasatına girilmeden ileri mânada ve değerli bir sözleşme yapılmıştır. Bu vasata ulaşmak pek kolay olmamış, çalışanın, çalıştıranın ve millî ekonominin menfaatleri ön plânda tutulmuştur.

Türk sendikal hareketinde, nev'i şahsına münhasır mevkii itibariyle DYF-İŞ her türlü ideolojik ve siyasal akımlarla Türk İşçi Hareketlerinin dejenere edilmesinin karşısında olacaktır. Siyasî felsefemiz ve inancımız, Türk ulusunun nereden ve kimden gelirse gelsin bütünlüğünü ve ilişkilerini bozacak nitelikte gelişmelere karşı koymaktır. Son günlerde gelişen olayları dikkatle izliyoruz. DYF-İŞ'in vefakâr ve fedakâr üyeleri ile yeri Türk milliyetçiliğinin yurtseverliğinin tespit edilmiş olduğu Türkiye işçi Sendikaları Konfederasyonunun (TÜRK-İŞ) hareket merkezindedir.»

SAĞLANAN HAKLAR

DYF-İŞ Başkanı Şerafettin Akova, daha sonra sözleşmenin 35 bin işçiye sağladığı hakları açıklamış ve şöyle demiştir:

«DYF-İŞ ile TCDD işletmesi kesiminde bulunan iş-

yerlerinde çalışan 35 bin Demiryolu işçisine şu haklar sağlanmıştır:

1 — Bütün işçi ücretlerine seyyanen 40 kuruş zam yapılmıştır.

3 — Çırak ücretlerinde kademeli olarak 1,2 ve 4. sınıf çıraklara 25 ve 3. sınıf çıraklara da 20 kuruş saat ücretlerine zam yapılmıştır.

4 — Gece çalışma ücretlerine 10 kuruş ilâve edilmiştir.

5 — Ders vereceklerin ücretlerine 400 kuruş zam yapılmıştır.

6 — Kilometre saat tazminatları, iş trenleri tazminatı, yatak tazminatı, rampa tazminatı, manevra tazminatı, içme suyu tazminatı, imdat ekibi tazminatı realize edilmek suretiyle mahrumiyet ve mağduriyetleri bertaraf edilecek seviyede arttırılmıştır.

7 — Harcırah yevmiyelerinde birinci sınıf ustalar 300, diğer kademe harcırah yevmiyelerine 200 kuruş ilâve yapılmıştır.

8 — Tazminatlar yüzde 7 üzerinden yapılan ödemeler 240 saate iblağ edilmiştir.

9 — Yıllık izinler artırılmıştır.

10 — Parasız seyahat haklarında değişiklik ve arada ünvan yerine ücret esas mevkii hakkı tanınmıştır.

11 — Nakillerde, toplu ve zaruri ahvallerde sendikalaların söz sahibi olmaları temin edilmiş ve bu durumda nakil olanlara bir üst derece hakkı tanınmıştır.

12 — 24 Temmuz işçi bayramı olarak kabul edilmiştir.

Müesseseye 90 milyon lira civarında maddî külfet tahmil eden bu sözleşme ile alman hakların karşılığını gerçekçi ve yurtsever olan değerli demiryolu işçileri kardeşlerimin çalışmaları ile ziyadesiyle vereceklerine gönülden inanıyorum.»

Türkiye Demiryolları İşçileri Federasyonu (DYF - İŞ) ile TCDD arasında 15 Mart'ta 35 bin işçiye yeni hak ve menfaatler sağlayan toplu sözleşme imzalanmıştır. Düzenlenen törende DYF - İŞ Başkanı Şerafettin Akova, TCDD Genel Müdürü Kâzım Yurdakul, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem ve Türk - İş Başkanı Seyfi Demirsoy birer konuşma yapmışlardır. Resimde törene katılanlar.

ÇALIŞMA BAKANI KONUŞUYOR

Akova'dan sonra Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem söz almış ve insanca yaşama savaşı yapmakta olan işçilere verilen bugünkü hakların hiç bir zaman bü yütülmemesi gerektiğini söylemiş ve «**Sendikalar bir gayeye değil tüm insancıl hedeflere yönelmiştir. Öyle bir yöneliş ki, kuvvet kaynağı insan sevgisi, hedef hukuk düzeni olmalıdır**» demiştir.

SEYFİ DEMİRSOY'UN KONUŞMASI

Bakandan sonra söz alan Türk -İş Başkanı Seyfi Demirsoy kısa bir konuşma yaparak sözleşmenin hayırlı olması dileğinde bulunmuş ve şöyle demiştir:

«**Demiryolu İşçi Sendikaları Federasyonu ikinci toplu iş sözleşmesini imzalamaktadır. Otuz binin üstünde işçi arkadaşlarımızın yaşantısına müspet yönde etki yapacak nitelikte bir sözleşme... Sağlanan hakları haketmiştir demiryolu işçisi... Teşkilâtlarına inanmışlardır. Sendikaları seviyesinde yarınını garanti altın da görmektedir. Büyük işçi topluluğun geçmişte olduğu kadar, halde de cidden dirayetle temsil eden mücadele arkadaşlarım istikbal için geçen her günü lâyıkiyle değerlendirmektedirler. Olduğundan fazla göstermek adetim değildir. Arkadaşlarımı tam manasıyla belki de değerlendiremedim. Hal şekli bulunan meselelerden yeni yeni hâl edilmesi lâzımgelen meselelerin geleceğini bilerek çalışan DYF-İŞ yöneticilerinin başarılarım yürekten alkışlıyoruz.**»

Diğer konukların konuşmaları ve sözleşmenin imzalanmasından sonra törene son verilmiştir.

Kongreler

TES-İŞ'E BAĞLI SENDİKALARIN KONGRELERİ

TES-İŞ Federasyonuna bağlı Antalya ES-İŞ, İzmir EGESU-İŞ ve Bursa MAR-İŞ sendikaları kongreleri geçtiğimiz ay içinde yapılmıştır.

Antalya ES-İŞ kongresinde Federasyon Teşkilâtçı Malî Sekreteri Orhan Erçelik bulunmuş ve olgun bir hava içinde geçen kongrede işçi sorunları dile getirilmiştir. Bu arada konuşma yapan delegeler, TÜRK-İŞ'in karşısında bulunan DİSK'in gerçek kuruluş sebebini açıklayarak karanlık bir yola sapma hevesinde olduğunu söylemişlerdir.

Yapılan seçimde Hüseyin Deniz Başkanlığa, Osman Karamuk Sekreterliğe, Nizamettin Ünal da Muhasipliğe seçilmiştir.

İzmir EGESU-İŞ kongresinde de, Federasyon Başkanı ve Türk-İş Genel Sekreter Yardımcısı Selâhaddin Erkap, Genel Sekreter ve İzmir Milletvekili Enver Turgut ile diğer sendika başkanları bulunmuşlar ve birer konuşma yapmışlardır. Heyecanlı geçen kongrede, Türk-İş'e bağlılık belirtilmiş ve yapılan seçim sonucunda Başkanlığa Haydar Çeviker, Sekreterliğe Kemal Şıpkan, Muhasipliğe A. Emin Karamenderes seçilmiştir.

Mart ayının son haftasında yapılan Bursa MAR-İŞ kongresine Federasyon Genel Sekreteri Enver Turgut da katılmış ve bir konuşma yapmıştır. Yapılan seçim de Başkanlığa Abdi Erol, Sekreterliğe Şaban Aktaş, Muhasipliğe de Şerafettin Güneşdoğdu getirilmiştir.

MERSİN LİMAN İŞÇİLERİ LİKAT-İŞ'E KATILDI

Mersin Liman İşçileri Sendikası 12 Mart günü yaptığı olağanüstü kongresinde, Likat-İş Sendikasına katılma kararı almıştır.

Likat-İş Genel Başkanı Mehmet Ali Sarı'nın da katıldığı kongrede, işçilerin arzuları üzerine sendika tüzel kişiliğinin feshini ve sendikanın Likat-İş'e katılmasını istemişler ve bu kararı almışlardır.

Teşkilatlanma

ÇİMSE-İŞ'İN TEŞKİLÂTLANMA ÇALIŞMALARI

Çimse-İş sendikası Adana'da teşkilâtlanma çalışmalarını arttırmış ve Tarsus Çimento Fabrikasında çalışan işçilerin sendikaya kayıtlarını yaptırmıştır. Bu suretle çimento işkolundaki bütün işçiler sendikaya girmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan teşkilâtlanmaya paralel olarak, toplu sözleşme çalışmaları da hızlandırılmış ve Kil Toprak sanayiinde çalışan 217 işçi adına Toprak Sanayii İşverenler Sendikası ile ve Tarsus Beyaz Çimento Sanayiinde çalışan 145 işçi için de toplu sözleşme görüşmelerinin ilk toplantısı yapılmıştır.

Görüşmeler olumlu bir hava içinde geçmektedir.

TEKSİF'İN ADANADA ÜYE SAYISI 14 BİNİ BULDU

Gün geçtikçe kuvvet bulan Teksif'in Adanada'ki işçi sayısı da artmıştır. Verilen bilgiye göre, Akdeniz Mensucat ile Milli Mensucat Fabrikalarının da Teksif'e katılmaları ile Adana teşkilâtındaki üye sayısı 14.000 e çıkmıştır.

Seminerler

ŞEKER-İŞ MAHALLİ SEMİNERLERİ

Şeker-İş Sendikası Eğitim Müdürlüğünce düzenlenen 1967 yılı mahallî eğitim seminerlerinin hazırlıkları tammlanmıştır. 3 Nisan - 7 Haziran tarihleri arasında 17 şubede üçer gün süreli olarak düzenlenen seminerlerde üniversite öğretim üyeleri ders vereceklerdir.

Profesör Dr. Turhan Esener, Doç. Dr. Sait Kemal Mimaroğlu, Doç. Dr. Metin Kutal, Prof. Dr. Cahit Talas, Asistan Dr. Toker Dereli, Şeker-İş araştırma uzmanı Ayhan Yaman, Prof. Dr. Sabahattin Zaim, Şeker-İş araştırma uzmanı Metin Dikenelli, Doç. Dr. Ekmel Zadil ve Felsefe öğretmeni Rânâ Okur tarafından; İş Hukuku, Avrupa ve Türkiye'de sendikacılık, Genel ekonomik bilgiler ve Türkiyenin kalkınma problemleri, Prodüktivitenin artırılmasında emeğin ve sendikaların rolü, Şeker sanayiinin Türkiye ekonomisindeki yeri, Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigortalar mevzuatı ile iş ahlâkı ve iş disiplini konularında ders verilecektir.

★

«TEKSTİL SANAYİİNDE İŞ GÜVENLİĞİ»

Yakın ve Orta-Doğu Çalışma Enstitüsü tarafından düzenlenen **«Tekstil Sanayiinde iş güvenliği»** semineri Mart ayı içinde İstanbul'da yapılmıştır. Beş gün devam eden seminerde bir konuşma yapan İstanbul Teknik Üniversitesi öğretim üyelerinden Profesör Mustafa Köseoğlu, Türk Tekstil Sanayiinin yurt ihtiyacının tamamını sağlamakta olduğunu açıklamış ve şöyle demiştir:

«Tekstil sanayii, padişahlık devrinden beri memleketimizde olan bir işkoludur. Bu sanayi zamanla gelişmiş ve bugünkü duruma gelmiştir. Bir memleket sanayileşirken bu işe önce tekstil fabrikalarından başlanır. Çünkü öncelikle insanları giydirmek lâzımdır. Kitleyi giydirmek zordur, fakat Türkiye bunu başarmıştır. Türkiye'de Tekstil sanayii yatırım miktarı ve diğer vasıfları dolayısiyle en büyük sanayi dalıdır.»

Tarım-İş tarım işçisine ilgi gösterilmesini istedi

Tarım-İş Yönetim Kurulu altı ayda bir düzenlenen olağan toplantılarından sonuncusunu geçtiğimiz ay içinde yapmıştır. Tarım işçilerinin meselelerinin ele alındığı toplantı sonunda bir de bildiri yayınlanmıştır.

Türkiye Tarım İşçileri Sendikası Genel Yönetim Kurulu altı ayda bir düzenlenen olağan toplantılarından sonuncusunu 15 Mart - 18 Mart 1967 günlerinde yapmıştır.

Tarım-İş Genel Başkanı Binali Yağışan'ın başkanlığında yapılan toplantıda çeşitli konular ele alınmış ve aşağıdaki hususların kamu oyuna duyurulmasına karar verilmiştir.

1) Türkiyede en zor şartlarda çalışan, buna mukabil kanunların himayesinden yoksun olan işçi, tarım işçisidir. Güneşin doğmasıyla başlayıp, batmasıyla biten bir çalışma günü sonunda Tarım işçisinin eline geçen para meselâ mevsimlik işlerde çoğunlukla beş liradır. Üstelik, Tarım işçisi bu parayı yılın ancak üç-dört ayı elde edebilir. Daha kısa bir deyimle, Tarım işçisinin yıllık kazancı 450-600 liradır. Buna göre, bir tarım işçisi ayda ortalama 37,5 - 50 lira ile geçinmek zorunda kalmaktadır.

Bu rakamlar, yirminci yüzyıl Türkiyesi için bir yüz karası sayılmalıdır. Yüzyıllardan beri ihmal edilegelmiş Tarım işçisi, bu ihmali en acı şekilde halen yaşamaktadır.

Yıllardır üzerinde çalışılan, yetkililer tarafından «en kısa zamanda gerçekleştirileceği» vadedilen Tarım-İş Kanununa hâlâ bir hayal olmaktan ileri gidememiştir.

Sendikamız, yaptığı Toplu sözleşmelerle, işçilerin hakkını bir nebze olsun korumayı başarmışsa da kamu sektöründe yapılan bu toplu sözleşmeler bile, işçilerin durumlarında büyük bir değişiklik getirmemiştir. Üzülerek ifade etmek gerekir ki, işçi haklarının korunmasında özel sektöre öncülük etmesi gereken Devlet, kendi işçilerinin toplu sözleşmeden faydalanmaması, onların durumlarının biraz olsun iyiye gitmemesi için kanunların boşluklarından istifade etmektedir. Çalışanları koruma görevini Anayasa'nın emri olarak yüklenmiş Devletin, işçiye karşı olan bu tutumunu yüzbinlerce Tarım işçisi adına protesto ediyoruz.

Bugüne kadar Tarım işçisine yapılan vaatlerin gerçekleştirilmesini ve Tarım-İş Kanununun

ÇALIŞMA BAKANI "TARIM-İŞ KANUNU HAZIR,, DIYOR

Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Tarım-İş kanun tasarısı üzerindeki çalışmaların son şeklini bulduğunu ve yakın bir gelecekte Meclise sevkedilmek üzere Başbakanlığa verileceğini söylemiş ve bu konuda şu açıklamada bulunmuştur:

«Türkiye'de 12 milyon aktif nufusun 10 milyonunu teşkil eden tarım işçilerinin sosyal devlet espirisine uygun olarak sosyal güvenliklerinin sağlanması, çalışma şartlarının düzenlenmesi, ücretlerinin teminata bağlanması, mamur ve müreffeh Türkiye idealinin gerçekleşmesinin de bir an evvel tamamlanması hükümetimizin ana hedeflerinden birisidir. Yüzde seksenini toprakta çalışan insanların teşkil ettiği Türkiye'de tarım insanının, modern hukukun teminatlarından yararlanması Anayasamızın temel görüşlerinde yer almaktadır. Bu anlayış içinde hazırlanan Tarım-İş kanunu önümüzdeki günlerde son şeklini aldıktan sonra Meclise sevkedilmek üzere Başbakanlığa gönderilecektir. Böylece ayrı iklim şartları altında ayrı ücret sistemlerine ve ayrı işçilerin haklarına sahip kılınacaklardır.»

bir an önce ele alınmasını istiyoruz. Yüzbinlerce Tarım işçisini en ilkel yaşama şartlarından kurtaracak Tarım-İş kanununun bir an önce çıkması için kamu oyunun yardımcı olmasını istemek, en tabii hakkımızdır.

Tarım işçisinin asgari ücreti de bir facia halindedir. Bir çok bölgede henüz asgari ücretler tesbit edilememiştir. Tesbit edilen asgari ücretler çok düşük olmasına rağmen, bir çok yerlerde uygulatılamamaktadır. Çalışma Bakanlığı teşkilâtının görevini tam olarak yerine getirmemesi yüzünden Tarım işçileri asgari ücretlerini bile alamamaktadırlar.

Türkiye Tarım-İş Sendikası, işte bu şartlar altında çalışan ve bu şartlar altında yaşamaya uğraşan Tarım işçilerinin dertlerine çare bulmak için elinden geleni yapmaktadır. Bir yandan, Tarım işçilerinin teşkilatlandırılması için uğraşılmakta, bir yandan özenilen kanunların bir an önce çıkması için çaba sarfedilmekte, bir yandan da Toplu sözleşmelerle, Sendikamız üyesi Tarım işçilerinin yaşama şartlarının biraz olsun düzeltilmesine çalışmaktadır. Tarım-İş Sendikası bu büyük mücadelesini günün birinde mutlaka başarıya ulaştıracağına bütün Tarım işçilerini bünyesine toplayacağına inanmaktadır. Bu gerçekleştiği gün, Tarım işçisi haklarını kendisi sağlayacak güce erişmiş olacaktır.

Bu gün Tarım işçisinin dertlerine kulak tıkayanlara, Tarım işçilerinin bir Sendika bünyesinde tam bir dayanışma ile toplanacakları günün çok uzak olmadığını hatırlatmak isteriz.

2) Devlet hizmetinde çalışan Tarım işçilerinin durumu, yukarda da belirttiğimiz gibi, özel sektördekilerden daha iyi değildir. Bu işçiler «memur oldukları» gerekçesiyle, toplu sözleşmeden yarralandırılamakta, memurların sahip oldukları haklardan istifade etmek istedikleri zaman da «işçi oldukları» iddia edilmektedir.

Bu çeşit oyunların Devlet tarafından yapılmamasını istemek, Tarım işçisinin Anayasa teminatı altındaki Toplu sözleşme yapma hakkının zedelenmemesini istemek hakkımızdır.

Türkiye Tarım-İş Sendikası Yönetim Kurulu bu konuda bütün ilgilileri uyarmayı bir görev sayar.

3) Son zamlar ve bunun tabii bir sonucu olarak ortaya çıkan pahalılık, geçim sıkıntısını en acı şekilde çeken işçiler, özellikle Tarım işçileri için bir ıstırap halini almaktadır. Toplu sözleşmelerle elde edilmiş ücret artışları son zamlarla silinip götürülmüştür.

Bir yandan yüksek kazançların adil ölçüler içinde vergilendirilmemiş olması, Devletin vergi kaçakçılığını önleyememesi ve yüksek Tarım kazançlarının vergilendirilmemesi acı bir gerçek olarak karşımızda dururken, öbür yanda, gelir sağlamanın en kolay yolu olarak, dar ve sabit gelirlilere yüklemek sosyal adalet anlayışıyla bağdaşamaz.

Medeniyetin en tabii bir icabı olan elektrikten mahrum köylerimizde, ışığı sağlayan gaza bile zam yapılırken, öte yandan büyük tarım kazançlarından bir kuruş bile vergi alınamamaktadır. Bu durum; toplumumuzu her gün biraz daha sıkıntıya sokmaktadır.

Yurdumuzda bu gün kol gezen aşırı akımlarla mücadelenin asıl yolu toplumumuzu içinde bulunduğu ve her gün biraz daha artan ekonomik sıkıntılardan kurtarmaktır. Diğer tedbirler, ancak bu sağlanırsa etkili olabilir,

4) Her türlü eğitim imkânından yoksun olan Tarım işçilerini eğitmenin en önemli ve en şerefli görev olduğu inancıyle hareket eden Tarım-İş Sendikası işçi eğitimine hız vermek kararını almıştır. Bu güne kadar yapılan eğitim çalışmalarının olumlu sonuçlar verdiği göz önüne alınarak, önümüzdeki devre içinde, seminer çalışmaları genişletilecektir.

5) Türkiye Tarım-İş Sendikası Yönetim Kurulu, Genel Başkan Binali Yağışan ve İcra Kurulu na, Tarım işçilerinin dertlerinin çözümlenmesi konusunda her türlü çabanın gösterilmesi için kesin talimat ve yetki verilmiştir. Tarım-İş Sendikası, her gün bir önceki günden daha güçlü olarak Tarım işçisinin mutluluğu için çalışacaktır.

■ «Türk Tarımının ve Tarım İşçisinin Temel Meseleleri» adlı kitap, Nisan ayı başında Türk-İş yayınları arasında çıkmıştır. Kitapta tarımımızın ve tarım işçilerinin meseleleri bütün yönleriyle ele alınmakta ve çözüm yolları gösterilmektedir.

Türk tarımının ve tarım işçisinin meseleleri bugüne kadar bütün yönleriyle birden ele alınmamıştı. Doç. Dr. Osman N. Koçtürk'ün hazırladığı ve Türk-İş yayınları arasında çıkan araştırma bu eksikliği gidermektedir. Bu sayımızda, Nisan başında yayınlanan kitabın geniş bir özetini sunuyoruz.

Türk tarımının sayısız meselesi vardır. Bunların hepsine değinmek ayrıca çözüm yolları bulmak veya göstermek, güç hatta bir insanın çapını aşacak bir nitelik gösterdiğinden biz bu yazımızla, kendi açımızdan görebildiğimiz ve değinebildiğimiz konuları ele almakla, önemli saydığımız meselelere kısaca değinmekle yetineceğiz.

Bilgisizlik, düzensizlik ve belirli bir politikadan yoksun kalmış olan Türk tarımı, tarımdan geçinen milyonlarca insanı yoksul ve fakir bir yaşantıyı güçlükle sürdürecek koşullar içinde bulundurmakta, fakat Türkiye'nin mutluluğu ve içinde bulunduğu koşullardan kurtulması da bu

kesimdeki başarıya bağlanmaktadır. Gün geçtikçe daha iyi anlaşılan bu gerçek, kolay batılaşma özentisini bir kenara bırakıp meselelerimizi gerçekçi açıdan ele almamızı, tarım endüstri ve hizmetler kesimi arasında bir denge kurarak ekonomimizi güç ve fakat olumlu yolda geliştirme çareleri aramamızı zorunlu kılıyor.

Bunu yapabilmek için öncelikle gerçekleri görmek ve ne kadar acı olursa olsun realiteleri tanımlamak gerekiyor.

Acı gerçekler

Türkiye'de insanın, hayvanın ve toprağın aç olduğunu öncelikle kabul etmek lazımdır. Yüzyıllarca milyonlarca insanı, değişik kuşakları beslemiş, buna karşılık hoyratça kullanılmış olan Anadolu toprakları, bugün medeniyetlere yataklık eden bereketli topraklar değildir artık... Anadolu insanı yaşadığı sürece topraktan almış ve toprağa hemen hiç birşey vermemiştir. Çocuklarına herşeyini verdiği halde, onlardan hiç birşey alamayan bahtsız bir ana gibi, topraklarımız da varını yoğunu yitirmiş ve bugün koynunda yaşayan kuşaklara karşı herkes cimri davranmaya başlamıştır.

Anadolu toprağını yeniden canlandırmak ve onu cömert bir ana gibi üzerinde yaşayanlara yeniden kazandırmak için, bugünkü kuşakların, aldıklarından çok vermeleri gerekiyor.

Oysa, bugünkü kuşakların, dünkü kuşaklardan daha hayırlı, daha çalışkan ve daha kadirbilir kişiler olduklarını iddia etmeye de pek imkân yoktur. Çağımızın insanı topraktan kopuk bir hayat yaşamak için, Anadolu'yu geride bırakarak, büyük şehirlere, bu büyük şehirlerden de yabancı endüstri merkezlerine kadar akın etmekte, toprakla haşır neşir olmaktan bıkmış görünmektedir.

Bütün Dünya'da tanığı olduğumuz şehirleşme cereyanı, Türkiye'de değişik yapıcı sebeplerin etkisi altında olaganüstü bir güç kazanmış toprak ve toprakla uğraşanlar kötü talihlerine terkedilmiş bulunuyorlar. İnsanı topraktan koparan düzeni, bir, anayı evlattan koparıp alan bir düzene çok benzetiyoruz. Toprağı olmayan ve topraktan kopuk kişilerin çoğunlukta olduğu ülkelerde, mutluluğun temeli olan maddi ve manevi değerleri korumak gerçekten güçleşmektedir. Kollarının gücü ile geçinip, ekilip biçilenle ilgilenmeyen bir sürü insan, toprakla olan ilişkilerini koparıp yok ettikleri zaman mutluluklarını da yitirmiş bulunurlar. Türkiye bugün bu kötü sonucun sınırına yaklaşık bir noktaya kadar gelmiş bulunuyor.

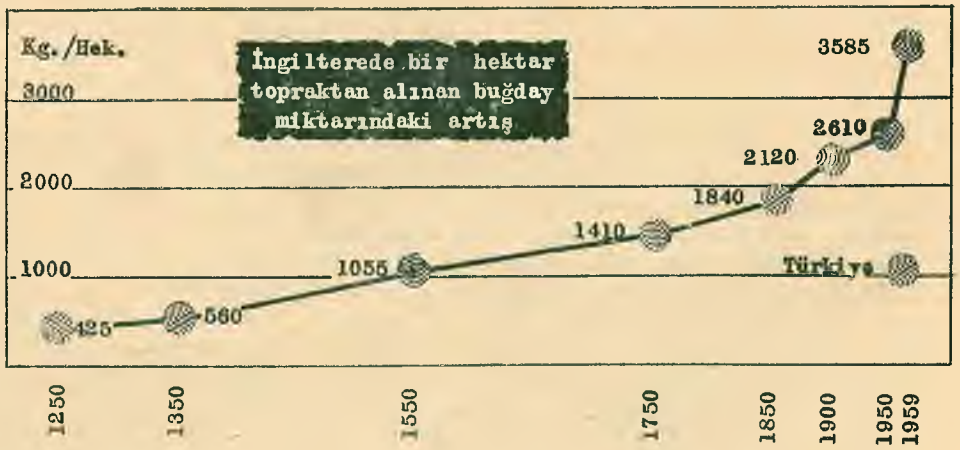
Türkiye'nin gerçeklerini ortaya koymak ve iddiamızı ispatlamak için Türk tarımını, çeşitli kriteryumları ele alarak, başka ülkeler tarımı ile kıyaslamak ve içinde bulunduğumuz koşulları yakından görmek gereklidir.

Üretgenlik

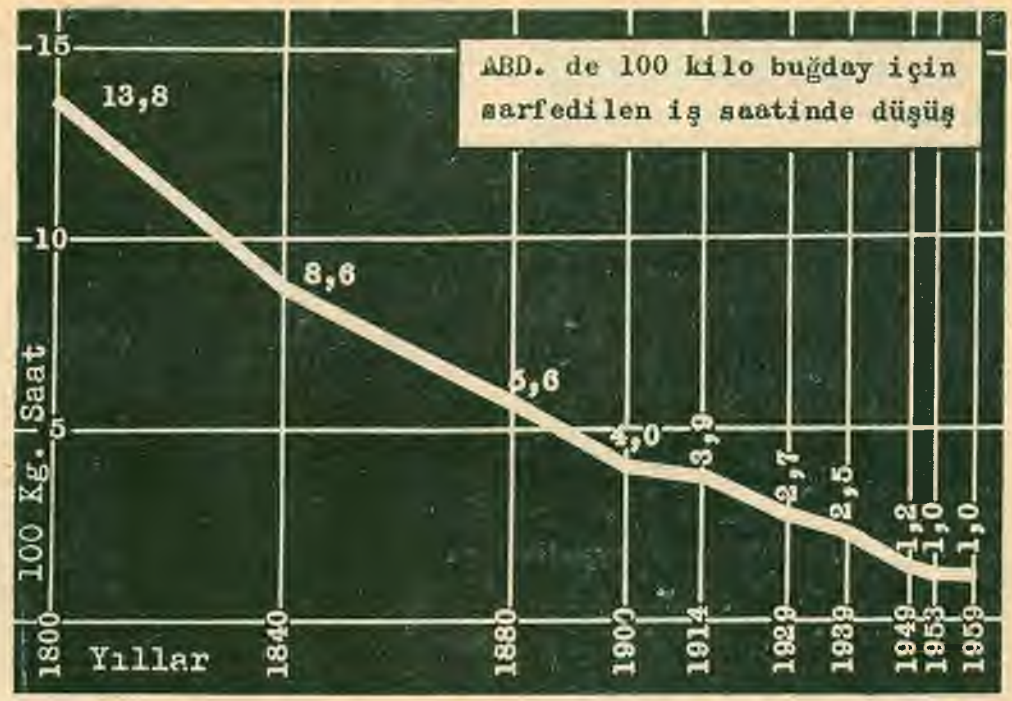
Yüzyıllarca sömürülmüş olan Anadolu toprağı bir bireyden alınan ortalama verim bakımından düşük niteliktedir. İngiltere toprakları ile kıyaslandığı zaman, bir hektar topraktan derleyebildiğimiz buğday miktarı itibariyle, onların 1550 tarihindeki üretgenlik koşullarına benzer koşullar altında bulunduğumuzu görüyoruz. O tarihten bu tarafa toprağa ve tohuma bağlı üretim faktörlerini geliştirerek, bir hektar topraktan 3585 kilo buğday almayı başarmış olan İngiltere yanında, Türkiye'miz çok acıklı durumda kalmaktadır. Çünkü biz bir hektar topraktan bir ton civarında buğday üretebiliyor, bir taraftan gücümüzü, bir taraftan da zamanımızı boş yere tüketiyoruz.

Tahıllarda görülen bu verim düşüklüğü, tarımın bütün alt kesimleri için doğru kabul edilebilir. Hayvancılıkta da benzer örnekleri vermiş bulunuyoruz. Komşumuz İsrail, bize yaklaşık koşullar içinde bir inekten bir yılda 4 tondan fazla süt almayı başarmış olmasına karşılık biz bu miktar 400 kilo civarındadır.

Verimin böylesine düşük olmasında toprak-

Temel tarım ürünlerinden biri olan buğday üretiminde İngiltere bize nazaran üç kat üstün bir üretgenlik seviyesine ulaşmış bulunuyor. Türkiye'nin 1959 yılında bir hektar topraktan hasat edebildiği buğday miktarını İngiltere 1550 yılının bilinçsiz ve karanlık ortamında üretiyordu.

1800 Amerikasında bir tarım işçisi 100 kilo buğday üretebilmek için 13.8 saat çalışmak zorundaydı. Bugün ise ayni işçi ayni miktar buğdayı bir saat çalışarak üretebiliyor. Türkiye'nin şartları ise 1840 Amerikasının şartlarından daha iyi değildir. Anadolu insanı toprak gibi, işçiyi de hoyrat kullanmaktadır...

tan başka, tohum ve işçiliğe bağlı çeşitli ters etkilerin rolü vardır. Toprak asırlarca ihmal edilmiş ve hatta en ilkel gübreleme şekli olan hayvan gübresinden, gübre yakıt olarak kullanıldığı için mahrum bırakılmış olduğundan bu mutsuz sonuç doğal kabul edilmelidir. Toprağı aç olan Anadolu'da, hayvanlar aç ve insanlar yoksuldur.

Toprağımızı gereği gibi kullanamadığımız ve belirli bir tarım politikamız da olmadığından açlıkla karşı karşıya kalmış ve bundan dolayı nüfus artışını kontrol etmeye başlamış bulunuyoruz. Anadolu halkına bir hektar topraktan 3.5 ton buğday almanın usullerini öğretecek yerde, gebe kalmamanın ve çocuk doğurmamanın çarelerini anlatıyoruz.

Yalnız buğdayda değil, mısırda ve hatta patateste bile çevremizin en az verim alabilen ülkesi olarak tanımlanıyoruz. Diğer ülkeler son on yıl içinde gübreleme, sulama ve diğer verimi artırıcı uygulamalar ile zaten Türkiyenin çok ilerisinde olan verim ölçülerini daha da yükseltebilmişler, Türkiye ise üç ana ürün bakımından Yunanistan'ın bile gerisinde kalmıştır.

Son yıllarda tahılını ve yağını bile yabancı ülkelerden ithal etmeye başlayan ülkemizde, artan nufusun nasıl besleneceği bizler kadar, bizi düşünenleri de işgal etmeye başlamıştır. Türkiye'de, et ve süt ile yumurta tüketimi her yıl biraz daha azalırken, tüketilen tahılın hızla arttığını görüyoruz.

Bunun yanısıra toprağa sahip olmayan ve başka bir iş yapamadığı için tarım işçisi olarak çalışmak suretiyle ekmeğini kazanmaya çalışan milyonların yaşantıları gerçekten korkunçtur. Türkiye'nin en zengin tarım bölgelerinden biri olan Çukurova Pamuk İşçileri üzerinde yapılan eski ve yeni araştırmalar ile raporlara geçmiş izlenimler, Türk tarım kesiminin bugünkü hâlini açık ve seçik olarak gözlerimizin önüne sermiş bulunuyor. Aç topraklar üzerinde yaşayan aç milyonların yaşantıları gerçekten güçtür.

İnsangücü

Tarımsal üretimi artırmada toprak kadar etkili ikinci bir faktör insan ve insangücüdür. Toprağı gibi, insanına ve işçisine de hoyrat davranan Anadolu halkı, yüzyıllardır toprağa yönelttiği nankör davranışı insana da reva görmüş bulunuyor. Mekanizasyon ve teknik gelişmenin sağlayacağı güç tasarrufu, günümüze kadar düşünülmemiş ve tasarruf yapmak gerektiğinde mutsuz Anadolu işçisinin ücretini kısıtlamak en etkili çare kabul edilmiştir. Bundan dolayı, sabahın şafağından, akşamın alaca karanlığına kadar tarlada çalışan tarım işçisinin elde edebildiği ücret ekseriya karnını doyurmasına bile yetmez.

Başka ülkeler toprak kadar işçiyi de düşünmüşler ve tarım işçisi ile endüstri işçisinin arasındaki yaşantı farkını ortadan kaldıracak bir düzeye ulaşmışlardır. Bizde ise, işçi toprakla uğraşmaktan nasırlaşmış elleri ile ölüm kalım savaşı halinde yürüttüğü bir savaşın nimetlerinden başkalarının yararlanmasını kabullenmiş görünüyor. Türkiye'den yok bahasına satın alınan çeşitli tarım ürünlerinin sağladığı gerçek gelir yabancının malı olmakta ve onları üreten Türk tarım işçisi ise bundan payını alamamaktadır. 1800 yılında Amerikalı bir tarım işçisi 100 kilo buğday üretmek için 13.8 saat çalışma zorundaydı. Bugün ise mekanizasyon ve üretimi artırıcı teknik gelişmelerin sağladığı avantajlardan faydalandırılan tarım işçileri 100 kilo buğdayı bir saatte üretebilmektedirler. Türkiye'de bir işçinin 100 kilo buğday üretebilmesi için kaç saat çalış-

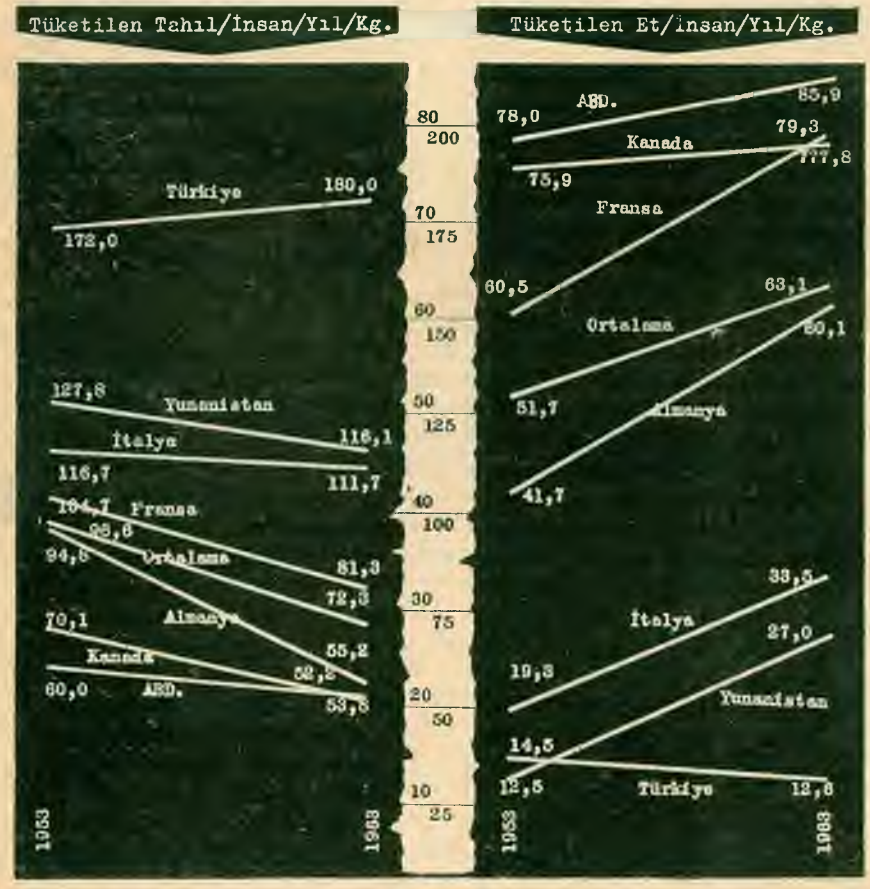
masının gerektiği iyi bilinmemekle beraber biz şartlarımızın 1840 Amerikasından daha elverişli olabileceğini hiç tahmin etmiyoruz.

Geçenlerde ünlü bir tarım profesörü, pamuklarımızın uluslarası pazarda alıcı bulabilmesi ve Amerika ile rekabet etmemizi mümkün kılacak bir fiyat seviyesinin yaratılması için işçi ücretlerinden kısıntı yapılmasını tavsiye etmişti. İşçi çevrelerinde olduğu kadar işten anlayan kimselerce de tepki ile karşılanmış olan bu gerçekten kopuk teklif tarım işçisinin içinde bulunduğu şartların daha yıllarca değiştirilemeyeceğini gösteriyor.

Henüz endüstri işçileri kadar geniş teşkilatlanamamış ve kanunları çıkarılmadığı için seslerini duyuramamış olan tarım işçileri, bir baskı grubu hâline gelip, ilim çevrelerini tazyik etme olanağından maalesef yoksundurlar. Bizim işçilerimizi de ileri ülkelerin imkânlarına kavuşturmak için çaba sarfetmesi ve yorulması gereken ilim adamları, üzülerek söylemek gerekir ki, bu konuda üzerlerine düşen görevi yerine getirmiyorlar.

Tarım ve tahıl

Tarım denilince insanın aklına ilk önce tahıl gelmektedir. Tahıl yanında, çağımızda önem kazanan endüstriel bitkiler ve özellikle hayvansal ürünler de önem kazanmış bulunuyorlar. Tahılla beslenmenin insanın sağlığını koruma, fizik ve entellektüel gelişmeyi tamamlama bakımından yeterli olmadığı anlaşıldıktan sonra, hayvansal ürünlere rağbet artmış ve et, süt yumurta gibi besinler değer kazanmışlardır. Artık çok tahıl üretebilen topluluklar, bu tahılı yem olarak kullanmakta ve hayvan uzviyetinden geçirerek ete, süte ve yumurtaya çevirdikten sonra tüketmektedirler. Bu anlayış hayvancılığa yenilikler getirmiş ve bu kesimin bir endüstri olarak anlaşılmasına yardım etmiştir. Hayvancılık endüstrisini geliştirebilen ülkeler, tarım bakımından gelişememiş fakir ülkelere nazaran daha çok et, süt ve yumurta tüketebiliyorlar. Geri tarım, hayvancılık bakımından da geri kalmakta ve bu ülkelerde insanlar ürettikleri tahılın büyük bir çoğunluğunu kendileri yedikleri için, hayvana yem olarak verilecek birşey kalmadığından, hayvancılık endüstrisi de gelişmemektedir. Türkiye bu açıdan incelendiği zaman, ürettiği tahılın tümünü tükettikten sonra başka ülkelerden de tahıl ithaline mecbur kalmış geri bir tarım ekonomisi manzarası göstermektedir. Bundan dolayı son on yıl içinde halkımızın tükettiği tahıl hızla artarken tüketilen et miktarı da azalmış bulunuyor. Uluslararası istatistikler ve örneğin OECD istatistikleri incelenecek olursa, üyesi olduğumuz bu topluluk içinde en çok tahıl ve en az et tüketen toplum olduğumuz görülmektedir. Fazla olarak 1953-1963 yılları arasında bir insanın bir yılda tükettiği ekmek 172 kilodan 180 kiloya yükselirken,

OECD ülkelerinde et ve tahıl tüketimi arasında bir kıyaslama yapılacak olursa Türkiye'mizin en çok tahıl ve en az et tüketen tek ülke olduğunu görürüz. Fazla olarak 1953 - 1963 yılları arasında, diğer ülkeler tahıl tüketimini plânlı bir şekilde azaltırlarken, et üretimini artırmış ve bu yoldan tüketimi de etkilemişlerdir. Türkiye'de ise bunun tam tersine bir gelişme dikkati çekiyor. Geçen on yıl içinde Türkiye'de tahıl tüketimi 172.0 kilodan 180.0 kiloya çıkmış, Et tüketimi ise 14.5 kilodan, 12.6 kiloya düşmüştür. Tutum böyle devamı ederse gelecek yıllarda et tüketimi daha da azalacaktır. Çünkü üretim yetersiz olduğu halde, Türkiye et ihraç etmekte ve tahıl tüketimi yüksek olduğu bilinmesine rağmen buğday satın almaktadır. Türkiye'de belirli bir tarım ve beslenme politikası olmadığı için bu sonuç gayet tabiidir. Halk ise ne bulursa onunla beslenmeye alışmıştır. Köylerde yaşayanlar yılda bir veya birkaç defa et yerler. Besinleri bulgur ve buğdaydan yapılmış yiyeceklerden ibarettir. Çok zaman bunu bulmak bile mesele haline gelmekte hatta imkân bulunamamaktadır.

tüketilen etin de 14.5 kilodan 12.6 kiloya kadar azaldığı dikkati çekmektedir. Halbuki ayni süre içinde Yunanistan, tükettiği ekmek miktarını 127.8 kilodan 116.1 kiloya, İtalya 116.7 kilodan, 111.7 kiloya, Fransa 104.7 kilodan 81.3 kiloya, nihayet Amerika Birleşik Devletleri 60.0 kilodan 53.8 kiloya kadar azaltmış bulunuyor. Buna karşılık Yunanistanda tüketilen et miktarı ayni süre içinde 12.5 kilodan 27.0 kiloya, İtalya'da 19.3 kilodan 33.5 kiloya, Batı Almanya'da 41.7 kilodan 60.1 kiloya, Amerika Birleşik Devletlerinde ise 78.0 kilodan 85.9 kiloya kadar yükselmiştir. Diğer ülkeler tarım politikalarına belirli bir yön vermek ve özellikle hayvancılık endüstrisini geliştirmek suretiyle tahıl tüketimini kısıtlayıp, et tüketimini artırırlarken, hedefi belirli olmayan Türk tarımı insanlarımızı ters bir yönde hareket etmeye başka deyimle az et ve çok tahılla beslenmeye zorlamıştır. İşin kötüsü bu olay statik bir durum olmayıp, dinamik bir karakter göstermekte ve halkımızın beslenme kalıpları hergün biraz daha bozulduğu için sağlıkda bozulmaktadır. Köylerimizde aylarca et yüzü görmeden yalnız tahılla beslenen binlerce aile vardır. Bu şartlar içine düşmüş bir ülkeyi tarım ülkesi olarak isimlendirmek gerçekten güç bir iştir.

Nüfus

Türkiye nüfusun hızla arttığı bir ülkedir. Tahıl tüketimi yükseldikçe, nüfus artışı da hızlanmış ve bugünkü seviyeye ulaşmıştır. Bunu doğal bir sonuç olarak karşılamak gerekiyor. Çünki beslenme şartları ve tarım politikaları karışıklık içinde olan Hindistan, Pakistan ve diğer geri kalmış ülkelerde de, çocuk ölümleri çok yüksek olmasına rağmen, nüfus Türkiye'de olduğu gibi hızla artıyor. Tanınmış Güney Amerikalı bilgin Jouse de Oostra ile İngiliz bilginlerinden Prof. Frtizgerald çok tahılla beslenen ülkelerde cinsel faaliyetin artış nedenlerini bilimsel açıdan izah etmiş bulunuyorlar.

Tahılla beslenme kötü bir beslenme şekli olduğu için, bu ülkelerde yaşayanlar kendi varlıklarını garanti altında görmediklerinden, biyolojik ve içgüdüye bağlı bir tepki göstermekte, neslin bakasını sağlamak üzere seksüel faaliyetlerini artırmaktadırlar. Buna karşılık bol miktarda et, süt, yumurta ve balık tüketen, bundan dolayı da sağlıklı olan Avrupa ve Amerika ülkelerinde doğum nisbetlerinin bizde ve diğer tahıl tüketen ülkelerde olduğu kadar yüksek olmadığını görüyoruz. Örneğin bizim de üyesi bulunduğumuz OECD ülkelerinin hiç birinde nüfus artışı bizde olduğu kadar hızlı olmamıştır. Bu artış tarım kesiminden geçinen fakir halk toplulukları arasında ve büyük şehirleri çevreleyen gecekondularda, büyük şehirler halkına nazaran çok daha hızlıdır. Çünkü geri kalmış ülkelerin şehirlerde yaşayan mutlu azınlığı da tıpkı ileri ülkelerde olduğu gibi, çok etle beslenme olanağına sahip olduklarından, bunlar köylü kadar aktif değildirler ve cinsel faaliyet bakımından onlara nazaran daha pasif davranırlar.

Üretim bakımından çok gerilerde kalmış olan Türkiye, nüfus artışı itibariyle Avrupa camiasının en ileri toplumudur. 1954 yılındaki nüfus (100) kabul edilecek olursa, on yıl sonra 1964 deki nüfusumuz (132.8) olmuş ve bu suretle diğer bütün toplumlar ayni süre içinde Türkiye'ye nazaran daha az çoğalmışlardır. Bunun sebebi ise tamamen biyolojiktir. Çünkü üretim artırılamayıp, insanlar aç kalınca varlıkları ve sağlıkları tehlikeye giren fertler, toplumun korunması için seksüel faaliyetlerini artırırlar. Prof. Dr. Rritzgerald ve Dünya'ca tanınmış bilgin Jouse de Castro'nun da katıldıkları bir anlayışa göre açlık cinsel faaliyeti kamçılamaktadır. Bundan dolayı Türkiye'deki nüfus artışını yavaşlatmak için, yiyecek üretim ve tüketimini de artırmamız gerekiyor.

Son on yıl içinde (1954-1964) OECD ülkelerinden bazılarında nüfus artışı değişik tempolara göre olmuştur. 1954 deki nüfus 100 kabul edilecek olursa, 1964 de çeşitli ülkelerin artışları şu rakamlarla ifade edilebilir.

Kanada 126.1, Amerika Birleşik Devletleri 117.8, Japonya 110.1, Türkiye 132.8, Izlanda 122.7, İsviçre 119.2, Hollanda 114.2, Fransa 112.4, Almanya 112.3... Bunlar arasında en az nüfus artışı Avusturyada olmuş ve 103.5 rakamı ile ifade

edilmiştir. Irlanda'da ise nüfusun bir miktar azaldığını görüyoruz.

Bu sonuçlarda, doğum ve ölümlerden başka, göçlerin de etkili olduğunu kabul etmek gerekir. Fakat ele alınan ülkelerin hemen hiçbirinde nüfus bizde olduğu kadar hızla artmamıştır. Zaten yarı aç yaşayan ülkemiz halkının nüfusunun böylece artmaya başlaması, açlığın daha etkili bir hale gelmesine ve açlık etkisini artırdıkça da nüfusun artmasına sebep olmakta ve olaylar bu kısır çenber içinde sürüp gitmektedir.

Bu koşullar altında kendi üretim olanağı ile kendi kendini doyuramayan Türk toplumu ne bulursa onunla beslenmeye mecbur kalmış ve PL 480 uygulamasından faydalanarak Birleşik Amerikadan yağ ve tahıl gibi gerçekte muhtaç olmadığı yiyecekleri ithal etmiştir.

Tarım Bakanı Türk tarımının 2000 yılına doğru halkımızın ihtiyaçlarını karşılayacak bir duruma gelebileceğini ve şimdilik halkın at eti yemesini tavsiye etmektedir. Seçimden önce bazı parlementerler de Konya'da et fiyatlarını protesto eden işçilere at eti it eti yemelerini tavsiye etmişlerdi. Politikacılar yakında atomla işleyen traktörlerin yapılacağını ve Türkiye'de üretimin böylece artırılacağını söylemekte ve halkı oyalamaktadırlar. Ortaya atılan fikirler insanı güldürecek kadar tuhaf ve gerçekle ilişkisi olmayan tekerlemelerden ibarettir. Böyle bir ortamda en basit anlamı ile halkın besin ve beslenme ihtiyaçlarının bile karşılanabileceğini ümit etmiyoruz. Türkiye yakın bir gelecekte Hindistan'da bugün olup bitenlerin ceryan edeceği sınırda yaşayan bir ülke haline gelmiştir.

Halbuki İsrail, Yugoslavya, Yunanistan ve Meksika gibi bir süre önce halkını besleyemeyen ülkeler tarımsal üretgenliği arttırıp, nüfus artışını aşan nisbete ulaştırmak suretiyle kötü gelişmeleri durdurabilmişlerdir. Bu ülkelerde prodüktiviteyi artırmak suretiyle nufus artışı da baskı altına alınmış bulunuyor. Çünkü tarımsal üretimin hızla artmakta oluşu beslenme şartlarını düzenlerken, yiyecek fiyatlarının da artmasını sağlamış ve böylece açlıktan menşe alan olumsuz nüfus artışı durdurulmuştur. Bu ülkelerdeki uygulamaların Türkiyemize de örnek olması gerekir.

Hindistan kısa süre içinde yılda 4 milyon ton civarında olan tahıl ithalatını 12 milyon tona kadar çıkarmaya mecbur kalmış ve Amerikanın stoklarını tüketecek kadar muhtaç bir duruma girmiştir. Hazır yemeye alışan Hindistan halkı artık hiç birşey üretmemekte ve dışardan ne gelirse onunla beslenmektedir. Dışardan gelmeyince de sokaklarda ölenler çoğalmakta ve ortam karışmaktadır. Bütün bunlardan kendimizi korumak için tarım politikamızı gerçekler göz önünde tutularak partilerüstü bir plâna bağlamamız ve bunu hızla uygulamaya sokmamız gerekiyor.

Dünya Tarım Politikası

Ülkelerin iç tarım politikaları yanında, bir de tüm Dünya'nın tarım politikası ve bu politikaya hakim olan anlayışın bilinmesinde faydalar vardır.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinden, günümüzün ileri ülkeleri olarak kabul edilen Kuzey Amerika, Batı Avrupa, Rusya ve Avusturalya ile Yeni Zelanda'ya tahıl ihraç edilmekteydi. 1934-1938 yılları arasında bu yönde yapılan ihracatın 11 milyon ton kadar olduğu bilinmektedir. İkinci Dünya Savaşı son bulduktan sonra ise tahıl ihracatı yön değiştirmiş ve ileri Dünya'dan geri ülkelere tahıl ihracatı başlamıştır. Zamanla artan bu ihracat 1964 yılında 25 milyon tona ulaşmış bulunuyor. Yalnız Hindistan'ın bir yılda ithal ettiği tahıl 12 milyon tonu bulmaktadır. Çeşitli teknik gelişmelerle tarımsal üretimi yüksek oranlara göre artırmayı başarmış bulunan ileri ülkeler ve özellikle Birleşik Amerika ile Kanada kendi insanlarını gereği gibi besledikten başka, tahılları yem olarak kullanmakta ve böyle olmasına rağmen, önemli üretim artıkları ortaya çıkmaktadır. İşte bu üretim artıkları için geri ülkeler bir pazar olarak kullanılmakta ve bu insanlara çeşitli pazar oyunları ile haddini aşan miktarlara göre tahıl yedirilmektedir.

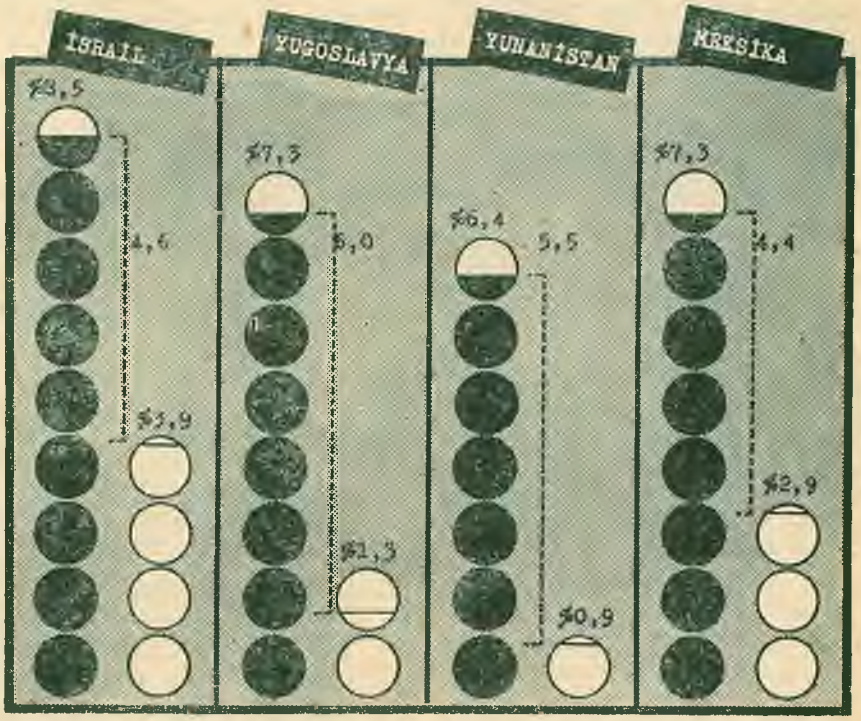
Fazla miktarda et, az miktarda tahılla beslenen ileri ülkeler mutlu ve sağlıklı toplumlar olarak durumlarından şikayetçi değilken, geri ülkeler gizli ve aşikar açlığın kol gezdiği bölgeler haline gelmiş bulunuyorlar.

Dünya'mızda dengesizlik yaratan böylesine kötü bir durumun barışın korunması ve insanların mutluluğu için muhakkak düzenlenmesi gerekmektedir. Uluslararası tarım politikasının Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı (FAO) ve Dünya Sağlık Teşkilatı (UNICEF) gibi tarafsız kuruluşların müdahalesi ile tanzimi gerekiyorsa da son zamanlarda bu kuruluşların da hakim grupların etkisi ve baskısı altında onların amaçlarına hizmet ettikleri anlaşılmaktadır. Böyle bir durum haksızlık sayılabilir. Çünki aslında tarım ülkesi olan geniş bölgeler bu yüzden topraktan alınması kabil olan verimi alamamakta ve boşu boşuna bazı yiyecek açıkları ortaya çıkmaktadır. Nufusu hızla artan Dünya'da belirli bazı toplumlara pazar hazırlamak için milyonlarca insanın işten uzak tutulması ve üretimin gerçekleştirilmemesi insanlık açısından kusurdur.

Uluslar kendilerini bu kısır çenberden ancak kendi tarım politikalarını düzenleyerek kurtulabilirler. Bundan dolayı ulusal tarım politikalarını hazırlarken uluslararası durumu da bilmek gerekmektedir. Dünya tarım politikası dikkate alınarak Türkiye'nin izlemesi gereken politika belirtilmek istenirse, bizim tahılla beslenen bir ülke ve ileri memleketlerin tahıl pazarı olmaktan kendimizi kurtarmamız ve kendi kaynaklarımızı harekete getirerek kendi yağımızla kavrulabile-

NUFUS ARTIŞI VE YİYECEK ÜRETİMİ

Kendini kurtarmanın ve başkalarına avuç açmadan yaşamanın tek yolu kendi gücüne güvenmek ve dayanmak olabilir. İsrail'de yıllık nüfus artışı % 3.9 olmasına rağmen tarımsal üretimde % 8.5 bir artışın sağlanmış olması, yiyecek maddelerinin % 4.6 nisbetine göre bollaşmasını ve ucuzlamasını temin etmiş ve nüfus yiyecekle baskı altına alınmıştır. Yugoslavya, Yunanistan ve Meksika'nın da benzer başarılar sağladıklarını görüyoruz. Bizde ise işler böyle gitmemekte ve nüfus hızla artarken tarımsal üretim gerilemektedir.

cek bir olanağa kavuşmamız gerekiyor diyebiliriz.

Son söz

Kısaca ve kendi açımızdan değindiğimiz gerçekler karşısında, yöneticilerin yapacakları iş ile izleyecekleri politika kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Fakat Türk tarım kesimi halkın büyük bir çoğunluğunun geçimini bu kesimden sağlamasına rağmen, Dünya'nın en geri örneklerinden biri olarak durumunu muhafaza ediyor.

Tarım işçilerinin henüz örgütlenme çalışmalarının başında olmaları, tarım politikasının tayininde ve uygulanmasında yalnız hükümetler ile işverenlerin etkili olmalarına ve bundan dolayı da çıkar yolun bulunamamasına sebep oluyor.

Tarım kesiminde işçi ve işverenlerin birbiri ile karışması ve çoğunlukla sermaye birikimi ile teknik gelişmenin yetersizliğini ardı arkası alınamayan bir karışıklığa sebep olmaktadır. Bütün bu ortamın düzeltilmesi ve gerçeklerin daha iyi anlaşılması bizim kanımıza göre işçi grupları ile işverenlerin demokratik anlayışa uyarlı bir şekilde örgütlenip yönetici kadroların yanında meselelere kendi açılarından el atmalarına ve çıkarlarını savunurlarken, bir taraftan da gerçekleri ortaya koymalarına bağlı bulunuyor. Tarım-İş Kanununun çıkarılması ve bu örgütlenmenin realize edilmesi, Türk tarım politikasının da yörüngesine oturtulmasında bir başlangıç noktası olabilecektir.

Açıklayabildiğimiz kadarı ile çok kötü şartlar altında bulunan tarımımız kendi insanımızı bile beslemekten aciz durumdadır. Bütün bu koşulların değiştirilmesi ise bilinçli çalışmaları gerektiriyor.

Biz bugüne kadar böyle bir çalışmanın yapıldığını hatırlamıyoruz. Hükümetler, fakülteler ,meslek kuruluşları, işveren dernek ve kuruluşlarının yapmış oldukları çalışmalar meseleleri hep kendi açılarından ele almak suretiyle tamamlanmıştır. Endüstri işçileri gibi tarım işçileri de organize olup meseleleri kendi açılarından ve bilimsel anlamda inceleyebildikleri zaman bu mümkün olacak ve Türkiye kurtulacaktır.

Temennimiz bunun mümkün olması hem kısa zamanda olmasıdır.

Dünyadan Haberler

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu 21 Mart gününü, dünyada "ırk ayrımı ile mücadele ve ırk ayrımının ortadan kaldırılması" günü olarak kabul ve ilân etmiştir. 21 Mart 1960' da Güney Afrika Cumhuriyetinde Sharpeville şehrinde hak ve özgürlüklerinin korunması için nümayiş yapan yüzlerce zenci Verwoerd'in zalim polis kuvvetleri tarafından öldürülmüştü.

ICFTU İCRA KURULU TOPLANDI

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Ömer Becu'nun istifa etmesi üzerine toplanan İcra Kurulu, genel sekreterlik görevini, yenisi seçilene kadar, ICFTU Başkanı Bruno Storti ve üç Genel Sekreter Yardımcısından kurulu bir heyete bıraktı...

İcra Kurulu, 21 Mart 1960'da Güney Afrika Cumhuriyeti'nde öldürülen yüzlerce zenciyi andı, bu ülkedeki «ırkçı rejimi» dünya kamuoyu önünde bir kere daha takbih etti... ICFTU'nun kararına göre 21 Mart tarihi, «ırk ayrımıyla savaş günü» ilân edildi.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 42 nci dönem İcra Kurulu toplantısı 14-15 Mart tarihlerinde Brüksel'de yapılmış, işçi liderleri, ICFTU Genel Sekreteri Omer Becu'nun sıhhî sebeplerden ötürü verdiği istifayı kabul etmiştir. İcra Kurulu, Uluslararası hür işçi hareketine büyük hizmetleri dokunan Genel Sekreter Omer Becuya teşekkürlerini bildirmiş, yeni bir genel sekreter seçilene kadar bu görevin ICFTU Başkanı Bruno Storti tarafından yürütülmesini kararlaştırmıştır. Bruno Storti'ye Genel Sekreter Yardımcısı Alfred Braunthall, Herbert A. Tulatz ve Morris Paladino'dan kurulu bir heyet yardımcı olacaktır. Öte yandan ICFTU Başkanı Bruno Storti mümkün olan en kısa zaman içinde Genel Sekreter adaylarını tesbit edecek, adaylar İcra Kurulu'na sunulacaktır.

IRK AYRIMI İLE MÜCADELE

ICFTU İcra Kurulu, hür dünya işçi sendikalarına çağrıda bulunarak, 21 Mart tarihinin dünyada **«ırk ayrımının ortadan kaldırılması günü»** olarak kabul edilmesini de kararlaştırmıştır. 21 Mart, Güney Afrika'da Sharpeville mevkiinde insan hak ve hürriyetlerinin korunması için gösteri yapan yüzlerce zencinin Dr. Verwoerd rejimi tarafından öldürüldüğü gündür. İcra Kurulu, hür dünya işçi sendikalarını ırk ayrımı ile mücadeleye çağırmış, Güney Afrika Cumhuriyeti'ni Rodezya'daki asi Ian Smith idaresini ve Afrikada izlediği ırk ayrımı politikasından ötürü Portekiz hükümetini yeniden takbih etmiştir.

Toplantıda, İspanya'daki **«faşist yönetimi»** de gözden geçiren işçi liderleri, uluslararası hür işçi hareketinin, insan hak ve hürriyetlerinin korunması yolunda İspanya'da Franko rejimi ile mücadele etmekte olan üniversite öğrencilerini, işçileri ve ilerici kuvvetleri sonuna kadar destekleyeceğini açıklamıştır.

Sharpeville'de altı yıl önceki katliam

Türk-İş Dergisi Aralık 1966 sayısında Güney Afrika'da yedi yıl önce Sharpeville şehrinde cereyan eden olaylara geniş yer vermişti. Sharpeville'de zenciler Dr. Verwoerd rejimine karşı bir gösteri yürüyüşü yapmışlar, temel hak ve özgürlüklerinin korunmasını istemişlerdi. Güney Afrika'da ırk ayırımını en iğrenç şekliyle uygulayan Dr. Verwoerd ise, bu protesto hareketini kanlı bir şekilde durdurmuş, beyazlardan kurulu polis kuvvetleri makinalı tüfeklerle nümayişçilerin üzerine ateş açmıştı. Dünyanın gözü önünde cereyan eden bu olaydan sonra Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ve Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Güney Afrika Cumhuriyeti'ni, ekonomik müeyyidelerle bu tutumundan vaz geçirmeğe çalışmışlarsa da, bunda bugüne kadar başarı sağlanamamıştır.

9 UNCU DÜNYA KONGRESİ

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu İcra Kurulu son toplantısında ICFTU'nun **«Dokuzuncu Dünya Kongresi»** ne ilişkin hazırlıkları da gözden geçirmiştir. Dokuzuncu Dünya Kongresi 1968 yılında yapılacaktır. İcra Kurulu özellikle kongrenin yeri üzerinde durmuştur. Bilindiği gibi ICFTU'nun geçmiş yıllardaki kongreleri, Londra, Milâno, Stockholm, Viyana, Tunus, Brüksel, Berlin ve Amsterdam şehirlerinde yapılmıştır.

İcra Kurulu hür dünya işçi sendikaları **«İkinci Dünya Ekonomik Konferansı»** konusunu da görüşmüş, hazırlıkları gözden geçirmiş, gelecek toplantısında konferansın tarihinin belirlenmesini kararlaştırmıştır.

★

BATI ALMAN SENDİKALARI DOĞU İLE İLİŞKİYE KARŞI

Federal Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) 10 Mart günü yayınladığı bir bildiride, Doğu Almanya işçi sendikalarıyla **«yakın ilişki kurulmasının karşısında olduğunu»** açıklamıştır. DGB'nin bildirisinde özetle şöyle denilmektedir:

> **«Demokratik düzene candan bağlı kuruluşlar olarak Federal Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) ve ona bağlı işçi sendikaları, tüm komünist, faşist ve askerî diktanın karşısında ve bunlarla mücadeleye kararlı olduğunu bildirir...»**

DGB bildirisinde ayrıca, Federal Alman sendikalarının geçen yıl Mayıs ayında yapılan kongresinde kabul ettiği bir kararı hatırlatılmakta, iki kuruluş arasında gerçek anlamda bir işbirliği kurabilmenin ancak Doğu Alman sendikalarına toplu pazarlık ve grev haklarının tanınması ile mümkün olabileceği ileri sürülmektedir.

★

İSPANYA'DA GREVCİ İŞÇİLER TEVKİF EDİLDİ

Faşist Franco rejimi ile hür ve demokratik sendikacılık ilkelerine bağlı çevreler arasındaki mücadele gün geçtikçe kızışmaktadır. Önceki ay binlerce üniversite öğrencisi ve işçinin Madrid sokaklarında yaptığı gösterilerden sonra, geçen ay içinde de yer yer grev hareketleri olmuştur.

Geçen ayın grevleri Micres Bölgesinde 11 maden işçisinin, Llamas Maden Ocağında yerin 300 metre altında «oturma grevi» yapmaları ile başlamıştır. Yerin 300 metre altında grev yapan bu işçiler derhal tevkif edilmişlerdir.

★

KONGO'DA SENDİKALARIN PROTESTOSU

Kongo İşçi Sendikaları Konfederasyonu (CSLC), mahalli idarelerin sendikalara bildirmeksizin toplu olarak işçi çıkarmaya başlamasını son derece sert bir şekilde protesto etmiş, işçilerin büyük bir haksızlıkla karşılaştığını ileri sürmüştür. Konfederasyon Genel Sekreteri, bu tutumun işçi arasında büyük bir memnuniyetsizliğe sebep olduğunu belirtmiş, uzlaşma imkânlarının ancak mahalli idarelerle Konfederasyon ileri gelenleri arasında yapılacak görüşmelerde bulunabileceğini sözlerine eklemiştir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN KARARI :

21 Mart Irk Ayrımıyla Savaş Günü

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı da 21 inci dönem toplantısında, 21 Mart gününü **«Irk Ayrımı ile Mücadele Günü»** ilân etmiştir.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kurulduğu günden bu yana büyük önem verdiği ve çalışmalarıyla Birleşmiş Milletler'e olsun, ona bağlı özel komitelere olsun yardımcı olduğu bu konu böylece, şimdi bir kez daha dünya komuoyuna duyurulacaktır. ICFTU bu konuda sendikalar tarafından yapılabilecekleri şöyle sıralamaktadır:

— Sendikalar, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı tarafından kabul edilen «Irk Ayrımı ile Mücadele» kararının ışığı altında, Güney Afrika Cumhuriyetinde yaşayanların insan hak ve hürriyetlerine kavuşturulması için maddi, manevî destek olacaklardır.

— Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nın ırk ayrımı ile mücadelesini yayın çalışmalarına duyuracaklar, ırk ayrımının kötülüklerini gözler önüne sereceklerdir.

— Güney Afrika halkına, özellikle zenci çoğunluğa, dünya milletlerinin kendilerinden yana olduklarını bildirir yayın çalışmaları yapacaklar ve bu suretle, dünya kamuoyunun Güney Afrika hakkındaki kanaatlerinin, zenci çoğunluğu, Güney Afrika Hükümeti tarafından tahrif edilmiş şekliyle duyurulmasının önüne geçeceklerdir.

ÇİMSE-İŞ ICF'İ protesto etti

Uluslararası Kimya ve Genel Fabrika İşçileri Federasyonu'nun 24-26 Mayıs 1967 tarihlerinde Batı Almanya'da yapılacak olan kongresine, üyesi Türkiye Çimento, Seramik ve Toprak Sanayii İşçileri Sendikası (ÇİMSE-İŞ) katılmayacağını bildirmiştir. Çimse-İş, DİSK kurucularından Lâstik-İş ve Kimya-İş Sendikalarının bağlı bulunduğu Uluslararası Federasyona yazdığı mektupta özetle şöyle demektedir :

«Sayın Charles Levinson
Genel Sekreter

Uluslararası Kimya ve Genel Fabrika işçileri Federasyonu

24-26 Mayıs tarihleri arasında Batı Almanya'da yapılacak olan 60 ıncı kongrenize, şimdiye kadarki ilişkilerimiz ve hele Türkiye'de bulunan üyeniz kuruluşlar arasında ayrılık yaptığımız ve bu tutumunuz elan devam etmekte olduğundan iştirak edemeyeceğimizi bildiririz.»

Ekonomi bülteni

No. 3

GENEL EKONOMİK DURUM

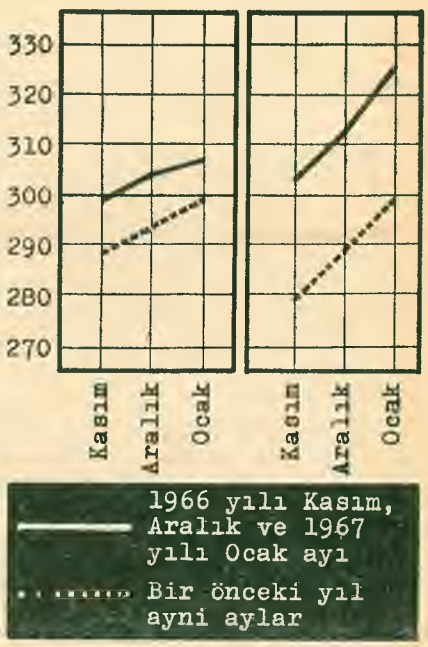
Geçtiğimiz aylardaki başlıca olay, 1967 bütçesinin Meclisteki görüşülüp, kabulüdür. 1967 gelirleri, 1966 yılında gelir tahsilâtında görülen gelişmeye paralel olarak, ekonominin çeşitli kollarında, iş ve istihdam hacminde beklenen artışlar, üretim, tüketim ve ithalât miktarlarına ait tahminler ile Bütçe Kanun Tasarısında 19.286.365.968 liradır. 1967 yılı gelir tahminleri 1966 yılına göre, 3 milyar 4 milyon lira tutarında bir fazlalıkla % 19.7 oranında bir artış göstermektedir. 1967 gelirlerindeki bu artışın 2 milyar 56 milyon lirası normal gelişmelerden, 948 milyon lira da alınacak gelir arttırıcı ted birlerden sağlanacaktır.

1967 yılının ilk ayında endüstriel üretim 1966 yılı Kasım ve Aralık aylarındaki artış seyrini izlemiş, öte yandan bazı tarımsal ürünlerdeki mevsimlik duraklama tarımsal üretimi etkilemişse de, genel olarak her iki koldaki üretim artışı gayrı safi milli hasılanın artmasına sebep olmuştur.

Üretim artışının yanıbaşında fiyatlarda bir düzen görülmemekte, fiyat artışı ücret artışlarının çok yukarısında seyretmekte ve arayı hızla açmaktadır.

Geçtiğimiz aylarda para arzı bir önceki yıl eğilimini göstermiş, Merkez Bankası ve ticari banka kredilerinde ise önemli artışlar kaydedilmiştir. Merkez Bankası kredilerinden kamu sektörüne giden pay değişmemiş, % 60 civarında olmuştur.

Ocak ayında yurda gönderilen işçi dövizlerinde Aralık ayına nazaran bir düşüş olmuş, bugüne kadar yurda gönderilen dövizler 124.235.584 dolara ulaşmıştır.

1967 yılı Ocak ayında gerek İstanbul, gerekse Ankara geçinme endekslerinde fiyatların ani sıçralamaları etkisini göstermiş, İstanbul geçinme endeksi Aralık ayında 313 iken, Ocak ayında 326 olmuş, Ankara geçinme endeksi ise Aralık ayında 304 iken, Ocak ayında 307 olmuştur.

Ocak ayında geçinme endekslerindeki artışa sebep olan harcamalar grubu, İstanbul'da çeşitli harcamaları içine alan (diğer) grubu ile gıda grubunda olmuş, Ankara'da ise aydınlatma ve ısıtma ve giyimde meydana gelmiştir.

Fiyat artışları toptan eşyada da kendini göstermiş, Aralık ayında 307 iken, 1967 Ocak ayında % 2.9 artış göstererek 316'ya çıkmıştır.

ANKARA

1953=100	1965 Aralık	1966 Ocak	% Artış	1966 Aralık	1967 Ocak	% Artış	1966-967 Ocak artışı
Toplam	292	300	2,7	304	307	0,9	2,3
Gıda	319	327	2,5	328	330	0,6	0,9
Aydınlatma,ısıtma	268	268	-	279	285	2,1	6,3
Giyim	211	222	5,2	235	239	1,7	7,6
Diğer	298	299	0,3	305	308	0,9	3,0

İSTANBUL

Toplam	282	291	3,1	313	326	4,1	12,0
Gıda	290	309	6,5	331	344	3,9	11,3
Aydınlatma,ısıtma	237	237	-	253	240	-5,4	1,2
Giyim	241	241	-	273	276	1,0	14,5
Diğer	279	279	-	305	344	12,7	23,2

(Ticaret Bakanlığı Konjonktür Dairesi)

İş kazaları ve meslek hastalıkları sigortası

Türkiye'de 4772 sayılı İş Kazası ile Meslek Hastalığı ve Analık Sigortası kanunuyla yürürlüğe giren İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortaları, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile yeniden düzenlenmiş ve bugüne kadar Kurum bu konuda çalışmalar yapmıştır.

İlgili kanunların yürürlüğe girişinden bu yana Kuruma akseden olaylar artan bir seyir izlemiş, ortalama % 7.8 lik bir artış göstermiştir.

Teknolojik gelişmenin büyük bir hızla devam etmesi dolayısile, sürekli bir ilerleme içinde olan üretim çağında işgücünün güvenlik altında çalıştırılması çok önemlidir. Sanayileşme hamlelerinin yurdumuz bakımından çok geri giden geçmişi yoktur. Sanayileşme hareketlerimizin gelişmesi oranında artan işyerleri ve işçi sayısı yüzünden iş kazaları da artmakta ve iş güvenliği problemleri gün geçtikçe artan bir önem kazanmaktadır. İş kazaların sebep olduğu sosyal etkileri bir yana, bu yüzden kaybettiğimiz işgücü ve ulusal servet, ekonomimizi yakından ilgilendirmektedir.

506 sayılı kanuna göre, iş kazası ve meslek hastalığı aşağıdaki şekillerde tarif edilir:

İş kazası: Aşağıdaki hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıya hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaylardır.

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısile,

c) Sigortalının işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Emzikli kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olark götürülüp, getirilmeleri sırasında.

Meslek hastalığı ise, sigortalının çalıştırıldığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık, veya ruhi arıza halleridir.

Sosyal Sigortalar Kurumuna intikal eden iş kazaları ve meslek hastalıkları olayları her yıl devamlı olarak artmaktadır.

TABLO I

İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının Yıllar İtibarile Dağılışı

Yıl:	İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sayısı:	% Artış
1961	69.092	—
1962	73.314	6.1
1963	79.796	8.9
1964	81.540	2.2
1965	93.030	14.1

1966 yılında ise, Ekim ayı sonuna kadar tesbit edilen olay sayısı 89.848 olup, yıl sonunda bu sayısının yüz bini aşacağı Kurumun Aktüerya Müdürlüğü'nün yapmış olduğu istatistiklerden anlaşılmaktadır.

İşyerlerinde, iş güvenliğine dikkat edilmesi ve bu hususta yapılan eğitimin yetersizliği, kifayetsizliği sık sık iş kazalarına ve meslek hastalıklarına sebep olmakta, bunun sonucu olarak, Sosyal Sigortalar Kurumu büyük miktarlarda tazminat ve tedavi masrafı ödemek durumunda kalmaktadır. Aslında iş kazalarının yan etkileri ile birlikte zarar, çok daha yüksektir. İş kazası ve meslek hastalığı sonucu meydana gelen işgücü kayıpları, kazadan etkilenen işçi ailelerinin ekonomik kayıpları, kaza anındaki âlet ve malzeme hasarı, kaza sebebi ile üretimdeki duraklama ve diğer yan etkiler sonucunda ulusal ekonomide görülen kayıplar büyüktür. Her ne kadar 174 sayılı Kanunla Çalışma Bakanlığı bünyesinde her branştan tamamen teknik elemanların bulunduğu bir «İş Güvenliği Teftiş Teşkilâtı» kurulmuş ise de, bu Teşkilât halen iş kazalarını azaltıcı yönde bir çalışma yapmamaktadır.

Tablo II'de 1965 yılında işlemi tamamlanan işkolları ve meslek hastalıkları olaylarının, çalışma grupları itibarile dağılışı ve bunlar sonucu meydana gelen ölüm olayları yer almaktadır.

TABLO II

Faaliyet Grupları:	İş Kazası:	Meslek Hastalığı:	Ölüm:
Tarım (Balıkçılık)	7	—	—
Maden	17.484	1.015	321
Sanayi	52.000	—	78
İnşaat	14.855	1	143
Elektrik	1.920	—	17
Ticaret	759	—	7
Nakliyat	3.165	—	31
Hizmetler	1.824	—	18
YEKÛN	92.014	1.016	615

Tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, iş kazaları en çok sanayi sektöründe meydana gelmekte, en fazla ölüme sebebiyet veren iş kazaları ve meslek hastalıkları ise maden işkolunda görülmektedir. Yukarıda adı geçen teşkilâtın teftişleri ile, memleketimizde maden kazalarını önlemek veya azaltmak ancak kısmen mümkün olabilir. Şüphesiz ki, kontrol yoluyla işverenlerin gerekli teçhizatı bulundurmalarını sağlamak, işçilerin de bu teçhizatı dikkatli kullanmalarını mümkün kılmak yoluyla, iş güvenliği ve işçi sağlığı ile ilgili hususların yerine getirilmesini gerçektirmek ve böylece maden iş kazalarını kısmen önlemek mümkündür. Ancak, teftiş ve denetimden önce sıkı bir eğitim ve disiplinin olması gerekir. Aksi takdirde sadece iş güvenliği müfettişlerinin teftişleri, iş kazalarının azaltılmasını sağlamaz. Bütün güvenlik teçhizatı ve koruyucu tedbirlerin alınmış ve aldırılmış olmasına rağmen, eğitim ve disiplin eksikliği maden iş kazalarının başlıca sebepleridir.

Toplam iş kazaları içinde sanayi % 56.5, maden % 19.0, inşaat % 16.1 ve diğerleri % 8.4 yer kaplamaktadır. Meslek hastalığının ise hemen hemen tamamı sadece maden işkolundan doğmaktadır. Toplam ölüm rakamı içinde maden işkolu % 52.1 inşaat %23.2, sanayi % 12.6 ve diğerleri elektrik, ticaret, nakliyat, hizmetler) % 12.1 yer kaplamaktadır.

Maden iş kazalarından % 1.8, sanayi işkolundaki kazalardan % 0.15, inşaat işkolundaki kazalardan %0.09 ölümle sonuçlanmıştır.

ILO istatistiklerine göre Türkiye'de ölümle sonuçlanan iş kazaları oranı, diğer ülkelere göre, oldukça yüksektir. Aşağıdaki tablodan görüleceği gibi, Türkiye bu bakımdan 10 yıllık bir devre içinde de iyiye doğru bir gelişme gösterememiştir. Tablodaki rakamların hesaplanmasında kullanılan formül aşağıda görülmektedir:

$$\text{İş kazaları nisbeti} = \frac{\text{Bir devre içinde ölümle neticelen kazaların sayısı X 1.000.000}}{\text{Aynı devre içinde kaza tehlikesine maruz kalan işçilerin çalıştıkları saatler toplamı}}$$

Memleket	1963	1964
Türkiye	2.00	2.23
Kanada	0.72	1.24
Amerika Birleşik Devletleri	1.22	1.10
Hindistan	0.38	0.33
Japonya	0.96	0.40
Avusturya	0.39	—
Fransa	0.40	0.44
Almanya	0.48	—
İngiltere	0.40	0.35
Avustralya	1.05	—

Aşağıdaki tabloda ise, Türkiyenin ölümle sonuçlanan işkazaları oranının 1955-1964 devresi içinde seyrini göstermektedir:

1955	2.44	1962	2.23
1956	1.92	1963	2.00
1957	1.78	1964	2.23
1958	2.32		
1959	1.96		
1960	1.64		
1961	2.10		

Sonuç olarak söylenebilir ki, iş kazaları ve meslek hastalıkları şimdiki seyrini takip ederse, büyük kayıplar olacak, ekonomik ve sosyal bir çok problemler doğacaktır. Bu durum özellikle gelişmekte olan ekonomiler için çok sakıncalıdır. Bu bakımdan iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi, ya da azaltılması bakımından çabalar sarfedilmesi gerekmektedir. Mesele çok yönlüdür. Çeşitli grupların işbirliği, bu arada işçinin eğitilmesi şarttır.

İŞÇİ MESKENLERİ

4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 8 Ağustos 1964 tarih ve 344 sayılı Kanunla değiştirilen 20 nci maddesinin (ç) fıkrası gereğince sigortalılara açılan mesken kredileri Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından yürütülmektedir.

Sigortalıların işçi meskenlerinden faydalanabilmeleri, aşağıdaki şartların yerine getirilmesi ile olur:

1 — Türk tabiyetinde olmak,

2 — 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun hükümlerine uygun olarak, Kurum tarafından hazırlanan tip statüye göre bir kooperatif kurmak,

3 — Medeni hakları kullanabilmek,

4 — Kendilerinin ve ailelerinin mesken sahibi olmaması,

5 — Kendilerinin ve ailelerinin aynı amaçla kurulmuş bir başka kooperatife üye olmamaları,

6 — Kooperatifin çalışma bölgesindeki il hudutları içerisinde kurulu ve sigorta kanunlarına tabi bir işyerinde çalışmak,

7 — Mesken kredisi müracaatından önce en az 2 yıl sigortalı olmak ve 400 gün prim ödemiş olmak.

8 — Daha önce işçi mesken kredisinden faydalanmamış olmak.

Sigortalıların elverişli birer mesken sahip olmasını öngören Kurum, bu yoldaki çalışmalarına Türkiye Emlâk Kredi Bankası aracılığı ile ve kendi imkânlarıyla devam etmiş, başlangıçtan 31.12.1966 tarihine kadar toplam olarak 554 adet kooperatifi finanse etmiştir. Bu sayı 1965 yılı itibarile 470 kooperatiftir.

Talimatnamenin yürürlüğe girdiği 1962 tarihinden bugüne kadar 279 kooperatif, Türkiye Emlâk Kredi Bankası aracılığı ile, 275 kooperatif ise direkt olarak Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından finanse edilmiştir.

1964 den bu yana açılan krediler ve yapılan ödemeler aşağıda gösterilmiştir:

	1964	1965	% Artış	1966	% Artış
Açılan kredi	661.255.021	734.291.109	11.0	916.664.328	24.8
Yapılan ödeme	548.194.100	620.307.381	13.1	769.828.609(X)	24.1

«(X) 30 Ekim 1966 tarihi itibarile»

31.12.1966 tarihi itibarile 28.601 sigortalı işçi için mesken sağlamış olup, bunun 15.014 ü banka aracılığı ile, 3.459'u Kurumca direkt olarak, 10.128'i ise Kurum vasıtası ile kooperatiflere yapılmıştır.

Mevzuatın zoru ile işçi konut koooperatifleri safında süratli gelişmeler olmuştur. Bu kooperatifler:

a) Konutların mülkiyetini üyelere devredenler,

b) Konutları kendi kollektif mülkiyetinde bulunduranlar,

c) Üyeleri kiracılardan ibaret olmakla beraber, konutların idaresinden ortaklara yetki tanıyan kooperatifler,

diye üçe ayrılabilir.

Genellikle kabul edildiğine göre, çalışma düzeni ve başarısı bakımından konut inşa edebilecek kapasitede teşkilâta sahip olup da konutların mülkiyetini üyelere devretmeyen kooperatifler, amaca daha çok uygundur.

Bütün uygulamalara rağmen, Türkiye'de işçi konut kooperatiflerinin bazı meseleleri hâlâ halledilmiş durumda değildir.

Problemleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1 — İşçi Kooperatiflerinin yaptığı konutların kira ve satış yolu ile ticaret konusu haline gelmesini önleyebilecek çareler alınamamaktadır.

2 — Mülkiyetin üyelere devri ve kamusal makamların kooperatiflere, kooperatif hüviyeti ile yaptıkları arsa ve yardımların ferdileşmesi, özel mülkiyete dönüşümü doğurmuştur.

3 — Bankaların halk tipi meskenlere önem vermemesi ve işçi hayat standartlarına uygun gelecek şekilde ele almaması meseleyi daha güç hale getirmektedir.

4 — İşçilerin veya sigortalının kazmcına göre yapılan konutların, işçinin ödeme kabiliyetini aşması, konut kooperatiflerine olan ilgiyi azaltmaktadır.

5 — Maliyeti yüksek olan bu tip konutlarda işçilerin kendilerinin oturması yerine kıraya verilmesi bu çalışmaları amaca ulaştıramamaktadır.

6 — Kooperatifçilikte bilgi ve tecrübe gerekli olduğu için kooperatif yönetim kurulları teknik işlerle meşgul olmaya kendilerini yetkili bulamamaktadırlar.

7 — Kooperatiflere giren üyelerin hoşnutsuzluklarının büyük bir sebebi de kendilerine asgari konut ölçülerine uymak kaydının konulmuş olmasından ileri gelmektedir.

8 — Kooperatiflerin idari masraflarının yüksek olması, kooperatif ortaklarının sık sık değişmesi de önemli etkenlerden biridir.

Sonuç olarak; bu konuda tedbirler düşünülürken, özellikle düşük gelirli işçilerin konut sorunlarına öncelik tanımalı, işçilerin de kooperatifçilik eğitimlerine önem verilmelidir.

Bu amaçla atılacak en önemli adım, işçi yapı kooperatiflerinin işçinin aylık ortalama gelirine göre ayarlanmasıdır.

1966 Ekiminde 1.008.959 sigortalı olduğu düşünülürse, mesken ihtiyacı karşılanan sigortalının ne kadar az olduğu ortaya çıkar. Diğer bir deyişle mesken sahibi sigortalı sayısı yekûn sigortalı sayısının % 3,5'udur.

a) Sigorta Kanunlarına tabi işyerleri:

1964 yılı sonunda sigorta kanunlarına tabi işyerleri sayısı 51.443 olduğu halde, 1.3.1965 tarihinde yürürlüğe giren 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu ile bu Kanunun kapsamına giren işyerleri artmış, 1966 Ekiminde işyeri sayısı 137.000'e yükselmiştir.

Sosyal Sigortalar Kanununun bir işçiye kadar teşmili için aşağıdaki şehirlerde ve tarihlerde uygulamaya geçilmiştir.

1. 5.1965 Eskişehir
1. 9.1965 Ankara
1. 3.1966 Aydın
1. 4.1966 Samsun
1. 5.1966 Kayseri
1. 9.1966 Diyarbakır
1.10.1966 Malatya
1.11.1966 Trabzon

Sosyal Sigortalar Kanununun bütün şubelere teşmilinin ise, 1967 yılı sonunda biteceği tahmin edilmektedir.

b) Sigortalı sayısı:

Geçen yıllara nazaran Sosyal Sigortalar Kurumuna bağlı sigortalı sayısı artmış, 1962 yılında 639.279 iken, % 4.8 artış göstererek, 1963 yılında 670.196 olmuştur. 1964 yılında % 5.9 artış olarak bu rakkam 700.350 ye yükselmiştir.

Sosyal Sigortaların bir işçiyi kapsayan işyerlerine teşmili ile sigortalı sayısında bir artış olmuş, 1965 de % 17.4 artış ile 822.686 olmuştur. 1966 Ekiminde ise sigortalı sayısı bir evvelki yıla nazaran % 22.6 artış ile 1.008.959 olmuştur.

Toplu İş Sözleşmeleri

24 Temmuz 1963 de yürürlüğe giren Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu ile işçi hareketlerimiz yeni bir düzene kavuşmuş ve aynı yıl içinde kanunun uygulanmasına geçilmiştir.

Bir numaralı tabloda 1963 yılından beri yapılan toplu sözleşmelerle, sektörler itibarile kapsadığı işyeri ve işçi sayısı görülmektedir.

Tabloda görüleceği gibi, 13 Şubat 1967 tarihi itibarile yapılan toplu sözleşme miktarı 2.843

TOPLU SÖZLEŞMELER

Yıllar	Adet	Kapsadığı işyeri sayısı		Kapsadığı işçi sayısı		Toplam	
		Kamu S.	Özel S.	Kamu S.	Özel S.	İşyeri	İşçi
1963	96	29	127	3.494	5.978	156	9.472
1964	1078	1435	2.483	263.836	172.926	3.918	436.762
1965	861	1083	1.711	118.385	48.675	2.794	167.060
1966	805	774	1.133	82.633	108.985	1.907	191.618
1967	3	1	2	90	27	3	117
Toplam	2843	3322	5.456	468.438	336.591	8.778	805.029

13 Şubat 1967 tarihi itibariyle

TABLO : 1

dür. Bu yekûnun % 3.4 ü uygulamanın başladığı ilk yıl olan 1963 yılında, % 37.9 u 1964 yılında, % 30.3 ü 1965 yılında, % 28.3 ü 1966 yılında % 1 i de 1 Ocak - 13 Şubat 1967 tarihleri arasında yapılmıştır.

TOPLU SÖZLEŞMELERİN KAPSADIĞI ÜYE SAYISI

Yapılan 2843 sözleşme toplam 8778 işyerini kapsamıştır. Bunun 5456 sı (% 62.2) özel sektör işyerleri, 3322 si (% 37.8) kamu sektörü işyerleridir.

1963 de toplu sözleşmeler ile kapsanan tüm 156 işyerinden %81.4 ü,1964 de kapsanan 2794 işyerinden % 61.1 i ve 1966 da kapsanan 1907 işyerinden % 59.4 ü özel sektör işyerleridir.

2843 toplu iş sözleşmesinin kapsadığı işçi sayısı toplam 805.029 dur. Bunun 468.438 i (% 58.2) kamu sektörü işçileri, % 41.8 i de özel sektör işçileridir. 1963 yılında toplu sözleşme kapsamına giren 9472 işçiden % 63.1 i, 1964 yılında toplu sözleşme kapsamına giren 436.762 işçiden % 39.6 sı 1965 yılında toplu sözleşme kapsamına giren 191.618 işçiden % 56.9 u özel sektör işçileridir.

1963 de kabul edilen Toplu Sözleşme Kanunu işçilere toplu sözleşme yapma hakkı yanında, grev yapma hakkını da tanımıştır. Bunun uygulaması hemen o yıl görülmüştür. İki numaralı tabloda yıllar itibarile yapılan grev sayısı, katılan işçi sayısı, süre ve kaybolan işgücü görülmektedir.

1963 den beri toplam olarak 54 lokavt olmuştur. Bunun 53 tanesi özel sektörde yer almış, 1661 işçiyi kapsamış ve 36.178 işgücü kaybolmuştur. İki numaralı tablo bunu da göstermektedir.

GREVLER

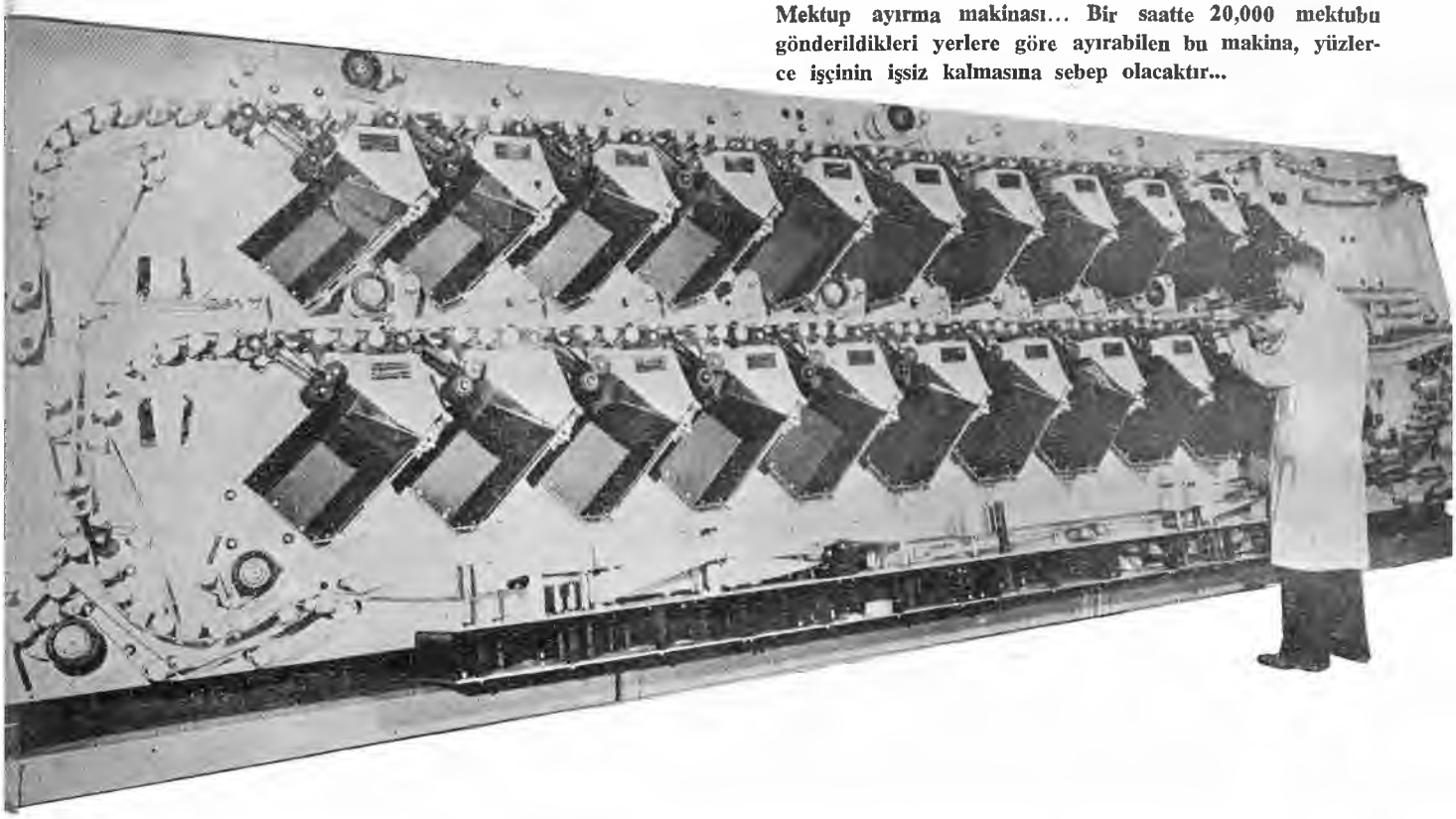
Yıllar	Grev sayısı	Katılan işçiler	Süre	Kaybolan iş günü
1963	8	1500	250	19459
1964	83	6630	2765	238416
1965	43	6546	1256	304920
1966	33	7762	488	310332
Toplam	167	22438	4759	873127

LOKAVTLAR

İller	İşkolu	Sayısı	Kamu S.	Özel S.	İşçi Sa.	Kaybolan iş günü
İstanbul	Deri-İş	52	-	52	1.045	22.990
Manisa Salihli	Mensucat	1	-	1	580	12.180
Malatya	Genel hizmet	1	1	-	36	1.008
Toplam		54	1	53	1.661	36.178

13 Şubat 1967 tarihi itibariyle

TABLO : 2

Mektup ayırma makinası... Bir saatte 20,000 mektubu gönderildikleri yerlere göre ayırabilen bu makina, yüzlerce işçinin işsiz kalmasına sebep olacaktır...

Otomasyon

«İnsanlık son yıllarda büyük gelişmelere, hatta devrimlere tanık olmuştur. Bu devrimlerden başta geleni muhakkak ki otomasyondur. Önümüzdeki yıllarda bu gelişmenin daha da hızlanması beklenmektedir. Bunun tabii sonucu olarak bir yandan ekonomilerin çehresi değişirken, öte yanda ninsanlık yeni sosyal sorunlarla karşı karşıya kalacaktır..

Bu oluşumu sendikalar başka yönlerden değerlendirmekte ve tartışmaktadır. Bugün sendikaların otomasyon ya da teknolojik gelişmelere karşı oldukları söylenemez. Sendikaların karşı oldukları husus, bu değişikliklerin uygulama metodlarıdır. Sendikalar bir işverenin mülkiyet hakkına saygı gösterildiği kadar, işçinin de mülkiyet hakkına saygı gösterilmesini istemektedirler. Nasıl ki, işverenin bir işyeri ve makinaları varsa, işçinin de işi vardır ve işçinin iş güvenliğine saygı gösterilmelidir...»

★

Mart içinde Ankara Radyosu «OTOMASYON» konulu bir açık oturum düzenlemiştir. Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un açık oturumda yaptığı konuşma iç sahifelerimizdedir.

Halil Tunç Anlatıyor

Maceracılara kalacak olan miras hüsrandan öte olmayacaktır

KİTLEYE ŞUURSUZ DAMGASINI VURANLARIN YAPTIKLARI, SADECE, SENDİKA YÖNETİCİLİĞİNDE OLMASI LÂZIM GELEN BİR TAKIM MEZİYETLERDEN MAHRUM OLDUKLARINI İTİRAFTAN İBARETTİR...